

OPTIMIST

www.optimist.rs

DECEMBAR 2022.

BROJ 69

NEPROCENJIV PRIMERAK

INTERVJU:

FILIP MILENOVIĆ

DUŠAN BLAGOJEVIĆ

MILAN NIKOLIĆ

ANDREJ NOSOV

KARIN ŽAN-PJER

BORIS PETKOVIĆ

ĐORĐE SIMIĆ

SKIN

JOVAN IVANOVIĆ

MILOŠ PERIŠIĆ

RUTAVA MARA

BG 8-11.12 NS 9-12.12

BURAZERI - SAMO NA MERLINKA FESTIVALU

JESENJA AKCIJA

4D PODMLAĐIVANJE LICA

Zakažite svoj prvi tretman i ostvarite do 20 % popusta

LASERSKI TRETMAN HIPERPIGMENTACIJE

Ukoliko zakažete dva tretmana, treći dobijate gratis!

UKLANJANJE PROŠIRENIH KAPILARA

Otarasite se proširenih kapilara sa bilo kog dela tela uz popust od 15 %

SMOOTH EYE

Ostvarite popust od 20 % za tretmane koji se rade sa dva ili više lasera ili filera

Epilion®
DERMA LASER
Pr(a)vi izbor!

TC Ušće
III sprat
BEOGRAD
www.epilion.rs

Telefon _____
011.3111.411

069.EPILION

OSNIVAČ I IZDAVAČ:
Gej lezbejski info centar
GODINA OSNIVANJA:
2011.

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
Predrag Azdejko
SARADNICI: Zoran Janković, Milan Arandelović,
Milan Živanović, Bogdan Petrović,
Jovana Ivetić, Milica Simonovski, Filip
Obradović, Miloš Perišić, Nemanja Marinović,
Marko Radojičić, Igor Maksimović, Ivana
Nikolić, Dragan Jovičević

NASLOVNA STRANA:
Universal Pictures
WEB: www.optimist.rs
E-MAIL: optimistmagazin@gmail.com
FB PAGE: www.fb.me/optimist.rs
STAMPA: Newpress

PODRŠKA:

MAGAZIN MOŽETE ČITATI I NA:

MAGAZIN PRIHVATA NADLEŽNOST:

CIP - Каталогizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd
305

OPTIMIST - vodič kroz gej Srbiju / glavni i odgovorni urednik Predrag
M. Azdejko. - God. 1, br. 1 (jun 2011) - . - [S. 1.] : Regionalni info
centar, 2011. (Smederevo : Newpress). - 21 cm

Dvomesечно. - Naslov 1. broja: Optimizam
ISSN 2217-6756 = Optimist
COBISS.SR-ID 186184972

IZDVAJAMO

DECA U LGBT PORODICAMA 4

10 SPORNE LEKCIJE U UDŽBENICIMA BIOLOGIJE

38

SKIN BOGINJA ROK MUZIKE

MOJ POLICA- JAC 58

Pazolini

DAVIDE TOFOLO

52

Jedna od glavnih tema u procesu borbe za ravnopravni status LGBT osoba jeste pitanje roditeljstva, što predstavlja najveći kamen spoticanja između pobornika konzervativnih i liberalnih koncepcija porodice. Koliko ste puta čuli, čak i od osoba koje deklarativno podržavaju LGBT prava, da bi im jedino uskratili usvajanje dece, jer smatraju da istopolna zajednica nije zdravo okruženje za decu. Brojne predrasude i dalje opstaju na ovom polju, uprkos brojnim dokazima koji pokazuju drugačije.

LGBT roditeljstvo se odnosi na lezbejke, gej, biseksualne i transrodne osobe koje odgajaju jedno ili više dece kao roditelji ili hranitelji. Ovo uključuje decu koju odgajaju istopolni parovi (istopolno roditeljstvo), decu koju odgajaju samohrani LGBT roditelji i decu koju odgajaju parovi suprotnog pola gde je najmanje jedan partner LGBT.

Prvi put pitanje LGBT roditeljstva pokrenulo se u vreme Drugog svetskog rata, uglavnom u kontekstu slučajeva koji su uskraćivali starateljstvo nad decom LGBT osobama nakon razvoda od raznopolnih supružnika. Međutim, počevši od 1970-ih, nekoliko državnih sudova je potvrdilo prava na starateljstvo transrodnim, gej i lez-

gej muškarac, 1968. postao je prvi samohrani otac koji je usvojio dete u Kaliforniji i jedan od prvih na nacionalnom nivou, iako ga je, kako je rekao kasnije, socijalni radnik savetovao da ne pominje da je gej. Deceniju kasnije, Njujork je postao prva država koja nije odbila kandidate za usvajanje samo zbog „homoseksualnosti“. Gej par u Kaliforniji 1979. godine postao je prvi u zemlji koji je zajednički usvojio dete.

Međutim, tek 1997. godine, Nju Džersi je postao prva država koja je dozvolila istopolnim parovima da zajednički usvajaju u celoj državi, a tek 2010. poslednja država, Florida, poništila je zabranu usvajanja od strane gej muškaraca i lezbejki. Nekoliko drugih država nastavilo je sa zabranom nevenčanim istopolnim parovima da usvajaju decu, sve dok ravnopravnost u braku nije postala savezni zakon 2015.

Pitanje LGBT roditeljstva kasnije se otvara istovremeno sa priznavanjem prava na istopolne brakove. U takvim brakovima nametnula se i želja za roditeljstvom, kako bi se istopolne osobe osećale ličnostima koje nisu lišene dece.

Prvi prikazi LGBT roditelja u medijima sežu iz 70-ih godina XX veka. Film „To izvesno leto“ (1972.), o gej ocu koji se otvara svom sinu tinejdžeru, bio je prvi televizijski film koji prikazuje gej roditelja. „Kad je Megan otišla“, Džejn Severans, iz 1979. bila je prva slikovnica u SAD koja je prikazala istopolnu vezu, ali je „Heder ima dve mame“ Lesli Njuman iz 1989. koja je uzela maha u popularnoj kulturi, zato što Heder prikazuje srećnu i netaknutu sa dve mame. „Tatin cimer“ Majkla Vilhoajta (1990.) bila je prva knjiga za decu sa gej tatom. Prva knjiga sa jasnim transrodnim likom, „10.000 haljina Markusa Everta“, pojavila se tek 2008.

Prema popisu stanovništva u SAD, 2000. godine, 33% ženskih istopolnih domaćinstava i 22% muških, imala su bar jedno dete mlađe od 18 godina koje je živelo sa njima. Godine 2005. u SAD-u je 270.313 dece živelo u istospolnim porodicama

Protivnici LGBT prava tvrde da LGBT roditeljstvo negativno utiče na decu. Međutim, naučna istraživanja dosledno pokazuju da su istopolni roditelji podjednako sposobni kao i heteroseksualni, a njihova deca su psihološki zdrava i dobro prilagođena kao i deca koju od-

DECA LGBT OSOBA PSIHOLŠKI ZDRAVA I DOBRO PRILAGOĐENA

DECA U LGBT PORODICAMA

PIŠE: IGOR MAKSIMOVIĆ

bejskim roditeljima, iako su neki i dalje zahtevali da ne žive sa partnerom ili da se ne bave „homoseksualnim aktivnostima“.

Tokom 60-ih i 70-ih godina XX veka, LGBT ljudi su počeli da osnivaju porodice. Bil Džons,

Foto: Freepik

gajaju heteroseksualni roditelji. Glavna udruženja stručnjaka za mentalno zdravlje u SAD, Kanadi i Australiji nisu identifikovala kredibilna empirijska istraživanja koja sugeriraju drugačije

Među organizacijama koje podržavaju roditeljska prava gejeva i lezbijki su: Američko psihijatrijsko udruženje, Nacionalno udruženje psihologa socijalnih radnika, Liga Amerike za dečje zdravlje, Američka advokatska komora, Severnoamerički savet za usvajanje dece, Američka akademija pedijatarata, Američko udruženje psihoanalitičara, Američka akademija porodičnih lekara, Kraljevski koledž psihijatarata u Ujedinjenom Kraljevstvu i Kanadsko udruženje psihologa

Istraživanja su pokazala da nema značajnih razlika između dece koja su odgajana u gej domaćinstvima i dece u domaćinstvima suprotnog pola. Međutim, istraživači otkrivaju da ima mnogo prednosti istopolnog roditeljstva. U stvari, gej roditeljstvo nudi priliku deci da nauče toleranciju i veštine za suočavanje sa životnim poteškoćama.

Američko udruženje psihologa i psihijatarata, Nacionalno udruženje psihologa i socijalnih radnika izjavljuju:

„Sposobnost gej i lezbijkih parova kao roditelja i pozitivni rezultati za njihovu decu nisu područja u kojima ima neslaganja među uvažanim naučnim istraživanjima. Izjave vodećih udruženja psihologa, stručnjaka u ovom području, pokazuju profesionalni konsenzus da se deca odgajana od strane lezbijkih i gej parova ne razlikuju ni u jednom značajnom pogledu od one koju podižu heteroseksualni roditelji.“

Oko 50% trudnoća, tvrde iz Centra za surrogat roditeljstvo, koje se dešavaju između pripadnika suprotnog pola rezultat su slučajnosti. Kada gej pojedinac ili par odluče da postanu roditelji, to je motivisana, svesna odluka. Usvojenje ili hraniteljstvo je opcija za neke odrasle gej osobe. Međutim, postoje oni koji žele da imaju dete sa biološkom vezom, a surogat majčinstvo je u tom slučaju održiva opcija.

Kada je u pitanju podizanje dece, studija koja se fokusirala na domaćinstva sa dva oca u kojima oboje rade, pokazuje da se oni oslanjaju na ustanove za brigu o deci, bebisitere, domaćice ili rođake za podršku, baš kao što to čine heteroseksualne porodice. No, kada je reč o preuzimanju odgovornosti za decu, oni imaju tendenciju da se oslanjaju na snage i veštine

jedni drugih, umesto da prate društvene konstrukte šta su više „majčinske“ ili „očinske“ obaveze. Istopolno roditeljstvo nudi deci jasno razumevanje ljubavi, porodične odgovornosti i ravnopravnih odnosa.

Studija iz 2008. koja se fokusira na iskustva LGBT roditelja i njihove dece u školskom okruženju, pokazala je da ne samo da su LGBT roditelji prednost za školske zajednice, već je i veća verovatnoća da će biti uključeni i angažovani u svakodnevnom obrazovnom životu svoje dece.

Drugi istraživači koji su pronašli slične rezultate kažu da ovo povećano prisustvo može biti posledica fokusa gej roditelja na potvrđivanje vidljivosti. Budući da su aktivniji sa školama svoje dece, oni povećavaju mogućnosti za pozitivne interakcije sa školskim zvaničnicima i drugim roditeljima i pokazuju aktivnu podršku obrazovanju svoje dece. Ovi roditelji često služe kao roditelji odeljenja, volonteri, služe u roditelj-nastavnik grupama i u školskim odborima. I nema sumnje da deca imaju velike koristi od prisustva roditelja i interesovanja za njihove školske aktivnosti i obrazovanje.

Stručnjaci za medicinu, psihologiju i socijalnu zaštitu razvili su konsenzus da su deca odgajana u zdravim istopolnim domaćinstvima podjednako dobro prilagođena kao i deca koju odgajaju heteroseksualni roditelji. Ovo je jedna od najvećih prednosti istopolnog roditeljstva.

Prema Američkom psihološkom udruženju, „prilagođavanje, razvoj i psihološko blagostanje“ dece nije povezano sa seksualnom orijentacijom roditelja. Deca napreduju i imaju koristi od srećnog, zdravog okruženja u kome se osećaju bezbedno, sigurno i voljeno.

Takođe, brojne studije su otkrile da deca gej roditelja i deca strejt roditelja pokazuju malo razlika u postignućima, mentalnom zdravlju i društvenom funkcionisanju. Druga studija je pokazala da ćerke koje su odgajali gej očevi pokazuju manje anksioznosti i stresa od ćerki koje su odgajane u heteroseksualnim porodicama.

Nema sumnje da se deca koja žive sa roditeljima istog pola ponekad osećaju „drugačije“ od svojih vršnjaka. Međutim, istraživači su otkrili da su ova deca bolje razumela raznolikost porodica koje postoje u svetu. Uprkos neda-

ćama zbog LGBT roditelja, studije pokazuju da ova deca imaju veću otpornost u snalaženju u teškim situacijama. Takođe su imali pozitivne percepcije o svojim porodicama.

Studija iz 2006. ispitivala je decu u planiranim lezbejskim porodicama, kako samačkim, tako i u domaćinstvima sa lezbejskim parovima. Istraživači nisu pronašli nikakve razlike između ove dece i one koja su rođena u heteroseksualnim domaćinstvima u pogledu njihovog razvoja i društvenog ponašanja. Međutim, otkrili su da ova deca pokazuju više samopouzdanja od dece sa heteroseksualnim roditeljima. Veće samopoštovanje je verovatno rezultat većeg nivoa aktivnog učešća gej roditelja.

Zato ćemo tekst zaključiti sa ispovestima dva dečaka koja su odrasla sa dva oca, a ujedno su i poruka šta je najvažnije u čitavoj stvari.

- Odrastanje sa dva oca bilo je teško. Suočavao sam se sa mnogo predrasuda i još uvek se suočavam, ali ponosan sam na svoje roditelje što su se zalagali za ono u šta veruju i što su bili jaki. Ljubav, bila heteroseksualna ili homoseksualna, nikada ne treba obeshabriti. Uvek je treba podsticati i prihvatiti – kaže David.

Međutim, početkom aprila ove godine, dečak čije je ime ostalo nepoznato na društvenoj mreži TikTok, a koji redovno objavljuje video-klipove u kojima na sarkastičan način objašnjava kako je biti dete gej roditelja, oduševio je planetu sledećom izjavom:

- Znao sam za LGBT pre nego što sam naučio abecedu. Volim tatu, premda ima ime za sve svoje perike... Naučili su me kako se voli, kako biti brižan i koliko je LGBT zajednica važna.

Naravno, sve ovo pokazuje da je judeo-hrišćanski koncept porodice, zasnovan na dominaciji i potčinjavanju, a koji zastupaju konzervativci, samo jedan konstrukt nastao na određenom stupnju istorijskog razvoja, a koji će nestati kada nestanu i uslovi koji su do njega i doveli, pre svega privatna svojina i klasno društvo povezano sa njom. Samo u takvim uslovima LGBT roditeljstvo će se pokazati u pravom svetlu i neće biti dostupno samo privilegovanim individuama, ma kako one danas krčile put boljoj i lepšoj budućnosti, zasnovanoj na jednakosti, bratstvu i slobodi. ■

Kada je pravo vreme da decu upoznamo sa neheteroseksualnim orijentacijama? Ko treba da inicira taj razgovor? Da li nam adekvatni programi seksualnog obrazovanja u školama mogu pomoći da izađemo na kraj sa gorućim problemima u društvu, poput desničarenja i homofobije? O ovim i drugim temama pričali smo sa Filipom Milenovićem, psihologom-psihoterapeutom, sertifikovanim praktičarem transakcione analize, koji radi i pri organizaciji „Da se zna“.

S obzirom na to da su deca danas mnogo više izložena različitim izvorima informacija, telefonima i uopšte ekranima i internetu, ali i zahvaljujući činjenici da je homoseksualnost danas manje tabu tema nego pre 10 ili 15 godina, kada je pravo vreme da se deci objasni postojanje drugih, neheteroseksualnih orijentacija? O kom uzrastu deteta govorimo?

Mislim da nikad nije rano da se sa detetom razgovara o seksu, seksualnosti i o telu. Detetu se, kroz razgovor, normalizuju ove teme koje su sastavni deo zdravog života. Kada roditelj razgovara sa detetom o seksualnosti, polnim

odraslom periodu. Deca sa 2-3 godine su intrigirana polnim razlikama. Decu sa 4-5 godina zanima odakle dolaze bebe, a decu od 6-7 godina zanima kako se prave deca. Bolje je da dete ima slobodu da pita svoje roditelje i da od njih dobije ispravne informacije, pod uslovom da i roditelji imaju ispravne informacije, umesto da dete donosi samo zaključke ili zaključke na osnovu pogrešnih ili polu-informacija od druge dece. Taj stid, kada je seksualnost u pitanju, može da bude uzrok različitih psihičkih poremećaja. Jedan moj klijent je otkrio masturbaciju sa 10 godina, prijala mu je, ali se osećao prljavo zbog toga. Bilo ga je sramota da razgovara sa nekim o tome, i zaključio je da ga masturbacija čini i fizički i duševno prljavim, počeo je kompulsivno da pere ruke i da ide svaki drugi dan u crkvu, što se kasnije razvilo u opsesivno-kompulsivni poremećaj. Sve te godine koliko se osećao loše mogle su da se izbegnu da mu je samo neko objasnio da je masturbacija normalna i zdrava. Poseban problem imaju deca koja nisu heteroseksualne orijentacije, koja osećaju da su drugačija a sramota ih je da pričaju o tome i misle da nešto nije u redu sa njima, a za to neretko dobijaju potvrdu iz okruženja.

Da li su roditelji/staratelji ti koji treba da iniciraju razgovor o ovoj temi, i u kom uzrastu deteta, ili se ipak treba sačekati da dete samo postavi pitanja?

Deca su po prirodi radoznala, i već kad razviju govor, počinju sa pitanjima „Šta je ovo?“, „Šta radi ovaj čika?“, „Što je teta sela?“, i već oko 3-4. godine ih zanimaju odnosi između ljudi. Iako je roditeljima zamorno da odgovaraju na sva pitanja deteta, odgovor ne bi trebalo da izostane. Ne treba šestogodišnjem detetu elaborirati neku pojavu, ali mu treba dati tačan, jasan i sažet odgovor. Roditelj slobodno može koristiti termine kao što su penis, vagina, testisi i dojka u razgovoru sa malom decom. Ne samo da poručujete detetu da je ok i zdravo da se priča o tome, već se pomaže detetu da samo jasno iskomunicira o svom telu

roditelju ili doktoru. Dešava se da deca na ranom uzrastu istražuju svoje telo sami ili sa drugim detetom. Neke roditelje to izbezumi, ali je važno da znaju da je to normalno u procesu odrastanja, i da, ako primete to kod dece, treba

KAKO RAZGOVARATI SA DECOM O LGBT FILIP MILENOVIĆ

RAZGOVARALA: IVANA NIKOLIĆ

razlikama, i o seksu, šalje detetu poruku da je u redu da ga to zanima, da priča o tome i da uvek može da pita svoje roditelje za objašnjenje. Dete se tako oslobađa stida koji može da pravi probleme kasnije u životu, u adolescentnom, pa i u

smireno da razgovaraju o tome. Svaka grdnja i kažnjavanje može naneti ozbiljne negativne posledice kod deteta i razviti stid. Dakle, ukoliko „uhvatite“ dete da istražuje svoje telo samo ili sa drugim detetom, nemojte ga pretući ili vikati, već porazgovarajte sa njim o tome kakvo ponašanje je prihvatljivo, a kakvo ne, koje su granice u dodirivanju njihovog tela i tela drugih, i odgovorite na pitanja koje je dete htelo tim postupkom da istraži. Deca predškolskog uzrasta uviđaju i odnose ljudi u svom okruženju - ko je kome devojka, roditelj, brat, sestra, i kada neko nedostaje po njihovoj logici, umeju da pitaju - a gde je njemu mama? Gde je njoj muž? Isto tako mogu da primete da ujak živi sa drugim muškarcem ili tetka sa drugim ženom. Ako dete pita u kakvom su odnosu, treba mu i objasniti da su to njihovi partneri i da žive zajedno jer se vole. To svakako neće zbuniti dete, već omogućiti da jasnije uviđa odnose među ljudima u svom okruženju. Ukoliko ne znate odgovor na dete-

tovo pitanje, u redu je da kažete da ne znate, ali onda ili uputite dete na osobu koja može da joj odgovori, ili recite detetu da ćete sami odgovoriti kada dođete do informacije.

Nedavno je Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja odlučilo da povuče udžbenike iz biologije za osmi razred osnovne škole zbog načina na koji, između ostalog, govore o polu, rodu i transrodnosti, iako su ove lekcije sasvim utemeljene na naučnim činjenicama. U javnosti se stekao utisak da je Ministarstvo popustilo pod pritiscima Srpske pravoslavne crkve i desničarskih organizacija. Kako komentarišete ovaj potez Ministarstva, i kakva se poruka time šalje pripadnicima LGBT+ zajednice u Srbiji?

Izbacivanjem iz udžbenika činjenica o rodu, polu i seksualnoj orijentaciji naš obrazovni program nazaduje, i svrstava nas u red nekih država sa azijskog i afričkog kontinenta, i po-

stajemo sve usamljeniji u regionu i u Evropi. Mislim da je sam način, odnosno razlog za takve izmene, a to je usvajanje inicijative manjinskih desničarskih struktura, ozbiljan prešedan. Srećom, u udžbenike nisu ušli homofobični i transfobični stavovi i oni i dalje nisu deo formalnog obrazovanja, i iskreno se nadam da do toga neće doći i da ne idemo u tom smeru. Na žalost, znam da u našoj zemlji postoje prosvetni radnici - učiteljice, nastavnici, profesori, koji indoktriniraju svoje homofobične stavove kao činjenice, što je posebno opasno jer zloupotrebljavaju svoju poziciju informacione moći kako bi nametnuli lične stavove, koji nisu zasnovani na činjenicama već na ličnim predrasudama, i tako utiču na grupe mladih ljudi. Posebno je opasno kada profesor na Medicinskom fakultetu govori o homoseksualnosti i transseksualnosti kao o bolesti, patologiji. Mislim da se protiv ovakvih malignih pojava u društvu treba beskompromisno boriti stroгим i doslednim sankcionisanjem.

Deca se uče odmalena, i najčešće ne vide razlike dok im neko drugi ne skrene pažnju na njih. Na koji način bi formalno obrazovanje u Republici Srbiji trebalo da se bavi pitanjem seksualnosti?

Mislim da je važno uvesti seksualno obrazovanje u osnovne škole, u bilo kakvom obliku. To može biti i u formi od nekoliko časova koje bi mogao da održi školski psiholog. Na tim časovima, učenici bi trebalo da se informišu o reproduktivnom zdravlju, kako da vode bolje računa o sebi i svom telu. Mnoga deca nemaju sa kim da razgovaraju o promenama koje se dešavaju tokom puberteta, a pogotovo o svojoj seksualnosti. Zbog stida se ne usuđuju da pitaju odrasle, već razgovaraju sa vršnjacima ili sami traže informacije preko interneta. Naravno, ništa ne garantuje da će dobiti ispravne informacije. Uvođenjem seksualnog obrazovanja se daje šansa učenicima da dobiju ispravne odgovore na pitanja i nedoumice koje imaju i koje im znače. Dok sam radio u osnovnoj školi, organizovao sam nekoliko časova sa učenicima 7. i 8. razreda (13,14 godina) na temu reproduktivnog zdravlja. Pre časa sam tražio od učenika da anonimno napišu pitanja, odnosno šta ih zanima i šta bi voleli da čuju, i da ubace u kutiju, a ja sam se trudio da odgovorim na

sva postavljena pitanja. Pokazalo se da postoji veliko interesovanje za ovaj vid edukacije, kao i velika potreba, jer se ispostavilo da većina učenika zaista ima skromno znanje o tome. A to je posebno važno jer novija istraživanja pokazuju da već na uzrastu od 14 godina mladi stupaju u seksualne odnose. Seksualno obrazovanje bi značajno uticalo na poboljšanje mentalnog zdravlja mladih, smanjilo bi broj maloletničkih trudnoća i seksualnog zlostavljanja dece, odnosno deca bi se ohrabrila da ne trpe i da prijave seksualno nasilje.

Da li bi štampanje dečijih knjiga u kojima se ove teme obrađuju na adekvatan način, pomogle da deca odmalena lakše prihvate i poštuju razlike, i koliko su ovakve knjige zapravo zastupljene kod nas?

Nisam upoznat sa sadržajem dečijih knjiga i ne znam koliko su ove teme zastupljene. Mislim da su današnja deca više upućena na digitalni sadržaj, da već od treće godine umeju da koriste tablet ili telefon i puštaju svoje omiljene crtaće preko interneta. Upoznat sam sa crtanim filmovima koji su popularni kod dece i primećujem da Dizni u svojim crtanim filmovima prikazuje LGBT karaktere u pozitivnom svetlu, što je veoma značajno (Buzz Lightyear, Raya). I ranije su postojali LGBT likovi u Diznijevim crtanim, ali je ta njihova dimenzija bila implicitna i uglavnom su bili zlikovci. Crtači, knjižice i filmovi podstiču decu da postavljaju pitanja roditeljima, i u redu je i da roditelj, nakon što zajedno sa detetom odgleda neki crtani ili film pita svoje dete kako je to razumelo. Možete se iznenaditi kako su oni to sastavili u svojim glavicama koristeći svoju dečiji logiku. I zato je važno da im, kao roditelj, pravim informacijama pomognete da razumeju pojave koje su videli na pravi način. Ako ih buni to što su se dve tete poljubile u filmu, ispravno je da im se objasni da se ljube zato što se vole, kao što to rade inače ljudi koji se vole. Izbegavanje odgovora na takva pitanja kod dece doprineće samo da dete prestane da pita o tome, ali ne i da razmišlja. Mislim da knjižice, filmovi, crtači i ostali digitalni sadržaj služe da se otvore neke teme kod dece, a da roditelji i odrasli u njihovom okruženju treba da zaokruže te teme i daju im smisao. ■

S

rpski obrazovni sistem sve više liči na onu dobru, staru zagonetku „Puna škola đaka, niotkuda vrata“. Školske zgrade su se preobrazile u lubenice, a s jednim ciljem – da se glave pretvore u bundeve. Zatvorili smo oči i uši, jer semenke kojima pođe za rukom da proključaju i oslobode se debele kore

nataložениh predrasuda vrlo lako mogu da postanu neposlušne. Izgleda da građani koji misle nikome nisu potrebni.

Da se podsetimo: crkva se zajedno s desničarskim zadrugama umešala u obrazovanje novih pokolenja, a s ciljem da ispravi „nepodobne“ lekcije iz udžbenika za biologiju. Nova radna grupa koja je nastala pod kišobranom Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja (ZUOV) je na zahtev Ministarstva prosvete donela odluku da bi što pre trebalo ispraviti „nedostatke“ u sedam, od osam odobrenih udžbenika biologije za osmi razred, a radi se o lekcijama koje se odnose na biološki smisao adolescencije.

Članovima te grupe se nije dopalo to što se svi građani tretiraju kao ljudska bića, pa u tome da „u obradi polnog i rodnog identiteta, pored razvijanja tolerancije i prihvatanja različitosti, učenicima treba pružiti širu perspektivu genetičke

koji su ranije potvrdili da je program biologije za osmi razred u potpunosti zasnovan na nauci.

Desničari izgleda misle da biolozi o biologiji ne znaju baš ništa, a kao „dokaz“ im je poslužila i jedna rečenica iz udžbenika izdavačke kuće Klet u kojoj stoji da je „pravo na rodni identitet i seksualnu orijentaciju zakonom zagarantovano pravo svakoga od nas“. U tom grmu dakle leži zec – homofobi i transfobi se ne slažu s tim da se „za razliku od pola koji je biološki određen, jer se rađamo isključivo kao osobe muškog ili ženskog pola, rodni identitet formira tokom života, dok učimo koje su to aktivnosti, stavovi, uloge i ponašanja ‘prikladni’ za muškarce ili žene“. Nauku bi da potčine svojoj volji, što ovde nije teško – građanstvo beži glavom bez obzira na sam pomen bilo čega što ih asocira na homoseksualnost.

Oni koji bi da misle, vrlo lako mogu da proveru o čemu se tu radi, a to važi i za članove radne grupe koji bi da izbrišu sve ono što nije u skladu s njihovim konzervativnim stavovima. Deo u udžbeniku izdavačke kuće Gerundijum, u kojem piše da biološke i fizičke karakteristike određuju pol, a da svaki pojedinac/ka tek kasnije saznaje kojem rodu pripada je sablaznio one čiji se svet deli oznakama M i Ž. Iako eksperti već godinama ističu da je „pol nešto što nam je učinjeno davno pre nego smo imali mogućnost da bilo šta kažemo po tom pitanju“, oni koji o toj temi ne znaju baš ništa bi da još jednom izbrišu činjenice, a kako bi pripadnike manjina, te sve ostale, ubedili da razlike ne postoje.

Pre više od mesec dana se pokrenulo i pitanje da li se u lekcijama o polnom i rodnom identitetu „odražava nacionalni interes“, iako je struka reformisane programe nešto malo pre toga ocenila kao jedne od najboljih. Izgleda da nije u nacionalnom interesu da se ljudi obrazuju, da nauče da jednaka prava imaju i oni koji nisu isti. Da bi to postiglo, Ministarstvo prosvete je 4. oktobra saopštilo da je radna grupa Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja, formirana na zahtev tog ministarstva, utvrdila da treba

ispraviti „nedostatke“ u sedam udžbenika biologije. Ti „nedostaci“ se tiču LGBTIQ+ zajednice, a njihovo brisanje je dokaz da su predrasude još jednom pobedile struku.

HOĆE LI IZ ŠKOLA NESTATI UČENICI KOJE SMO IZBACILI IZ UDŽBENIKA?

SPORNE LEKCIJE U UDŽBENICIMA BIOLOGIJE

PIŠE I RAZGOVARAO: MILAN ŽIVANOVIĆ

varijabilnosti, kao prirodnog fenomena, koja ne daje osnove za predrasude, stereotipe, diskriminaciju i nasilje“ vide problem. Njihovo mišljenje se na kraju više vrednuje od procena stručnjaka

Foto: Freepik

O ovom fenomenu sam razgovarao s Dušanom Blagojevićem, profesorom književnosti koji se za problem interesuje od samog početka:

Da li je moguće da neka lekcija dospje u udžbenike, a da se prethodno ne konsultuje određen broj stručnjaka?

To je apsolutno nemoguće. Nije reč samo o konsultacijama, već o tome da veliki broj stručnjaka direktno odlučuje o sadržaju udžbenika. A i kada se napišu, udžbenici prolaze recenzije koje takođe rade eksperti. Plan udžbenika, na predlog Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja, po pribavljenom mišljenju Nacionalnog prosvetnog saveta, donosi ministar. Nacionalni prosvetni savet čini 35 ljudi: akademici, univerzitetski profesori, predstavnici stručnih društava, SPC.

Kako izgleda proces odlučivanja o tome da li je informacija važna za obrazovanje budućih generacija?

Procedura je regulisana zakonima. Udžbenici su krajnji „produkt“ jednog dugog, možda i tromog procesa. Interesantno je to kako je veoma teško da ma koja informacija dođe do udžbenika, a još interesantnije, rekao bih i nedopustivo, kako olako bude izbačena. Probaću da budem što konkretniji. Da bi se jedna informacija našla u udžbeniku, procedura je sledeća:

1. Zavod nakon javnog poziva formira komisiju koja sastavlja standarde – desetak članova (univerzitetskih profesora i nastavnika iz osnovnih i srednjih škola), nekad i više, rade na standardima za pojedinačne predmete. Ceo proces nadgledaju psiholozi i eksperti za obrazovanje i daju svoje mišljenje. Nakon toga, standardi idu

na javnu raspravu. Kada se okonča proces javne rasprave, Zavod daje predlog Nacionalnom prosvetnom savetu, zatim Savet daje mišljenje, i onda konačnu reč ministar.

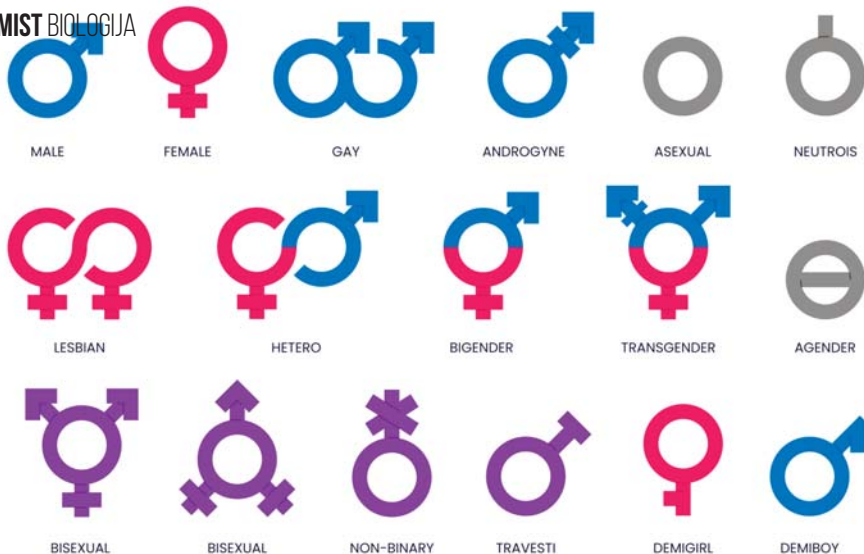
2. Sledeći korak je da se na osnovu usvojenih standarda sastave plan i program. Procedura je ista kao i za standarde. Opet, konačnu reč daje ministar.

3. Na osnovu usvojenog plana i programa, raspisuje se javni poziv i autori pišu udžbenike, koji se sastavljaju na osnovu usvojenog plana i programa, i koji mora da ispune propisane standarde kvaliteta. Stručno mišljenje o kvalitetu udžbenika daje komisija koju formira Zavod koji izveštaj podnosi ministru.

Ima tu i još nekih međukoraka, ali je ovo suština. Na kraju, konačnu odluku o tome koji će se udžbenici koristiti donose stručna veća unutar škola.

Dakle, jasno je da najmanje stotinak stručnjaka, uključenih direktno u nastavni proces, učestvuje u procesu odlučivanja. I zato je formiranje raznih „ad hoc“ komisija krajnje nečasno i neprofesionalno, a imali smo ih u slučaju Desanke Maksimović i sada pri izmeni udžbenika iz biologije. Zamislite, sto i nešto ljudi radi najmanje dve-tri godine, koliko traje čitav proces, i na kraju, formirate neku komisiju koja za pet dana kaže – ovo ništa ne vredi, briše se. Gotovo da ne postoji procedura, niti jasni kriteriji na osnovu kojih je komisija formirana. Shvatate li koliko je to opasno, koliko je neetički, i neodgovorno? Ovde je reč o principu, ne o konkretnom udžbeniku, bar ne još uvek. Sutra nekoj interesnoj grupi može pasti na pamet da nije potrebno da se čita, i da se čitanje izbacila iz kurikuluma, dovoljna je

digitalna pismenost, i neka komisija to aminuje, ignorišući dugogodišnji rad i zaključke na stotine stručnjaka. I na kraju logično pitanje, jer se stalno pominje neki lobi i neke agende – da li neka interesna grupa može da utiče na sto i kusur stručnih lica ili lakše može da utiče na „ad hoc” komisiju koju čini pet-šest članova?

Da li misliš da su sporne lekcije iz udžbenika za biologiju važne?

Ako je toliko stručnih ljudi reklo da su važne, onda su važne.

Niko nije osporio da su udžbenici uređeni u skladu sa novim Pravilnikom o planu i programu nastave i učenja uz uvažavanje svih didaktičko-metodičkih principa, među kojima se pre svega izdvaja princip naučnosti. Takođe, niko nije dokazao da sadržaji udžbenika nisu zasnovani na prihvaćenim teorijama, činjenicama, zaključcima, tumačenjima, aktuelnim podacima i savremenim dostignućima. Nakon svega ovoga, da li treba da govorimo o tome da je nešto „sporno”? Ako ćemo da se držimo principa „baba Smiljane”, a ne nauke, onda bi svako trebalo da piše udžbenike u skladu sa svojim doživljajem sveta i ljudi. Dakle, želim da se pitanje vrati na teren obrazovanja i nauke. Neki naučnici kažu kako sadržaji pojedinih lekcija nisu tema biologije, već društvenih nauka. To je neosporno. Međutim, ono što tom prilikom pomenuti naučnici zaborave, slučajno ili namerno, tiče se metodike, i standarda kvaliteta udžbenika. U standardima se jasno kaže da u svakom udžbeniku treba da se povezuju sadržaji u okviru istog

predmeta i drugih predmeta i da udžbenik treba da ukazuje na vezu sadržaja sa svakodnevnim životom, njegovom primenom i daljim učenjem. I da istaknemo i najvažnije – da sadržaj udžbenika treba da bude u skladu sa sistemom vrednosti koji je definisan ciljevima obrazovanja i vaspitanja. A jedan od ciljeva glasi: razvoj i poštovanje rasne, nacionalne, kulturne, jezičke, verske, rodne, polne i uzrasne ravnopravnosti, tolerancije i uvažavanje različitosti. Interesantno je da pomenutim zbunjenim i nesnađenim naučnicima nije smetala integracija drugih znanja, ali je zasmetala baš integracija znanja u vezi sa polnim i rodnim identitetom, i seksualnošću. Vidite, ovo su pitanja koja treba da otvore svi oni ljudi koji su stručni i koji su rekli da je važno, a ja im verujem da je važno. Zašto ih ne otvaraju? Zašto na njih ne odgovaraju? E to ne znam!

Zao mi je što na pitanja odgovaram pitanjima, ali želeo bih da se razumemo, ja nisam nastavnik biologije, ja sam filolog, pedagoški savetnik, 13 godina predajem književnost. Radio sam recenzije udžbenika, bio član radne grupe za izradu standarda, učestvovao u brojnim projektima koji se tiču obrazovanja. I sva ova pitanja otvaram pre svega kao nastavnik i kao neko ko je upoznat sa procedurama, koje su utemeljene na zakonima i Strategiji razvoja obrazovanja i vaspitanja. Mišljenja sam da imam prava da postavim pitanja, da me na to obavezuje poziv i profesionalna etika. Zato je i mnogo pitanja, jer ja ne mogu da dam odgovore, na to me zvanje obavezuje. ■

Magnetna rezonanca

MR spektroskopija

Ultrazvučna dijagnostika

Specijalistički pregledi

PANACEA POLIKLINIKA

Poverenje u stručnjake

- Beograd,
Velimira Bate Živojinovića br.5
- +381 11 78 57 555
- +381 62 288 470
- office@panaceapoliklinika.com
- Radnim danima od 8 do 20h
Subotom od 8 do 18h

M

ilan Nikolić je diplomirani filolog opšte književnosti i nauke o književnosti, nekadašnji urednik Men's healtha, Kuće stil, srpskog izdanja magazina Playboy, srpskog izdanja magazina Esquire... Trenutno je urednik modnog magazina Bazar. Prethodnih

meseci bio je čest gost srpskih televizija na kojima je u duelima suočavao svoja mišljenja o LGBT pravima sa mnogim srpskim homofobima.

Kakav je bio razvojni put Milana Nikolića do urednika Bazara?

Ne znam da li je bio razvojni ili konformistički. Te 2000. godine, nakon što sam diplomirao, umesto da ostanem na fakultetu što sam istinski želeo otišao sam na medijski konkurs kako bih se što pre osamostalio i došao do svog novca. U međuvremenu su prošle dve decenije tokom kojih sam zaista radio stvari koje volim, doživio pregršt vanserijskih iskustava ali svedočio i postepenom propadanju jedne važne profesije. Mislim da mi mediji nisu omogućili da se izrazim do kraja ali mi jesu pružili dosta toga. Da mogu da se vratim, pošao bih težim putem jer sam najviše sazeo i intelektualno porastao tokom stu-

dija svetske književnosti na Filološkom fakultetu u Beogradu. Samo to je bez ostatka bio moj svet.

Bazar je modni magazin. Da li te je oduvek privlačila moda?

Mislim da je lepota ono što mi je od detinjstva privlačilo pažnju iako to tada nisam umeo da definišem. Lepota je širok i plemenit pojam. Bazar je još u tim godinama stajao na stočiću u dnevnoj sobi naše kuće, kao i "Ilustrovana politika" i mnogi drugi magazini. U sveskama koje mi je otac pravio spajajući beli kancelarijski papir heftalicom pravio sam svoje novine a kasnije i programsku šemu. Obožavao sam noćni program Televizije Zagreb i osmišljavao sam svoju verziju istog. Mnogo toga u mom životu bilo je anticipirano u ranim godinama.

Ove godine si se aktivnije uključio u govoranje za LGBT prava. Kako je došlo do te odluke?

Tokom jula sam snimio seriju „Detinjstvo“ da bih progovorio o onome što ostaje uskraćeno ljudima koji se o LGBT manjini informišu iz medija a to je život, stvaran život sa svim svojim teškoćama. Biti gej u Srbiji nije hir, nije nasedanje na trendove Zapada, nije dobro plaćena agenda. To je jedina mogućnost življenja za određen broj ljudi. Sve drugo je laž, destrukcija, odustajanje od sebe. Pitao sam se - Može li jedna ispovest o pretrpljenom teroru u školskom dvorištu ili od-

bacivanju u grupi vršnjaka, jedna priča o strahu i bolu da promenu jednu osobu koja klikne da pogleda seriju? Ne znam odgovor ali taj projekat me je odveo u TV duele sa brojnim političarima po zadatku za koje je položaj LGBT unosna politička tezga za skupljanje glasova neinformisanog biračkog tela a zapravo ih se uopšte ne tiče. Kao ni tradicionalna porodica.

Koja su tvoja iskustva kada su u pitanju dueli sa homofobima i koja je tvoja strategija?

Kao sto rekoh, ljudi na zadatku koji veruju u ono sto im je u interesu da veruju. Ne zanima ih to da li u ime populizma uništavaju nečiji život. Gotovo po pravilu su licemerni i sve samo ne moralni uzori. Nema strategiju za duele. Fokusiran sam na svoju poruku, pripremljen, slušam sago-vornika i napadam kad god treba da napadnem. Moja iskrenost i netipičan nastup ih vrlo često zbunjuju.

POSTOJIM, POSTOJAĆU I BIĆU JEDNO OD LICA OVOG GRADA
KOLIKO GOD ME TERALI U „MOJE ZIDOVE“ I „MOJE KLUBOVE“

MILAN NIKOLIĆ

RAZGOVARAO: PREDRAG AZDEJKOVIĆ

Sve je više javnih ličnosti koje otvoreno podržavaju LGBT populaciju, ali imali smo primere da su nam nekadašnje sa-veznice okrenule leđa kada je u pitanju Parada ponosa. Kako ti to tumačiš?

Uh, to mora da se prati od slučaja do slučaja. Javne ličnosti u Srbiji ne trpe kritiku. Sve što nije veličanje doživljavaju kao izdaju. Demokratski-
nost se uči a obuzdavanje ega podrazumeva. Za mnoge je to i dalje nemoguća misija.

Koliko si ti zadovoljan ovogodišnjim EvroPrajdom?

Sa ove vremenske distance, ima nešto dirljivo u svemu tome. Neizvesnost do samog kraja uprkos činjenici da se Beograd legitimno borio da

bude prestonica EvroPrajda. I imao je političku podršku u tome. S druge strane, nikada više ljudi nije došlo da prošetaju ili da bude sprovedeno od Ustavnog suda do Tašmajdana. Ne mislim na Evropljane. Mislim na ljude iz moje profesije, na lica sa društvenih mreža koja nikada do sada nisam video na tom mestu. Želim da verujem da su došli jer su shvatili važnost događaja. To đuskanje na kiši pamtiću do kraja života. Postojim, postojaću i biću jedno od lica ovog grada koliko god me terali u „moje zidove“ i „moje klubove“. Ja sam to čitao kao poruku sa svakog lica ispod kišobrana ili kabanice tog 17. septembra. Nisam manje vredan zbog svoje seksualne orijentacije i nikada više me nećeš ubediti i to.

Kako bi ti ocenio klimu u društvu kada su u pitanju LGBT prava?

Desnica mobilizuje neobrazovanu i uplašenu većinu i nešto napaljenih klinaca koji ni ne znaju protiv čega su zapravo. Veliki deo intelektualne elite čuti. Ogroman deo umetničkog sveta čuti. Zaštita prava na život nije atraktivna kao litijum a ako se i previše boriš za to izgubićeš deo obožavanja i naklonosti kojima raspolažeš. Nećeš baš da guslaš kao Viktor Savić ali da odčutiš uvek možeš. Nisi čuo, nisi znao, ne radi ti slušni aparat... Političke elite kalkulišu kao i 2003. godine. LGBT populacija na sreću ne odustaje od slobode manje više prepuštena sama sebi.

Kako komentarišeš medijsku sliku Srbije, naročito u kontekstu LGBT populacije?

Skromna, suzdržana. Ili praktična u nameri da krvavim TV duelima obara rejtinge i zarađuje novac. Postojanje druge strane se podrazumeva i ne dovodi u pitanje iako ljudska prava ne bi smela da imaju opozitno mišljenje. Mi na to pristajemo da bi uopšte mogli da pošaljemo poruku konzumentima medija i bar jednog od njih otreznimo od homofobije i ruske propagande.

Kao medijski profesionalac, koji je tvoj savet LGBT aktivistima i ostalima kada je u pitanju medijsko zastupanje LGBT prava?

Da u svoje nastupe uključe infuziju života. Manje suvoparnosti više ličnog. Šta stoji iza borbe za prava? Ja se i dan danas suočavam na tviteru sa pitanjem - u čemu su gej ljudi uskraćeni u

>>

odnosu na stejt ljude? Ne treba ići na patetiku kao nacoši ali treba dočarati izazove sa kojima se queer osobe suočavaju čitavog svog života. Bez povlačenja i ratoborno. Mene desničari na mrežama zovu „agresivko“ jer branim svoje i dostojanstvo svih LGBT osoba po cenu urliranja u studiju. Dok neki drugi, baš zbog toga, tvrde da sam „strejtaš poturen da radi za gejeve“. Za neke treće sam „pomahnitala tetka“. Nebitno je. Ulažite u studio kao u ring i samo se pobjeda računa.

Ovaj intervju ne može da prođe a da ne pričamo malo o fitnessu. Koliko si redovan u teretani i koji su tvoji saveti kada je u pitanju vežbanje?

Treniram šest puta nedeljno, meditiram dva puta dnevno. U teretani sam od 2005. godine. Tada je trenirao svaki peti muškarac u Srbiji, a danas svaki. I onaj kome je to u krvi i onaj koji to iz duše mrzi. I gej i strejt. Jedan do drugog u lokvama znoja robuju istom estetskom imperativu. Veliko telo je trend nad trendovima. Utopijska slika primordijalne muževnosti koja otvara mnoga vrata i život čini lakšim. Postmoderna himna vladajućoj narcisoidnosti. Uslov nad svim drugim uslovima. Dnevna doza otrova za ego. Šta je tu je. Postavite cilj, na prvo mesto stavite ishranu prilagođenu cilju, odvojite 8 sati za kvalitetan san i vucite dupe u teretanu.

Da li je to produkt straha od starosti? Kako se ti nosiš s tim

Sve bolje. Ko preživi činjenicu da je napunio četrdeset, preživeće sve. Ne mogu i neću da glumim kako me raduje mudrost koja ide s godinama i da je svako doba lepo. Nije. Mladost je nezamenljiva. Sve ostalo je mirenje sa neminovnostima. Imam dobru genetiku, mnogo treniram, meditacija mi je štiti od stresa. Operisao sam kapke i podočnjake u aprilu. Čelo je uredno fiksirano. Nisam površan ali pristao sam na pravila igre. Znam da bih kvalitetnije ljude privukao da pucam na intelekt ali nemam strpljenja. Život je gozba ili pij ili idi.

Koja je tvoja poruka čitaocima Optimista?

Uradi sutra nešto da popraviš svoj položaj u sredini u kojoj živiš. Ne potcenjuj svoj glas. Ako ti je trenutno teško, zapamti - sve prođe. Kada si poslednji put saslušao ljude oko sebe kao da je reč o tebi samom. I kada si se poslednji put proveo kao da sutra ne postoji? Sve ostalo su finese. ■

Da li ste spremni za novu gej zabavu i možda novi trn u oku tradicionalista koji bi mogli i društvenu igru sa gej tematikom percipirati kao promociju LGBT+ vrednosti. Mada, ova igra je namenjena isključivo gej ciljnoj grupi, iako dizaj-

neri veruju da bi mogla biti interesantna i ljubiteljima društvenih igara izvan zajednice. U svakom slučaju posle gej monopola, koji nije prošao baš slavno stiže nova društvena igra Gej sauna, koja donosi uzbudljiv svet gej kupatila u igri na tabli koju možete da igrate sa svojim prijateljima. Igru su osmislili dizajner igara Adrian Collier i umetnik Jose Garrote, nakon čega su preko Kickstarter-a pokrenuli intenzivnu kampanju promocije, skupljanja sredstava za njenu proizvodnju i sada već preprodaju igre, koja će biti dostupna od maja 2023.

U pitanju je nova avanturistička igra za odrasle, u kojoj se poeni osvajaju osvajanjem momaka tokom požudne avanture u misterioznom, uzbudjućem svetu gej sauna. Kako se kaže u opisu ove „raskalašne“ igre neophodno je koristiti „i mozak i muda“ kako bi se postigao njen cilj - da imaš više prelepih, zgodnih, oznojenih muškaraca od bilo kog saigrača, kojih u igri može biti od tri do šest.

Polazište igre je prepoznatljiva priča u gej svetu: Šest bliskih prijatelja, različitih tipova, ujediniła je požuda za muškarcima usled koje su „nastrani momci“ od svojih poseta gej sauni napravili igru, pri čemu se svaki od njih takmičio ko će osvojiti najviše muškaraca tamo. Dodeljivali bi jedan drugom poene za svakog momka sa kojim su bili, ali se ludovanje tu ne zaustavlja. Izazivajući jedni druge u pokušaju da neko od njih izađe kao veliki pobednik, igru pretvaraju u borbu za pobjedu. Tako se, primera radi, dešava da Pedro jedan od učesnika staje ispred Šona baš u trenutku kada se ovaj priprema za akciju sa zgodnim „bear“ tipom i žrtvuje sopstveni ukus, pošto ne voli dlakave, samo kako bi sprečio Šona da postigne poen te večeri. Ne znamo šta je pobednik njihove igre dobio, ali je gej populacija zahvaljujući njihovom iskustvu dobila društvenu igru i sada bukvalno svako može da

se upusti u nešto u čemu mnogi maštaju - seks u svrhu takmičenja – doduše, za sada samo na tabli.

Dakle, ako vas privlači ovaj vid zabave, možete preuzeti ulogu napaljenog posetioca lokalne gej saune u dejting takmičenju sa svojim prijateljima i videti ko može da postigne najviše pre njenog zatvaranja. Vi i vaši saigrači obilazićete saunu koja sadrži klasične prostore za krstarenje kao što su parna soba, svlačionice i inspirativna mračna soba i usput se susretati sa neprekidnim nizom ludih događaja i likova koji pružaju čari, blagodati i zabavu na tom putovanju. Naći ćete se tako u monopolnom prikazu

tamo ispoljavaju. Polazna tačka igre je špil od 120 napaljenih karata za posetioce. Svako ima svoj skup preferencija i želja. Ovim vrućim kartama popunjavate veliku tablu i provodite igru kao super napaljeni lik skačući od sobe do sobe, uz razne prepreke, kako biste videli koliko tipova možete pokupiti pre nego što vreme istekne. Što nestašniji budete, to su veće šanse da pobedite svoje saigrače.

Sama igra, čiji je dizajn razvijan više od dve godine i prošla je kroz preko dvadesetak iteracija na osnovu povratnih informacija sa preko sto testiranja igre među ciljnom grupom. Istovremeno svakome je bilo omogućeno da aplikira za to da bude u samoj igri, ali bukvalno. Naime, dizajner je omogućio zainteresovanima da dostave odgovarajuću fotografiju i uz prateći opis i preferencijekoje su u skladu sa samom igrom i tako se pretvore u lik koji će biti odštampan na nekoj od "napaljenih" karata u konačnoj verziji igre.

Dizajnerski igra formalno podseća na monopol, a vizuelno je inspirisana virtuelnom gej pornografijom, pa se ispod objava vezanih za promociju igre često mogu videti komentari kako je "nedovoljno popaljiva". S tim u vezi, već je izvesno da će mnogim gejevima, a verovatno većini koja je kupi, tabla za

igru gej saune poslužiti kao dobra predigra ukoliko je budu koristili u odabranom društvu. Drugim rečima, neko bi mogao biti pobednik i dobiti nagradu pre nego se igra zvanično okonča.

ZAIGRAJMO PRAVU DRUŠTVENU GEJ IGRU!

GAY SAUNA

PIŠE: BOGDAN PETROVIĆ

modernog gej dejtinga i kruzinga u seksualno nabijenom i uzbudljivom okruženju gej saune. Ukoliko ima onih koji ne znaju kako stvari tamo funkcionišu, takvi će kroz ovu igru, kako se priča odvija, biti u prilici da se upoznaju sa svim ulogama, preferencijama i frustracijama koje se

Andrej Nosov je pozorišni reditelj koji se bavi temama društveno-političke odgovornosti, promocijom i odbranom ljudskih i manjinskih prava. Osnivač je Inicijative mladih za ljudska prava, Harte-fakt fonda i Pozorišnog prajd festivala. U njegovim predstavama se često bavi LGBT temama, među kojima je najznačajnija „Izopačeni“ po tekstu Martina Šermana iz 2012. godine, što je slučaj i sa njegovom najnovijom predstavom „Sitnice koje život znače“ u Narodnom pozorištu.

Kako si zadovoljan kako je prošao Pozorišni prajd festival?

Festival raste, i širi se njegova zajednica. Ove godine je čini mi se posebno bilo važno podržati lokalne autore. Predstave su bile rasprodate, posebno je bilo uzbudljivo gledati međunarodnu publiku na programima festivala i njihove reakcije. Već sada se spremamo za narednu godinu, na pomolu su nove produkcije i velika mreža pozorišnih kvir festivala koja će nastati baš u Beogradu. Mislim da su sve to važni koraci, kao i uključenost institucija i ozbiljna podrška koju su pozorišta dala ove godine za naš program. Posebno se izdvajaju Narodno pozorište već tradicionalno, kao i Kulturni Centar Beograda, Parobrod, Teatar Vuk, ali i Beogradsko dramsko pozorište. Bilo je uzbudljivo.

Evroprajd?

Mislim da je veoma važno i značajno što je Beograd bio prvi južni domaćin ove manifestacije. Kažem manifestacije, jer Evroprajd uključuje i veoma važnu afirmaciju života i rada LGBTIQ ljudi u raznim sektorima. Mislim da je tokom Nedelje ponosa bilo baš puno važnih i značajnih događaja, za različite publike. Beskrajno je važna svaka nova podrška saveznika i saveznica, i institucija – svaki oblik saradnje je iz moje perspektive korak napred. Znam da ima vas kojima je ovolika šetnja bila poniženje, korak nazad, vrlo ste kritični i za moj ukus agresivni u napadima na Prajd. I to je ok, ljudi moraju da trpe kritiku. I ja mislim

da je Prajd uspeo, da je otvorio sva važna pitanja u samoj zajednici ali mnogo važnije van nje. Da budem do kraja iskren, baš sam ponosan na tim Prajda, na ljude sa kojima sam radeći na svojim zadacima oko pozorišta i institucija, svakog dana radio, i gledao energiju, trud, požrtvovanost i spremnost da organizuju ovaj dosta komplikovan program. Mislim da su u velikoj većini dali sve od sebe bez obzira da li su pripadnici zajednice, ili su saveznici ili su samo suvi profesionalci koji rade svoj posao. Često zaboravimo da im kažemo hvala, i da smo ponosni na njih, bez obzira na eventualne kritike koje neko hoće da uputi. Stasala je nova generacija aktivista i aktivistkinja, i to me baš raduje. I tu naravno ima onih koje bih uvek podržao, raste taj krug ljudi spremnih da se bore. Za ljude van našeg šireg kruga, ovo je bio veliki korak i istrajnost. Zajednica nije ništa drugačija od našeg društva, bez obzira na poziciju koju imamo, to je još jedna od zabluda nas dece devedesetih. Dakle, sem nasilja koje je neprihvatljivo i sreća pa postoje organizacije koje se bore za kašnjenje – različiti novi i dobri vetrovi su se tu pojavili. Da skratim, veoma sam zadovoljan.

Koliko su posledice pandemije i trenutne ekonomske krize na kulturu, pre svega pozorišnu produkciju?

Kao i na sve drugo. Ali mislim da su i doprinele većoj vidljivosti raznih grupa i njihovih problema. Generalno, savremena pozorišna produkcija mora imati veću podršku i vidljivost. Nedostaje nam udruživanje, esnafska borba i spremnost da stvari ne posmatramo samo iz svojih ideoloških cipela. Resursi moraju biti veći.

MORAMO MNOGO VIŠE DA SE BAVIMO NAŠOM PUBLIKOM

ANDREJ NOSOV

RAZGOVARAO: PREDRAG AZDEJKOVIĆ

Foto: Dragana Udovičić

Nedavno je u Narodnom pozorištu bila premijera tvoje najnovije predstave „Sitnice koje život znače“. Šta nam možeš reći o predstavi?

Bio je to dosta turbulentan rad. Napustio nas je Branko Cvejić, koji je od početka moje pozorišne karijere bio dobar duh skoro svake predstave. Bio je to veliki umetnik, prijatelj i posebno osetljiv čovek na različitosti. Igrao je različite kvir uloge i pravio je dobre predstave. Tako da je njegov odlazak obeležio ovu predstavu. Rad sa divnim glumcima, sa timom Narodnog pozorišta, Beoarta i Centra za kulturu Tivat je takođe važna karika.

E sad, ako želite da vidite kako je možda vašem čaletu, tetki ili sestri dok pokušavate da se autujete ili da razumete tu drugu perspektivu važno je da vidite tu predstavu. Mislim da smo uspeli da nađemo dobar ugao i sama činjenica da je predstava na kartu više ukazuje da ima perspektivu dugog i dobrog života.

Gej tematika i gej likovi su česti u tvojim predstavama od „Izopačenih“, „Crne kutije“ do „Sitnica“?

„Izopačeni“ su moja prva predstava, i ulaz na pozorišnu scenu. Meni je bilo važno da to bude predstava koja se bavi temama iz zajednice

kojoj i sam pripadam. I nekako ona je moj svojevrsni coming out, iako sam još od prijemnog ispita na Fakultetu uspeo da u svom pozorišnom okruženju stvaram taj siguran prostor, da budem i da budemo ono što jesmo ili želimo da budemo. Gej ljudi su svuda, pa mislim da njihovo postojanje mora biti i na sceni stalno. Nema potrebe da od toga pravimo famu, to je tako. Uvek kažem glumcima, igraš homoseksualca ali on je zbunjen, i usamljen i prevarant. Dakle, biti gej nije karakterna osobina, i nikada ne može biti. Mislim da se sve te stvari menjaju polako, i kroz svakodnevni život. U Sitnicama se stvar malo zaokreće, pratimo čaleta kome je sin gej. On zna, a sin se plaši da kaže i taj zaokret daje zanimljivu perspektivu.

Kako objašnjavaš da u srpskom pozorištu ima znato više LGBT tematike i LGBT likova no u srpskom filmu?

Ne znam, mislim da ih ima. Često sakrivenih, ili funkcionalno potrebnih. Nisam se bavio time tako duboko da bih se usudio da dajem kvalifikacije. Ali malo je to i pitanje za autore filma.

Da li smatraš da angažovano pozorište menja svest ljudi ili samo potvrđuje stavove publike koja prati angažovano pozorište?

Ima mnogo dodatnih pitanja da bi se odgovorilo na ovo pitanje. Prvo, šta je angažovano i zašto nam je potrebna ta odrednica. Drugo, svako pozorište bi trebalo da ima uticaj na svoju publiku, jer se ono dešava u publici pre svega. Za mene je veće pitanje hermetičnost i zatvorenost izraza koju savremeno pozorište nosi. I onda kreće serija mojih pitanja – kako da nas bolje razumeju, kako da nas više čuju, kako da zaista pitamo sva ova pitanja? Nisam pobornik promišljanja stvari iz perspektive poznatog okvira, pa šta iz njega odskače. Mislim da se svi moramo više, mnogo više baviti našom publikom. Nikako samo publika nama.

Kako vidiš razvoj Pozorišnog prajd festivala?

Pravimo veliku evropsku mrežu kvir pozorišnih stvaralaca, gradimo okvire za produkciju novih autora, gledamo da izađemo iz Beograda, gasimo ime festivala i utapamo se u Nedelju ponosa. I da, pokušavamo da razumemo zašto se svi stalno legitimišu zajednicom i govore u njeno ime, a o njoj ne znaju puno ili ne prihvataju da unutar naše zajednice ima puno krugova, kružoka i slično.

Šta možemo očekivati u budućem periodu kada je u pitanju Hartefakt fondacija?

Ovo dođe kao neki televizijski intervju pred premijeru. Hartefakt je stabilna, velika i kritička organizacija koja će nastaviti da kroz svoju fondaciju i produkciju podržava različite glasove. I nastavićemo da grešimo i da na našim greškama učimo. Imamo prostor, imamo ljude, i imamo i dalje to ludo verovanje da ima smisla praviti drugačije stvari za neke razne ljude. I da, čeka nas puno izazova da opstanemo i preživimo.

U junu je Hartefakt festival, pet premijera tokom godine, puno prilika za mlade autore, različite razmene, grantovi, rezidencije. I dosta važno, bavimo se poezijom i posebnim programom rada sa pesnicima i pesnikinjama na većoj vidljivosti i širenju publike. Ostajemo posvećeni regionalnoj saradnji i posebno odnosima Kosova i Srbije.

Šta možemo očekivati od tebe u budućem periodu kada je u pitanju pozorište?

Što manje očekivanja, to bolje. Spremam predstavu sa Prištinom, čeka me Ibzen. Pripremam se za prvi mjuzikl u životu i nadam se Čehovu. ■

Karin Žan-Pjer, predstavnica Bele kuće, zajedno sa predsednikom unapređuje kvalitet života u Americi. Zbog toga je ona simbol onoga čega se svi republikanci ovog sveta najviše plaše. Dok govori na podijumu pred novinarima, nemoguće je ne ostati fasciniran Karin Žan-Pjer, pres sekretarkom Bele kuće. Zna tačno da govori engleski, francuski i kreolski jezik sa Haitija. Veoma je brza kada treba da se smisle oštri i dosetljivi odgovori koji u sebi nemaju sarkazam i nadmenost, na šta često nailazi od strane komentatora.

Do sada je u životu u mnogim stvarima bila prva (prva je pres sekretarka žena, crnkinja koja dolazi sa Haitija i imigrantkinja). Međutim, do tih dostignuća nije lako došla. Rođena je na ostrvu Martinik, a odrasla u Kvinsu u Njujorku. Njena majka bila je okorela katolkinja i radila je kao medicinska sestra za kućne intervencije. Od kada su se doselili u Ameriku, njen je otac radio kao taksista, iako je po struci inženjer. Kako bi izdržavali porodicu, njeni roditelji su radili sedam dana u nedelji i nju ostavljali da se brine o mlađim članovima porodice.

Barbara Džordan, članica kongresa je uvela Žan-Pjer u politiku. Ona se nikada nije javno deklarirala niti je javno govorila o svojoj seksualnosti. Međutim, dugo je živela sa Nensi Erl, sa kojom je bila u vezi dve decenije. U politici je bila vatrema, i njen govor iz 1992. na Demokratskoj nacionalnoj konvenciji, privukao je pažnju Žan Pjer.

Njeni roditelji su želeli da se ona bavi medicinom, dok je Žan Pjer izabrala drugačiji karijerni put – master diplomu u odnosima sa javnošću, na Univerzitetu Kolumbija. Radila je na mnogo pozicija, kao na primer, viši konsultant i PR za MoveOn.org, predavač na Univerzitetu Kolumbija, politički analitičar za NBC vesti, šef kabineta Kamale Haris a potom i pres sekretarka predsednika Bajdena.

To nažalost nije moglo da prođe bez prepreka na putu. Žan Pjer se javno autovala sa 16 godina, ali je njena porodica to odbila da prihvatiti. To iskustvo je javno podelila ove godine, tokom dana slobode javnog autovanja koji je organizovala Bela kuća. Iako je bilo potrebno mnogo godina, konačno su prihvatili tu činje-

nicu. „Shvatili su da me ne menja kao osobu to koga ja volim.“ Žan Pjer je rekla da je ovi komentari trebalo da posluže kao narativ suprotan onom na koji mladi ljudi nailaze, kao što su talasi anti-LGBTQ zakona širom zemlje.

Njena posvećenost autentičnosti je uvek bila deo njene sposobnosti da inspiriše druge da se bore za promene. Kritičari su rekli da je njen memoar „Moving Forward: A Story of Hope, Hard Work, and the Promise of America“ jednim delom memoar a drugim poziv na borbu. Za razliku od Džordan, Žan Pjer je potpuno otvorena što se tiče porodice koju je zasnovala. Ima partnerku, CNN dopisnicu Suzan Malvo, sa kojom ima sedmogodišnju ćerku. Međutim, ne zaboravlja teške trenutke iz mladosti i može se reći da je njena životna priča pobeda nad tragedijom.

Odbijanje od strane majke nateralo je da ponovo počne da krije svoju seksualnost. Seksualno uznemiravanje od strane rođaka uticalo je na njeno mentalno zdravlje. Takođe, imala je pokušaj samoubistva nakon što nije položila prijemni ispit za medicinski fakultet. Sve je ovo je gurnula pod tepih. U svom memoaru je napisala: „Do dana današnjeg, niko iz moje porodice nije sa mnom razgovarao o pokušaju samoubistva.“ Danas, sa

porodicu i rado provodi vreme sa svojom unukom. Međutim, Žan-Pjer nema vremena za pobedničko likovanje.

Na dan kada se slikala za naslovnicu našeg magazina, Elton Džon je imao nastup u Beloj kući gde mu je dodeljen orden za humanitarni rad u borbi protiv HIV-a pred najbitnijim predstavnicima LGBTQ+ zajednice. Ovaj događaj je imao za cilj da predstavi kako muzika ima moć da ujedini i izleći, kao i da obeleži život i rad Elton Džona i skrene pažnju na ljude iz publike koji svakog dana pišu istoriju. To su bili učitelji, medicinsko osoblje, radnici u uslužnoj industriji, ljudi koji se bave mentalnim zdravljem, i drugi. Kada je razgovarala sa nama, to je bio samo još jedan normalan dan u Beloj kući.

Šta za tebe znači što si postala prva sekretarka u Beloj kući koja je sa Haitija, crnkinja je i pripada LGBTQ zajednici?

Dok radim sve one rutinske poslove u toku dana, ta činjenica mi ne dolazi do mozga. Šta za ljude znači kada me vide na podijumu i kako to utiče na zajednicu koju predstavljam. Ali govoreći u širem kontekstu, bitno je ko predstavlja Belu kuću i bitno je kome ćeš dati medijski prostor. Nadam se da donosim perspektivu i vidljivost, da više Amerikanaca može da se oseti vidljivim i da shvate da je u životu sve moguće. Uvek kažem mladim ljudima ne samo da imaju snove, već da ti snovi budu veliki. Sve ovo mnogo govori o predsedniku i prvoj dami. Njihovo poverenje u mene i činjenica da su mi dali toliku odgovornost, šansu da razgovaram sa američkim narodom o bitnom poslu koji obavljamo i stvarnim izazovima sa kojima se suočavamo. Prepoznali su da imam iskustvo za taj posao i iskustvo da stojim na tom podijumu. Mislim da je veoma bitno da se to stavi u prvi plan.

Bajden je okružen LGBTQ+ ljudima kao što su Pit Butidžidž, Rejčel Levin i dr. Dimitri Daskalakis. Kao deo tog okruženja, kako gledaš na anti-LGBTQ+ napade koji se događaju svakog dana?

NAJUTICAJNIJA LEZBEJKA U AMERICI KARIN ŽAN-PJER

IZVOR: THE ADVOCATE

svojih 48 godina, jedna je od najmoćnijih žena u Americi i glas predsednika Džo Bajdena, njegove administracije i njegove ideologije. Danas je njena majka ponosna na svoju ćerku, voli njenu

Živimo u jednom veoma podeljenom društvu. Postoji mnogo napada na našu zajednicu i veoma je poražavajuće videti to. Zato mislim da je u ovom trenutku jako bitno ko nam sedi u Ovalnoj sobi. Veoma je važno što imamo Bajdena za predsednika i Bajden-Haris administraciju, jer je to dvoje ljudi koji razumeju da treba da brane našu zajednicu i rade na poboljšanju uslova života. Predsednik Bajden je uvek podržavao LGBTQ+ zajednicu i uvek bio izričit što se tiče svojih postupaka i onoga što govori kada je naša zajednica u pitanju. On brani mlade ljude i transrodnu zajednicu, s obzirom da oni trpe najveći pritisak.

To je trenutno veoma zabrinjavajuće.

Posebno kada pomislite sa čim se sve suočavaju žene crkinje koje su trans, i kako ih ubijaju širom naše zemlje. Kada vidite šta se dešava u našim obrazovnim institucijama i napade na mlade ljude kojima nije dozvoljeno da budu to što jesu. Naš predsednik stalno govori kolika je ovo nepravda i kako će uraditi sve što je u njegovoj moći da obezbedi jednakost za sve, što se vidi u načinu na koji vodi svoju politiku. Za mene i za moje kolege, kao što je Butidžidž, je ovo veoma lično i važno. Posebno što se nalazimo na ovim pozicijama i bitno nam je da ljudi vide da je to moguće. Bitno je da razumeju da će se njihovi glasovi čuti jer smo mi na tim pozicijama i da će moći da se oslone na činjenicu da nešto može biti učinjeno za poboljšanje položaja zajednice.

Već duže vreme podržavaš ljude koji pripadaju marginalizovanim grupama da počnu da se bave politikom, posebno žene. Šta kažeš ljudima koji se toga plaše.

Razumem da ljudi mogu biti uplašeni. Razumem da je okruženje postalo opasno, posebno za lidere i pojedine zvaničnike. Mi dosta pričamo o tome kako se zvaničnici koji pripadaju republikanskoj partiji na sve načine bore protiv volje američkog naroda. Prvo što pada na pamet jeste reproduktivno zdravlje. Takođe, i pravo na izbor sa kim ćeš stupiti u bračnu zajednicu. To što Medicare pregovara o cenama lekova i stara se da bogati ljudi plate svoj deo. Želim da ljudi razumeju da nam predsednik želi samo dobro, zajedno sa celom administracijom. Nećemo imati zadržke da javno pričamo o opasnim politikama koje se trenutno vode, kao ni da preduzmemo nešto povodom toga. Možemo da se borimo protiv ovih nepravdi. Borba nije prestala pobe-

dom predsednika, već se nastavila. Ovu borbu naša zajednica vodi decenijama i imamo dosta heroja koji su se borili za nas pa čak i izgubili život u toj borbi. Borba se neće okončati danas, sutra, niti za šest meseci. Naprotiv, nastaviće se.

Na šta si najponosnija ove godine što se posla tiče?

Ponosna sam što ovako diverzifikovana administracija ranije nije postojala, i što sam ja deo nje. Predsednik ostvaruje rezultate za ljude u Americi. Sve politike koje on vodi su istorijske, oslanjaju se na pravičnost i nikoga ne ostavljaju u začelju. Mi se borimo protiv problema o kojima su prethodne administracije samo pričale: smanjujemo cene lekova na recept, ulažemo u borbu protiv klimatskih promena i olakšavamo dug studentskog kredita milionima ljudi. Želim da nastavimo da budemo vidljivi. Nastaviću da sve radim javno i pričam o lošem ponašanju radikalnih republikanaca. Mogu da kažem da je ova zemlja jača kada se svi držimo zajedno i kada svi imaju pravo glasa.

Šta to loše novinari tumače kada je u pitanju predsednik Bajden?

Smatram da su dosta cinični, zbog čega mi nismo najsrećniji. Mada, takođe smatram da postoje novinari koji će videti ko je zapravo predsednik Bajden i šta pokušava da postigne. Samo ako posmatrate njegovu političku karijeru, 36 godina u Senatu, 8 godina kao potpredsednik, i

ako uzmete u obzir poslednje dve godine, shvaćete da on šta kaže to i uradi. On trenutno vodi politiku o kojoj je pričao prethodnih godina. Posebno mislim na Američki plan spasavanja koji nas je vratio na kolosek, oporavio našu ekonomiju i ostvario istorijske rezultate. Pogledajte smo zakon o dvostranačkoj infrastrukturi. Republikanski i demokratski predsednici su o tome govorili godinama, međutim, on je to uveo. Takođe, olakšica duga studentskog kredita koji sam upravo spomenula, borba protiv velikih farmaceutskih kompanija, i slično. Mislim da je naš posao da nastavimo da govorimo o tome i da pokazujemo kako radimo zarad poboljšanja životnih uslova naroda u Americi. Bitno je dati ljudima šansu, nadu i način da se pomere sa mrtve tačke. Predsednik o ovome stalno priča. To je da mi zapravo radimo nešto konkretno, i to je ono što je bitno na kraju dana.

Ovaj uticaj će ostaviti trag na brojne buduće generacije.

Tako je. Ono što trenutno radimo će uticati na brojne generacije koje će doći, i sve ono što smo uradili prethodne dve godine. Uzmite samo COVID kao primer. Predsednik je osigurao da više od 220 miliona ljudi primi sve doze vakcine, da ekonomija neometano funkcioniše, da su škole ponovo otvorene i da svi najnormalnije funkcionišemo. Znamo da imamo testove, vakcine i načine lečenja. Takođe smo se postarali da se ne zaboravi na zajednice na koje se inače zaboravlja, kao što su zajednica afroamerikanaca, LGBTQ zajednica, siromašno stanovištvo. Mi smo im omogućili da se vakcinišu i podignu svoj standard života na nivo veći nego što je bio pre tri godine. To je ono što je bitno. Sve ovo smo postigli uz pomoć vizije koju je predsednik Bajden imao i time smo doveli ekonomiju u mnogo bolji položaj nego što bi ranije bila. Sa ovakvim radom ćemo nastaviti.

Kako uspevaš da ostaneš pribrana na podijumu? Da li meditiraš ili vrištiš u jastuk nakon izlaganja?

Neko me je skoro pitao isto ovo. Samo se koncentrišem na posao koji imam ispred sebe. Ne obraćam pažnju na okolnu buku, što je umnogome deo moje ličnosti. Kada sam na podijumu ili pred televizijskim kamerama, samo se setim da predstavljam predsednika Sjedinjenih Američkih Država, Džo Bajdena, ko je saosćajna osoba i sa čvrstim uverenjima. Nije mu bilo mo-

ranje da se kandiduje za predsednika. Imao je dosta dugu političku karijeru i uradio je ovo jer je verovao u svoju viziju, u svoju publiku. Imao je rešenje kojim će učiniti živote ljudi boljim. Stoga, o tome razmišljam kada sam pred kamerama. Razmišljam o tome ko je on i da ga ja predstavljam. Pokušavam da budem prođetak njega i zbog toga uspevam da ostanem pribrana. Nadam se da sam direktna sa ljudima i da na iskren način uspevam da predočim sve što smo uradili.

Šta je predstavljalo najveću prepreku u tvojoj karijeri?

To je veoma dobro pitanje. Šta je predstavljalo najveću prepreku? Mislim da nekada možemo sami sebi biti najveći neprijatelji i možemo sami sebi stati na put.

Da, posebno kao žene.

Tako je, posebno kao žene. Stalno pokušavam da prevaziđem tu prepreku i da ne stajem sama sebi na put. Sami smo sebi najstrožiji kritičari, ali zbog toga svoj posao radimo najbolje što možemo. To nas čini mnogo jačim i boljim. To je zapravo ono što pokušavam, da sama sebi ne budem prepreka. Želim da poručim mladim ljudima da rade ono prema čemu osećaju strast i da nikome ne dozvole da tome stane na put. Verujte u sebe. Vi ste najbolji i najpametniji, najbolje što nas u budućnosti čeka. Moj posao je bio da probijem barijeru i da postavim temelje kako bi ljudi imali mogućnost da idu istim putem kao ja.

Spomenula si da živimo u veoma ciničnom svetu. Jedan od efekata toga je da dosta ljudi misle da je u politici sve isto i da se ništa ne menja. Šta misliš da će se promeniti tokom tvog života?

Nadam se da će posao koji trenutno obavljamo promeniti to mišljenje. Sve to što radimo za poboljšanje ekonomije, zdravstva, na rešavanje krize uzrokovane kovidom, poboljšanju stope zaposlenosti. Takođe, treba spomenuti naše veterane, muškarce i žene koji su reskirali svoj život, i to što im omogućavamo da dobiju zdravstveno osiguranje koje zaslužuju. Takođe, neprestano ulažemo u poboljšanje infrastrukture. To će imati trajni uticaj i onda kada mi više ne budemo bili ovde. U istoriji će ostati zapisano da je to sve naša administracija postigla i koliki su uticaj imale politike Bajden i Haris administracije. Promeniće živote ljudi i to će dovoljno govoriti o našem dostignuću. ■

„Ne postoji lep način da se o tome priča, ali i vi pederi ste, zaboga, preosetljivi“, rekao mi je Vlada, koga sam zvao i čika Vlada, koji je i sam bio gej, ali u braku sa ženom, pa sebe nije smatrao gej muškarcem. On je bio svaštojeb, kako je govorio, a drugi sa bili pederi.

„Isto je to, samo malo vlažnije. Ubaciš ga, žmuriš, misliš na Sašu Kovačevića, svršiš i ako ti se posreći, jednim polivanjem spereš sve životne probleme u koje si upao samo zato što si, pogadaš, preosetljiv.“

„Ali život sa tom ženom, pa povremeni supružnički seks, pa život te dece u takvom braku... Zar ne misliš da nije pošteno? To je robija.“

„Ma, ti posle radiš šta hoćeš, možeš i da se razvedeš. Decu si obezbedio. Mada moj ti je savet da takve brakove ipak valja čuvati. Ponekad zadovoljiti i nju. Ubaciš ga, žmuriš...“

„Znam, znam“, prekinuo sam ga jer mi se želudac kovitlao.

„Eto. Povremeno nju, a ovako za svoj groš, kad muka potera. I, najbitnije, voditi računa da se kojekakve pederske bolesti ne donose u krevet.“

„I ti ne misliš da je to licemerno?“, sada sam smeo da mu se suprotstavljam.

Sada, kada sam od njegovog polugolog profila na Grajnderu dobio njegove gole slike i pitanje da li želim da mi konačno pocepa pičkicu.

Kada sam bio dete, i kada sam ga se plašio, bio je očevo prijatelj, lovac, odgajivač italijanskih mastifa, preprodavac polovnih automobilskih delova i ratni veterani.

„Licemerno? Licemerno je to što ideš unakolo i vičeš da si peder, a ovamo želiš decu. Pa ne može. Moraš da prihvatiš da ti ovako ili onako pička ne gine.“

Bili smo na Stražilovu kada me je Anđelija M. poljubila na silu i kada sam zaista shvatio da do završnice osmog razreda brojimo sitno, da se više nikada nećemo videti jer ću posle ovoga verovatno pobeći na Novi Zeland, na psihoterapiju. Pokušavao sam da joj se otmem iz sopstvenog zagrljaja, koji je na silu zavila oko sebe. Izgledalo je kao da držim ja nju, a zapravo je ona mene stezala kao kraljevska boa. Bezuspešno sam vadio njen jezik iz svojih usta i pomerao glavu u stranu.

„Ali stani. Čekaj. Polako, Anđelija. Vidi, spomenik Branku Radičeviću.“

„Jebô te Branko Radičević“, čuo sam njen potmul glas negde dole u stomaku dok mi je jezikom nevešto palacala po npercima i krajnicima i bubrezima.

„Stani, jebote.“ Pomerio sam je od sebe.

„Svi su se poljubili na ovoj ekskurziji, ostali smo samo nas dvoje.“

„Pa šta? Nije smak sveta.“

„Ti ne razumeš. Ne želim da se vratim sa ekskurzije a da me niko nije poljubio. Nikada posle neću naći dečka.“

DOBITNIK NAGRADE "LEPOSAVA MIJUŠKOVIĆ" ZA NAJBOLJU
KRATKU KVIR PRIČU ZA 2022. GODINU

RUTAVA MARA

PIŠE: MILOŠ PERIŠIĆ

„Ne može sa mnom. Ljubi se sa nekim drugim.“

„Slepče. A ja čak htela da ti dam da je pipneš ako budeš hteo.“

„Šta bre da pipnem? Fuj!“, zgrozio sam se. „Ti si luda. Ostavi me. Ići ću kod nastavnice.“

Povratak sa Fruške gore bio je pakao jer je ceo autobus uglas vikao: „Miloš je peder, Miloš je peder!“

Naša razredna nas je terala da se pomirimo iako sam tvrdio da se nismo ni svađali. Podsećala nas je da smo mi pre svega vaspitani ljudi i školski drugovi, te da nam ne priliči da na takav način govorimo o seksualnim odnosima. A pošto smo na kraju krajeva i deca, ne priliči nam da o seksu govorimo uopšte.

„Da li smo bili jasni?“, pitao me je duboki džep njenog plavog mantila dok je stajala iznad mog sedišta.

Nastavnica Đurđa, koja je sedela sa našom razrednom, pozva me kod vozača, na raport. An-

đelija M. (crkla dabogda) požalila joj se da sam rekao da je ono što imaju devojčice fuj. I to pred Brankom Radičevićem. Srpkinja Đurđa me je pozvala da mi objasni da ženski polni organ ne može da bude fuj jer iz njega na svet dolaze deca i da je to što joj je Anđelija M. prenela (dabogda trudna došla na maturu) direktna uvreda moje majke.

„Ali kakve veze ima moja majka sa tim što je napaljena devojčica pokušala da me siluje? Ispred Branka Radičevića.“

„Da to više nisam čula! O vagini moraš da pričaš sa poštovanjem.“

Vozač me je gledao u ogledalu. Iako je nosio naočare za sunce, znao sam da mi se smeje. Znao sam i da mi se nastavnik fizičkog smeje. On ima petoro dece. Pička ga je pokorila kao što je Sauron pokorio Mordor. Nastavnik hemije se nije smejao, niti je imao dece, iako je bio oženjen, ali on je posle škole radio kao konobar u jednom beogradskom klubu. Mislim, on je u neku ruku svetski čovek.

U moje anksiozno detinjstvo upravo je ušetao još jedan strah da se pridruži veseloj družini: strah od pičke. Čestitam. Neka mi je živ i zdrav.

Eurotofobija. U svesti gej dečaka sa eurotofbijom pička je poput biljke mesožderke, koja lenjo preživlja bube i leptire dok joj se njihovi sokovi cede niz čeljusti.

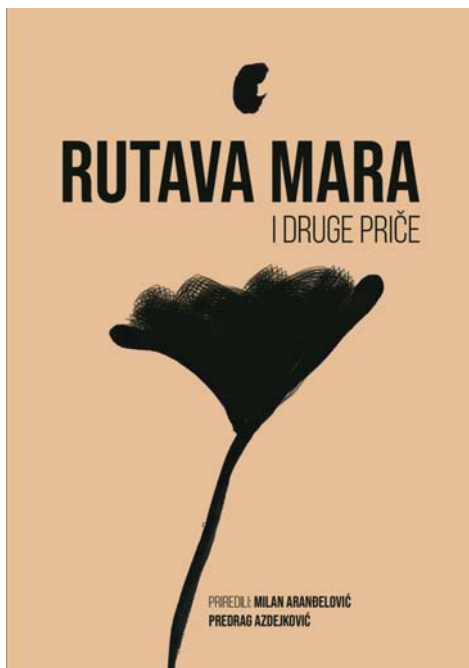
Bilo je potrebno mnogo čitanja i školovanja i rano napuštanje roditeljske kuće da bi se došlo do nesmetanog uticaja psihoterapeutkinje i njenih skupocenih latinskih izraza, koji čine da se osećam odraslo.

Zanimljiv naziv. Eurotofobija.

Pomislio sam čak i neobičan način da me podseti da spremim šezdeset evra za još jednu seansu koja je trebalo da učini da zaboravim Anđeliju M. i nastavnicu Đurđu.

Da zaboravim da smo ceo život proveli verujući da tetka Jasmina ne može da ima decu. U selu moje prababe Vide verovalo se da je za odsustvo drugog stanja uvek kriva žena. Sve dok nismo otkrili da je tetka Jasmina obezbedila spiralu. Spirala je njoj obezbedila nekoliko odmora godišnje, cistu na jajniku, večere, obilna krvarenja, klubove, napetost u dojkama, ponekad moderan balet i jednu neželjenu vanmateričnu trudnoću.

Za šezdeset evra trebalo je da naučim da ne mislim o mojim holandskim komšijama, advokatu Bobu i prevoditeljki Imke, i njihovoj dvode-

ce nijskoj mucu da u porodičnu vilu u Sen Tropeu umesto posla konačno donesu bebu. Naposljetku su počeli da obeležavaju godišnjice Prvog pokušaja da naprave dete.

„Ljubavi“, Bob podiže čašu šampanjca, „da smo na današnji dan ostali u drugom stanju, danas bi naše dete imalo dvadeset pet godina.“

Hej, to je dvadeset pet godina stara polisa životnog osiguranja!

Bilo mi je glupo da proverim, ali rekao bih da su Pokušaju čak kupovali i rođendanske poklone.

Za šezdeset evra trebalo je da prestanem da mislim i o našoj surugat majci, koja je u poslednjem trenutku raskinula dogovor. Za mene možda još ima nade, ali za njega ne. Već je proslavio pedeseti rođendan i našao duplo mlađeg. Čujem da je iz Kambodže i da ga zove daddy.

Kada bismo samo priznali da želimo decu jedino kako bismo bili bolji očevi, mi gejevi bismo stvarno bili najbezbrži ljudi na svetu.

Imao sam više od trideset godina kad sam je ugledao. Bila je mesnata, nežnoroz boje kao gljiva na panju.

Dakle, Amsterdam, festival Milkshake, koji nezvanično otvara Nedelju ponosa, i nudistička tehno žurka u okviru festivalske ponude. Ljudi

igraju, a ja, seljak sa Kosmaja, gledam u holandsku mindžu kao tele u šarena vrata. Prvi put u životu vidim pičku. I to ne pičku pičkicu, usku cicamacu, nego onako... pičku kabadahiju. Bahatu, raspištoljenu, napamprčenu pizdu. Sela ti bre ona onako, znaš, pa raširila noge, pa otvorila flašu piva.

Gledam ja nju, gleda ona mene. Priviđa mi se pokojna prababa Vida kako je pita je li rodevala. Nadam se, prabako. Jer ako nije, sad može da rodi samo tetrapak tečnog ekstazija.

„Da li ti se dopada?“ pita me njena gazdarica i prestaje da igra. „Vidim da je posmatraš.“

Pička mi se nakezila, mafija mi tu. To nije pička, to je hajduk.

„Izvini, ali mislim da mi se ne dopada. Samo mi je fascinantna. Prvi put je vidim. Mislim, ne tvoju, nego uopšteno govoreći.“

Ona se nasmejala.

„Verujem da u ovoj skupini nisi jedini. Da li želiš da je pipneš? Hej, nemoj da ti bude problem, ja sam lezbejka.“

Želeo sam. A i nisam. Pa jesam. Pa nisam.

Plašio sam se.

Taman pođem prstom i onda počnem da skakućem ukrug, da mlatim rukama kao da sam se opekao i vičem: ne moguuiu, ne moguuiu!

Ali morao sam. Ovo je bila jedinstvena prilika. Okolnosti su bile miroljubive i sapfičke.

„Zove se Nigela“, predstavi mi je kako bi stvorila koliki-toliki osećaj bliskosti.

Nigela – kao cvet iz porodice mačjih brkova. Kako nežno ime za pičku koja izgleda kao Čučuk Stana.

Sad ili nikad.

Metnuo sam ga. Mislim na prst, naravno. I nisam umro, živ sam. Ali ne mogu da se setim celokupnog utiska. Bilo je kao... kao... imalo je nekakve slojeve, kao pupoljak. Razlistana kao žužu. Čokotić zelenog grožđa, kao bućurka vlašca moje prababe Vide. (Sad nešto razmišljam: možda je imala i kondilome. Kao da sam ja znao kako treba da bude dole. Nisam sigurno hvatao kosmajске čobanice za bućurke jer čobanica odavno nema.)

Jebala me bućurka i prababa Vida, šta mi je sa njom odjednom!

E, ali znam odakle to.

Vida je takođe imala nigelu. U bašti. Zvala ju je rutava mara. Danas je zovu samo crni kim ili čurekot. Uglavnom služi za biljno ulje, premda

ja volim i njene crne semenke na pecivima.

Računao sam: trebalo mi je više od trideset godina da je pipnem, pa će mi onda trebati još trideset godina da mi se digne na nju. (Ali koliko će meni tada biti godina?) Ne, malo je to. Još pedeset godina da mi se digne na nju i možda ću napokon imati priliku da dobijem dete.

U starosti. Osim ako... ako bi mi dozvolili da kao gej samac usvojim, ili da dobijem dete uz pomoć surogat majke. Ali ne verujem, ne u mom veku. Verovatnije je da će mi se posle devedesetog rođendana konačno dići na rutavu maru.

U stvari, sećam se ja i Vidine rutave mare, kada se pred smrt jednom upišala u krevet, pa niko nije hteo da je presvuče i svi proklinjali dan kada su poklekli pred njenim vapajem da je ne šalju u dom za stara lica. I da je puste da umre među svojimima.

Ali nije meni kriva rutava mara. Krive su mi kamene tablice zakona ovog omeđenog pašaluka, na koje ljudi upiru toljagama i viču da mi ovako ili onako pičoka ne gine.

Vida je bila strašna baba. Jedino je ona znala koliko je tanka linija između neoženjenog pедера i diskretnog domaćina. Odavno je ona govorila da je čika Vlada peder, još kad je sa mojim ocem pošao u vojsku. A on, iako naizgled grubijan, nikada nije smeo protiv nje.

Pričala je i o mužu nastavnice Đurđe, kako se ne klistira. Čuje, kaže, kada ode na pijacu, narod priča, kako su mu muškarcu iz guzice slučajno izvlačili grašak i purenjake, i to joj je neobično smešno, smeje se desnima jer zube nema.

„I to muško? E, kuku mene, kuku mene.“

„A ti što su mu nalazili povrće, oni jesu muško?“

„Pa nije on jebô nji, nego oni njega.“

„Prabako, ali on ima ženu, zar ne? Nastavnicu Đurđu. Oženjen čovek, domaćin. Imaju decu. Kao što i čika Vlada ima decu. Kao što i svi ti muškarcu koji su bili sa mužem nastavnice Đurđe imaju žene i decu.“

„Ja ništa i nisam rekla“, branila se prababa. „Njima svaka čas, oni su porodični ljudi.“

„Čekaj, a šta sam onda ja?“

„Pa dok ne dovedeš snajku, bićeš samo peder. Ljubila te baba.“ ■

Hteo sam filmom da premerim prostor lične slobode u osamdesetim i prostor slobode danas. I tek onda dolazimo do zaključka da je prostor slobode u svim formama života i umetnosti nekada bio ogroman. Poslednjih trideset godina krenuli smo da tonemo sve dublje u konzervativizam

I dok će se još analizirati stvarna postignuća Evropske parade ponosa, sasvim sigurno možemo da zaključimo da je Nedelja ponosa prošla više nego uspešno, s vrlo upečatljivim umetničkim i kulturnim manifestacijama. Izložbe, pozorišne predstave, performansi, modne revije, koncerti, filmovi, okupljali su raznovrsnu publiku na različitim gradskim lokacijama i uspeli da svaki događaj učine značajnim, a sam događaj programski bogatim.

Bilo je i nekih iznenađenja. Tako je, recimo, Merlinka klasik film festival – iako već u naslovu reč „klasik“ sugerise da ćemo gledati samo filmove iz kinotečkog fundusa – predstavio čak nekoliko premijernih naslova! „Klasik“ je startovao projekcijom filma Borba i dalje traje Aleksandra Nikolića o jednoj od najvećih tabu tema kod nas – epidemiji virusa HIV i stigmatizaciji i diskriminaciji obolelih. Međutim, posebno iznenađenje Merlinka klasik priredio je svetском premijerom slovenačkog dugometražnog dokumentarnog filma LGBT_SLO_1984 reditelja Borisa Petkovića, koji govori o istoriji pokreta

seksualnih manjina u republikama bivše SFRJ, s naravno posebnim akcentom na zemlju u kojoj je film nastao. Brojne činjenice iznete u ovom ostvarenju prosto opčinjavaju, predstavljajući nam društvo u kome smo ne tako davno živeli, kao jednu utopističku meku. U žiži radnje je Magnus gej kulturni festival, koji je organizovan 1984. godine u Ljubljani i koji je uključivao LGBT film festival – prvi festival tog tipa u Evropi! Iste godine osnovana je „Magnus sekcija“ – prvi organizovani gej pokret u bivšoj Jugoslaviji, a verovatno i u istočnoj Evropi... Ali, baš kako su se vremena promenila tako su se promenila i društva, te je govori o borbi za prava seksualnih manjina jednako rizično čak i u onim delovima nekadašnje Jugoslavije u kojima je proces za jednakost počeo još u Titovo doba – poput Slovenije, Hrvatske, Crne Gore i Vojvodine (!) što je informacija koja nas zatiče već na početku ovog dokumentarca.

Tako je i za autora Borisa

NISMO SVESNI KOLIKO SU OSAMDESETE BILE PROGRESIVNE

BORIS PETKOVIĆ

RAZGOVARAO: DRAGAN JOVIĆEVIĆ

Tako je i za autora Borisa >>>

Foto: Slovenski filmski center

Petkoviča i njegovu ekipu sam dolazak u Beograd na Evropajd ove godine delovao poput odlaska u nekakvu vojnu zonu: „Imao sam taj utisak kada smo dobili uputstva o ponašanju“, kaže Petkovič za NIN. „Ali opet, vrlo smo brzo razumeli da je to pozitivno zbog ljudi koji dolaze iz Skandinavije recimo, gde su navikli da izražavaju slobodno svoju seksualnost. Nama koji dolazimo iz Slovenije ipak je bilo malo lakše da razumemo sve ovo što se događa, jer kod nas postoji ta stigma homofobije. Ali opet, nepojmljivo je da fotografije antiprajd protesta u Beogradu izgledaju kao da smo se vratili u srednji vek!“

A dok gledamo LGBT_SLO_1984 sve deluje kao da smo osamdesetih, kao narodi i narodnosti u velikoj zemlji kakva je bila Jugoslavija, bili daleko progresivniji. Film iznosi neverovatan arhivski materijal iz tih godina na kome vidimo pripadnike različitih seksualnih manjina kako se uopšte ne libe da prikažu svoju seksualnost. Do naslova filma Petkovič je došao spontano – kaže da je najpre tim skraćenicama označio folder u koji je stavljao snimke svog budućeg filma; zatim su mu se dopale te donje crte, jer se u Sloveniji njima i dalje obeležavaju rodno senzitivne grupe; a zatim je shvatio da te dve skraćenicе sve govore o filmu i dodatno daju tu dramatičnu crtu brojem 1984, aludirajući na orvelovsku godinu...

„Bio sam tinejdžer u osamdesetim i za mene to su bile formativne godine“, kaže Petkovič. „Svirao sam tada u pank bendu i bio organizator brojnih kulturnih događaja. Neko vreme između 2003. i 2009. godine živio sam u Parizu, i tek kad sam se vratio u Sloveniju shvatio sam da o tom razdoblju nemamo niti filmove niti adekvatne arhive. Prvi film koji sam uradio, kako bih popunio te praznine, bio je film o istoriji slovenačkog repa U godini hip-hopa, koji je bio zanimljiv zbog aktivističke note, jer su ti izvođači u svojim tekstovima govorili o društvu u kome žive.“

Druga stvar koja ga je privukla jeste zapravo jedan vrlo specifičan zbornik o prvih 20 godina LGBT pokreta, koji je posebno zadirao u osamdesete godine prošlog veka. „Tu sam uvideo da se pokret oslanjao na dve stvari – aktivizam i kulturu. I to mi je bilo veoma bitno! Međutim, nisu me interesovali aktivizam i kultura kao takvi, već kao sredstva za formiranje identiteta jedne čitave zajednice, kaže Petkovič.

I zaista, gledajući film, ne tako davna prošlost deluje poput jednog alternativnog univerzuma, jedne druge planete, ispunjene raznim dometima i alternativne i pop kulture. „Mi često ni nismo svesni koliko su te osamdesete bile progresivne. Bilo je to vreme kada je stara vlast dopuštala sve. Postojale su samo dve tabu teme – Tito i vojska! A sve ostalo je bilo dozvoljeno. Tako recimo, iz tog vremena imamo

čak i performans Umetnik i sloboda održan 1986. godine u Cankarjevom domu, gde su kroz teatar predstavljene razne sado-mazo tehnike, što je iz današnje perspektive nezamislivo da se dogodi! Zanimljivo mi je bilo premeriti prostor lične slobode u osamdesetim i prostor slobode danas. Jer tek onda dolazimo do zaključka da je prostor slobode u svim formama života i umetnosti tokom osamdesetih godina bio ogroman. Poslednjih trideset godina krenuli smo da tonemo sve dublje u konzervativizam.“

Naravno, u pokušaju da se dođe do odgovora kako je došlo do takvog nezaustavljivog društvenog pada, Petkovič ima stav koji se jasno ilustruje i u njegovom filmu: „Kada je pao socijalizam i sa njime taj ateistični način života, te kad su ljudi počeli slobodno da se okreću veri, rimokatolička crkva u Sloveniji radila je na tome da se taj konzervativni kod pod njihovim okriljem razvija, što je jednako sa stanjem u Srbiji i pravoslavnom crkvom. Dakle, što je bila jača sprega crkve sa pojedinim vladama, to se više taj oblak konzervativizma raširio, i to ne samo na desnici, već je prodirao i do liberalnijih segmenata društva“, kaže Petkovič.

Ono što je najfascinantnije jeste da je Jugoslavija imala tih godina prvi filmski festival kvir filma u Evropi, u Sloveniji. Petkovič kaže da je sve što se ticalo Magnus festivala toliko intrigantno, da zaslužuje svoj zasebni film. U doku-

mentarcu se i pominje da je Jugoslavija nekad imala i filmadžije koji su vrlo vešto ubacivali kvir tematike u svoja ostvarenja, poput Františka Čapa ili Boštjana Hladnika, a da su se nakon raspada te teme provukle u svega dva slovenačka filma od kojih je jedan snimljen početkom dve-hiljaditih, a drugi gotovo dve decenije kasnije...

Ipak, po odgledanom filmu LGBT_SLO_1984 čini se da je Slovenija ipak daleko ispred Srbije po pitanju prava seksualnih manjina danas, i pored i dalje brojnih osporavanja. Baveći se isključivo faktografijom, Petkovič se slaže sa nama: „Trenutno je u Sloveniji u toku proces koji bi istopolnim parovima dodelio sva prava kao i heteroseksualnim, uključujući i pravo na usvajanje dece. I time se nekako priča o legalnom izjednačavanju prava LGBT zajednice s pravima većine završava! Lepa je i ta koincidencija da će se taj proces poklopiti s premijerom ovog filma.“

Nakon svetske premijere u Beogradu, filmu LGBT_SLO_1984 sledi domaća premijera početkom novembra, distribucija u decembru u arthaus bioskopima, a dogodine i premijera na slovenačkoj televiziji, koja je podržala nastanak ovog ostvarenja. U međuvremenu, srpska publika će još jednom moći da se vrati u našu ne tako davnu a daleko slobodniju prošlost, na predstojećoj Merlinki u Novom Sadu, kada će LGBT_SLO_1984 biti repriziran za one kojima je promaklo da ga pogledaju u Nedelji ponosa. ■

D

orđa Simića mogli ste da primetite na TikTok kanalu Beograd Prajda kako vas poziva na Evro-Prajd i zašto je on važan. On je inače pesnik koji je objavio zbirke pesama „Pitomi vulkan“ za Novu Poetiku 2020. godine i „Bili smo dobri momci“ za Prometej 2022. go-

dine. Glavni je i odgovorni urednik portala „bludni stih“ koji svakog meseca objavljuje izbor regionalne ljubavne poezije.

Kako je biti pesnik u Srbiji danas?

Biti pesnik u Srbiji nije toliko zavidna titula, naročito jer od malih nogu odrastamo uz određenu sliku kako treba da izgleda prosečan Balkanac, a on se uglavnom ne bavi svojim emocijama, zapravo je poželjno da ih što manje iskazuje. Pisanje poezije se iz tog razloga često smatra nemuževnim hobiem. Sa druge strane, smatram da u Srbiji postoji publika i pesnička scena je poslednjih godina sve glasnija, ali je i pored toga teško doći do izdavača koji su spremni da ustupe prostor poeziji, naročito kada je reč o manje afirmisanim autorkama i autorima.

Pesnik ne može da preživi od svoje umetnosti nego mora da radi šta?

Pesnik od starta mora da bude svestan da od svoje umetnosti ne može da živi i da se na to ne oslanja, već da pronalazi vreme za pisanje poezije u pauzama od pravljenja analitičkih izveštaja i prezentacija koje su deo manje kreativnog izvor prihoda.

BIO I OSTAO DOBAR MOMAK

ĐORĐE SIMIĆ

RAZGOVARAO: PREDRAG AZDEJKOVIĆ

Da li možemo govoriti o kvir poeziji?

Postoji dosta različitih stavova i tumačenja kada je reč o kvir književnosti i često se postavlja to pitanje kako se neko delo može definisati kao kvir, odnosno da li je reč o svesnoj nameri autora/ke ili to delo samo ima motive zbog kojih se može čitati kao takvo. Kvir poezija je za mene poezija u kojoj ja otvoreno pišem o razmišljanjima, iskustvu i problemima sa kojima sam se lično susretao u procesu preispitivanja svoje seksualnosti i kasnije, u svakodnevnicima. Ne smatram da postoji neka bitna razlika u odnosu na, recimo, strejt poeziju ako bismo ikad tako nazvali poeziju. Ključna stvar je prepoznavanje.

Kako izgleda gej ljubavna pesma?

Opet ću se nadovezati na prethodno pitanje i moj odgovor - gej ljubavna pesma izgleda kao i svaka druga ljubavna pesma. Jedina razlika je što ima malo takvih pesama u kojima se otvoreno piše o gej odnosima, ali ih svakako ima.

Da li su momci koji su bili dobri još uvek dobri ili ih je stvarnost iskvarila?

Dobri momci ostaju dobri bez obzira na društvo koje pokušava da nas ubedi u suprotno i čini da se osećamo kao građani drugog reda. Naslov moje zbirke je osvrće na tu osudu na koju najčešće nailazimo kod ljudi koji misle da je seksualnost nešto što nas definiše i deli na dobre i loše, dok sama zbirka govori o svim aspektima spoznaje sebe i društva danas.

Kako je došlo do odluke da se umetnički autuješ i podeliš svoje emocije i intimu kroz zbirku pesama „Bili smo dobri momci“?

Ja sam pre svega želeo da napišem knjigu kakva je meni nedostajala u periodu kada sam ja istraživao svoju seksualnost. U našoj zemlji pre malo je knjiga koje se bave kvir tematikom, a našoj zajednici, posebno mladima, neophodno je pružiti primere i dobrog i lošeg. Ljudi koji odrastaju i žive u velikim gradovima često zaboravljaju da je u manjim sredinama jako teško zamisliti život van četiri zida u koje nas društvo uporno tera. Ova zbirka iz tog razloga slavi hrabrost svih nas koji odbijamo da živimo u senkama, već ponosno šetamo i tu je da nas podseti da smo i dalje „dobri“ momci i devojke.

Zbirku si završio molitvom za sve, čak i za neprijatelje svoje. Da li su to hrišćanski uticaji ko tebe kamenom ti njega hlebom?

Hrišćanstvo, poput patrijarhata, duboko je ukorenjeno na našem podneblju i taj odnos sa religijom izuzetno je kompleksan jer ga često počnemo graditi kao deca i zbog toga nas u izvesnoj meri prati kroz život i kasnije, hteli mi to ili ne. Odrastao sam uz molitve koje sam u sebi recitovao pred san i većinu njih znam napamet i dan danas, a sebe odavno ne nazivam vernikom niti gledam blagonaklono na crkvu i njeno propovedanje vere.

Sve je više ljudi koji nisu „profesionalni“ LGBT aktivisti a koji javno govore o LGBT

Foto: Stojan Bešić

pravima. Kako si se ti odlučio za taj korak?

Ne mislim da je postojao momenat kada sam doneo tu odluku, verujem da je ona prirodan sled, odnosno potreba koja se vremenom stvorila. Sebe smatram izuzetno srećnim što živim okružen porodicom i prijateljima uz koje ne moram da se krijem ili cenzurišem na bilo koji način, ali svestan sam da to nije realnost u kojoj živi veći deo naše zajednice. Daleko sam od toga da sebe mogu nazvati aktivistom, ali snažno verujem da bi svet bio mnogo bolje mesto ukoliko bismo svi mi za nijansu bili glasniji kada treba da se stane na put nepravdi i nasilju koje je svuda oko nas.

Komentari na tvoj video za EuroPride TikTok su mahom vezani za tvoj fizički izgled. Da li je Đorđe Simić uobražen?

Uobražen? Đorđe Simić? A bio je dobar momak.

Koja je tvoja poruka čitaocima Optimist magazina?

Poruka čitaocima Optimist magazina je da što manje slušaju dobronamerne poruke i savete onih koji vas ne poznaju i koje ništa pitali za iste. Umesto toga

čitajte knjige. Čitajte poeziju.

bili smo dobri momci

slično smo odrastali na suprotnim stranama našeg malog grada

upisali smo dobre škole trenirali košarku sa časova glume trčali na engleski

jedva smo čekali da pobegnemo tamo gde nas neće poznati ljubopitljivi susedi što su za nama vikali idealni sinovi

ko devojčice mirni lepi i pametni biće sjajni zetovi hrabрили su naše majke svi ti rođaci koji nisu slutili

bili su dobri momci neki kažu čak i sad

ao
 -Kako si
 -Šta radiš
 -Šta ima
 -A ili p
 -Imaš smeštaj
 -Može još neka fotkica
 -Jesi za druženje
 U prethodne dve godine, ovo su ubedljivo neke od najčešćih poruka kojima

su muškarci pokušavali da započnu konverzaciju sa mnom na nekoj od aplikacija za upoznavanje. Čast izuzecima, koji su bili kreativniji i sa kojima je zapravo bilo zanimljivo voditi konverzaciju. Znam da možda nije lako započeti konverzaciju sa nekim ko ti se dopada (ja prvi to ne radim baš tako često), ali mi je bilo neverovatno da muškarci ne mogu da smisle ništa kreativnije od toga.

U jednom trenutku sam popustio i rešio da probam da se upustim u konverzacije sa ovakvim tipovima, da vidim dokle možemo da stignemo. Da se razumemo, ja sam osoba koja je te aplikacije napravila sa vrlo jasnim ciljem - da upoznam ljude uživo. Pod upoznavanjem nikada nisam podrazumevao nužno seks, iako je naravno bilo i situacija kada se svodilo na to.

Ako se vratim u prošlost (do bre nekih šest godina), kada nisam imao ni dečka, ni aplikacije za upoznavanje, situacija je bila dosta drugačija. Sve muškarce sa kojima sam ostvarivao neki odnos sam upoznavao ili u nekom od gej klubova, ili preko nekih zajedničkih prijatelja. Iako nisam sa svakim od njih želeo da ostvarujem neki dublji odnos, ni sa jednim od njih se konverzacija nije svodila na gore navedene rečenice, niti smo uopšte prilikom dopisivanja ili razgovora pisali/pričali o seksu. Kada je do toga dolazilo, dešavalo se spontano, bez ikakvih planiranja šta će se desiti.

Kada sam taj princip upoznavanja pokušao da prenesem na aplikacije, video sam da je situacija dosta drugačija. Najveći broj muškaraca je želeo da piše o seksu do iznemoglosti, da pretresemo sve moguće detalje - šta ko voli, šta ne voli, kada, gde, kako, koliko. Uz to mi je često traženo da obezbedim adekvatan foto materijal, da bi oni procenili da

li im sve to ponuđeno odgovara, inače neće doći na „neviđeno“. Svaki put kada sam objasnio da od mene takve fotografije neće dobiti, konverzaciju su završavali.

A čak i kada bi se desilo da posle silnih pregovaranja postignemo zajednički dogovor o tome šta sve želimo, a šta ne želimo da se desi i kada sam ja pokušao da iniciram da sada vidimo kako će sve to ići uživo, do realizacije najčešće na kraju nije dolazilo. Scenariji su bili različiti. Od blokiranja, preko brisanja profila, do pravljenja konkretnog dogovora kada se vidimo, pa se na kraju samo ne pojavi i više se nikada ne javi. Ili se javi nakon na primer 5, 10, 15 dana, da opet malo kuckamo, pa da se opet ništa ne desi.

U početku nisam razumeo zašto se to dešava. Ja sam tip osobe koja, kad sa nekim ne želi da se vidi, to odmah jasno stavim do znanja. Kada želim i napravimo dogovor, uvek se potrudim da taj dogovor i ispoštujem. Nije mi bilo jasno zašto neko kaže „Vidimo se u utorak u 17 časova“ i onda se u utorak niti javi, niti pojavi, pa se onda ili više nikada ne javi, ili se javi nakon određenog vremena, kao da nismo ranije napravili nikakav dogovor.

Nije mi trebalo mnogo vremena da shvatim da je to tip muškaraca koji zapravo ni ne teži upoznavanju u stvarnom životu, već želi da komunikacija ostane na nivou dopisivanja. Pošto

ZAŠTO RADE TO ŠTO RADE INTERNET KOMUNIKACIJA

PIŠE: FILIP OBRADOVIĆ

je broj takvih muškaraca koji su mi se javljali bio poprilično veliki, vremenom sam počeo da uočavam određene sličnosti među njima.

Ono što je većini bilo zajedničko jeste da oni nisu imali nikakvog prethodnog iskustva sa muškarcima/osobama poput mene. Do sada su bili

Foto: FreePik

samo sa devojka, i ovo je nešto novo što bi želeli da probaju i što im je uzbudljivo.

Još jedna sličnost im je ta što nisu autovani, niko ne zna za tu njihovu tajnu želju, što je dodatno pojačava, jer je na neki način „zabranjena“. Međutim, kada treba da dođe do realizacije te silne želje, to na kraju izostane. Zašto?

Ostvarivanje odnosa sa muškarcem ili sa nekim poput mene je njihova fantazija. Van te fantazije, oni imaju svoj realan svet, gde su oni strejt i gde žive život kao i svi drugi ljudi. Ulazak na aplikaciju je prozor u fantaziju za koju niko drugi ne zna. I tu nastaje problem između mene i njih, jer meni ostvarivanje odnosa sa muškarcima nije fantazija, već je to moj realan svet i to nije nešto što je meni tajno i „zabranjeno“.

Shvatio sam da većina njih zapravo uopšte nema hrabrosti za ostvarivanje svoje fantazije. Njima je sasvim dovoljno da povremeno otvore taj prozor, tu se malo poigraju sa mnom ili nekim drugim i svojom maštom. Potreba je zadovoljena i oni mogu da se vrate u svoj svet, dok se potreba ne javi opet.

Samo po sebi, to je legitimno. Nisam ja taj koji treba da prosuđuje šta neko treba da radi sa svojim životom. Ako je njemu tako okej, da ceo život laže sebe i sve oko sebe i da nema hrabrosti da bude to što jeste i prepreka da uživa u životu je mišljenje i osuda drugih ljudi, to je njegov problem. On je na to pristao i neka se nosi sa tim.

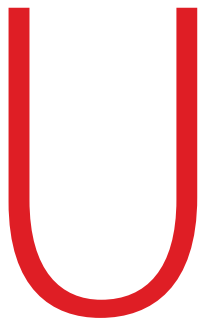
Ja, sa druge strane, nisam želeo da pristanem na to. Višegodišnji proces autovanja nije

bio nimalo lak za mene, a i dan danas se suočavam sa raznoraznim pogledima, komentarima, dobacivanjima, vređanjem zbog toga što sam. Ne žalim se, ja sam izabrao da želim da se nosim sa svim tim svakodnevno, jer meni lično ne bi imalo smisla da živim svoj život drugačije.

Zbog toga mi je apsolutno nedopustivo da neko pokušava da me uvuče u svoj svet fantazije, bez mog pristanka. Ako ti želiš da fantaziraš, to je okej, ali nemoj meni da trošiš vreme i da me lažeš i manipulišeš da bi ti dobio ono što želiš. Reci mi odmah na početku koje su tvoje prave namere i dozvoli meni da odlučim da li ja želim da budem sa tobom u tome, ili ne. Uostalom, svi vi koji biste samo da fantazirate se povežite među sobom, pa se kuckajte i uživajte.

Naravno, za ove dve godine je bilo i muškaraca koji su, poput mene, jasno znali šta žele i zašto su tu gde jesu. Ipak, mene je dugo mučila ova grupa kojoj je posvećen ovaj tekst, jer sam se trudio da razumem zašto rade to što rade.

Shvatio sam da verovatno nikada neću razumeti. Naši mozgovi funkcionišu i razmišljaju potpuno različito. Uostalom, nije ni bitno da ih razumem. Ono što je sreća u celoj priči jeste to da takvi mozgovi imaju veoma ograničeno razmišljanje. To znači da reaguju i komuniciraju po veoma sličnom šablonu. A kada skapiraš taj šablon, onda nema problema sa njima. Sada mogu lako da ih prepoznam, pa ne gubim vreme i energiju na njih. Imam ja pametnija posla.

U poslednje vreme ćete češće na Tviteru čuti termin TERF. To je pre svega zbog jačanja feminističkih grupa koje su trenutno dominantne u medijskom prostoru usled nekih skorašnjih događaja na koje su, potpuno opravdano, reagovalе – ali ono na

šta neki korisnici ukazuju jeste da su te grupe ranije bile vrlo aktivne sa jednom drugom agendom – transfobičnom. Ili ti, da su TERF.

Ukratko govoreći, TERF označava „trans-exclusionary radical feminist“ i korišćen je da razdvoji grupe radikalnih feministkinja koje podržavaju trans prava, iliti inkluziju trans žena u feministički pokret - i one koje se time protive. To su one koje odbacuju tvrdnju da su trans žene zapravo žene, zalažu se za isključivanje trans žena iz ženskih prostora i protiv su zakona o pravima transrodnih osoba.

Danas postoji debata o tome da li je on pogrdan ili ne, a transfobične feministkinje će reći da nisu TERF, već su im ideje „gender-critical“. U akademskom diskursu ne postoji konsenzus o tome da li TERF znači uvredu, a iako kritičari te

šisti jesu fašisti, a „gender-critical“ feministkinje jesu transfobične jer je osnova njihovih uverenja negiranje trans ljudima pravo na elementarnu egzistenciju u svojim telima. I ne obaziru se previše na to da li su stavovi koje iznose „alat za maltretiranje“ trans ljudi.

Otkud u celoj ovo priči JKR? Ona je ta koja je prilično popularizovala termin TERF svojim protivljenjem korišćenju termina „osobe koje imaju menstruaciju“ tvrdeći da je „pol stvaran“. Ona je takođe pružila podršku transfobičnoj istraživačici Mayi Forstater koja je izgubila posao zbog „navodno transfobičnih tvitova“, ali kada se zapravo pogleda šta je ona sve pisala - oni nisu „navodno transfobični“ i nisu upakovani samo u brigu za prava žena - već su otvorena transfobija i mržnja.

O slučaju JKR najbolje govori youtube video „J.K. Rowling | ContraPoints“ u kome trans žena, inače fan Hari Poter franšize koja smatra da je njoj i mnogima ta franšiza pružila utehu i osećaj pripadanja i smatra je inkluzivnom - govori o tome zašto je JKR licemerna. Pogledajte video - neće vam ništa više o TERF-u nakon toga biti potrebno.

O JKR ne treba dužiti, ali ono što je ovde problematično je što se ta ideologija lepo upakuje u brigu za ženska prava, a svaka kritika upućena njoj u mizoginiju. Pogledano sa strane, zvuči kao da JKR ništa pogrešno nije rekla - a onda sledi sledeće: „Postoje dva pola. Muškarci su muškog pola, a žene ženskog. Nije moguće promeniti pol. Do skoro ovo su bile osnovne životne činjenice“ - kaže JKR. Liči malo na Dveri i ekipu, zar ne? Zato što su ideološki vrlo slični.

JKR i TERF ekipa će zagovarati prava žena i prava manjina, ali će negirati osnovna prava na egzistenciju trans ljudi. Negiraće trans osobama osnovno zdravstveno pravo na korekciju pola i pravo da žive svoje živote u svojim telima. Licemerno će govoriti o svačijem pravu da odlučuje o svom telu, a negiraće trans ženama upravo to isto pravo da odlučuju o svom telu. Trans žene će

svoditi na „karikature cis žena“, nazivaće ih „muškarcima koji će koristiti ženski wc da siluju žene“ i generalno izvući mnogo potpuno diskriminatornih i uvredljivih „teza“ protiv trans ljudi, koje su toliko nebulozne da bi i njima samima bilo to jasno kada bi išta o životu trans ljudi, o tome koliko je mučenja potrebno proći da bi samo ušli

ZAŠTO NEĆU DA KENSELUJEM HARIJA POTERA
IAKO JE JKR TRANSFOBIČNI BIGOT

TERF I HARI POTER

PIŠE: NEMANJA MARINOVIĆ

reči ukazuju na „uvredljivu retoriku“ koja ide uz njenu upotrebu, što je čini „alatom za maltretiranje“ - drugi će reći da reč sama po sebi nije uvreda jer će se i fašisti uvrediti kad ih nazoveš „fašistima“ i naći gomilu lepših reči u koje će upakovati svoj fašizam, kao npr. „rodoljublje“. Ali lepša reč neće promeniti isti korpus stavova. Fa-

u proces prilagođavanja pola, a kamoli prošli operacije, koliko je mučenja potrebno da bi mogli da koriste prostore prilagođene njihovom stvarnom polu, koliko je mučenja potrebno da dobiju dokumenta sa svojim imenom... Da sve to znaju, ne bi svoju retoriku zasnovali na tezama koje su bukvalno na nivou „Cigani krađu malu decu“.

Ono što je važno jeste ne dozvoliti nikome da stavi tapiju na bilo šta – ni na Harija Potera, ni na feminizam. Jer je frakcija mnogo. O tome da li je feminizam isključiv pričao sam sa feministkinjom i filozofkinjom Adrianom Zaharijević koja tvrdi da feminizam koji isključuje nije feminizam koji se bori za jednakost, već „feminizam koji se bori za određenu vrstu tema, ili određeno ostrvo unutar jednog kontinenta nejednakosti“, te nije feminizam u pravom smislu te reči.

„Iz moje perspektive i svega onoga što je bio dosadašnji rad u feminističkoj teoriji i praksi proizišlo je uverenje da su feministička i transfeministička pitanja jedan korpus pitanja. Razlog tome ne dolazi iz načina na koji smo mi definisani bilo polno, bilo kroz određeni rodni identitet, već uverenje da je promišljanje koje su sprovodile najrazličitije žene, kasnije i muškarci, o tome kakve su uloge i položaji muškaraca i žena u svetu istorijski i danas – dovelo do toga da ne utvrdimo ono što su rodne uloge, već da ih nekako razmekšamo, da ih učinimo fluidnijima. Činjenica je da smo rođeni u određenim telima, da se lakše ili teže uklapamo u određene rodne uloge i modele i da imamo određenu želju koja može ići u određenom pravcu – čini mi se da feminizam vodi tome da se te tri dimenzije razdvoje jedna od druge i da se načini prostor u kome nema nametanja – ako sam rođena kao žensko onda postajem ženom i samim tim želim muškarca. To ne mora da bude čvrsto kao što je bilo pre nego što su se pojavile feministkinje i počele da razlažu ideju pola i roda“, objašnjava Zaharijević i dodaje da sve varijante polnosti i rodnosti koje se ne uklapaju u patrijarhalni šablon jesu proizvod onoga što je feministička borba i samim tim je logično da budu deo feminističke borbe.

Ovo je objašnjenje koje dolazi iz nečega što je teorijska perspektiva feminizma, a postoji i druga dimenzija feminizma – politička.

„Feministička borba je od početka bila su-sretana sa pitanjem - da li se pored prava žena

borite i protiv ove ili one vrste nejednakosti, ili proširenja ovih ili onih prava. Da li se borite i protiv ropstva, da li se borite i za crne žene, i za bivše ropkinje? Na ta pitanja je uvek feminizam morao da odgovara, a bilo je različitih odgovora – onih koji su u prvi plan stavili većinsku grupu žena, pritom često ispuštajući iz vida žene iz manjinskih grupa, ali je bilo i onih krakova koji su bili izrazito jasni oko toga da je borba za jednakost borba za jednakost svih – ili naprosto nije borba za jednakost“, zaključuje Zaharijević i podvlači još jednom da je, po njenom uverenju, feminizam pokret koji se uključuje i bori se za jednakost.

Isto kao što jedan transfobični krak ne čini ceo pokret, tako ni jedan autor ne čini serijal. JKR jeste napisala Harija Potera, ali je on veći od nje, iako ona većinski od njega profitira. Njega čine svi njegovi glumci, od Danijela Redklifa koji je otvoreno ustao protiv stavova JKR, preko Eme Votson i ostalih koji su izrasli u velike borce i borkinje za jednakost. Hari Potter govori o nejednakosti i diskriminaciji, Hari Potter govori o borbi protiv podele na „čistokrvne“ i „blatokrvne“ – na manje ili više vredne. Harija Potera čine svi fandomi koji su pružili osećaj pripadanja mnogim odbačenim „gikovima“, njega čine svi oni koji su uz njega odrastali i koji su u njega učitali svoja iskustva. Hari Potter smo svi mi.

Zato nikad neću kenselovati Hari Potera, iako ću se truditi da JKR od mene više ne dobije ni dinar.

Tokom 2021. godine, u Srbiji je razvedeno 9.790 brakova, što bi značilo da su te godine razvodi bili u porastu za 12,7% u odnosu na prethodnu godinu. Naravno, u ovu statistiku ne ulaze istopolni parovi, koji su nevidljivi pred zakonom i donekle pred društvom, te kojima nije omogućeno sklapanje brakova. Da jeste, pitanje je da li bi razvodi bili u porastu ili padu, ali to je sada već neka druga polemika. Ono što se pak izdvaja kao pitanje i za hetero i istopolne parove, jeste da li su ljudi uopšte predodređeni da budu monogamni?

Posmatrajući životinje u prirodi, zaključujemo da su neke vrste monogamne, a neke poligamne. Crvene lisice, na primer, biraju jednog partnera i sa njim ostaju dok ih smrt ne rastavi. Ali zato šimpanze žive u grupama i menjaju partnere. Poznato je da je ljudski mozak sličniji majmunima, te je moguće i da su ljudi biološki poligamni. A, osim toga, i neka istraživanja navode da se monogamija u čovečanstvu javila kao kalkulisana potreba za opstankom, a ne biološki nagon. Pa i ako uzmemo za tačno da to nije biološki nagon, činjenica je da neki ljudi ne primećuju nikoga drugog do osobe u koju se zaljube. Isto tako, neki parovi ostaju doživotno zajedno, čuvajući svoje partnerstvo otvorenom komunikacijom, poštovanjem, deljenjem zajedničkih ciljeva i održavanjem bliskog prijateljstva i u poznijim godinama.

Jedan terapeut za parove je objasnio da koliko je neki par „predodređen“ za uspeh može se videti i kroz način na koji odgovaraju na pitanje „pričajte mi o danu vašeg venčanja“. Odgovor sastavljen od pozitivnih uspomena je dobar znak nasuprot paru koji govori o kiši koja je padala taj dan i o stresu. Naravno, isto pitanje, samo malo izmenjeno, može biti primenjeno i na one koji nisu u mogućnosti da se venčaju, te oni mogu odgovarati, na primer, o danu kada su se upoznali. Bez obzira koliko je to prvo viđanje bilo uspešno ili neuspešno, par bi trebalo da se priseti nekog momenta koji im je izazvao smeh i slično. Sumirajući sve ovo, i dalje nismo u mogućnosti da dođemo do ključka koliko su ljubavne veze (ne)uspešne?

Stopa razvoda, dakle, nije merodavna jer u nju ne ulaze istopolna partnerstva, ali ne ulaze ni sve one priče koje su se „skoro desile“. Pod pričama koje su se „skoro desile“ podrazumevamo sve one koje su imale šansu da budu trajne da su se zapravo dogodile, jer su se izvršile pre nego što su zainteresovane individue postale par. Neretko, razlog za neuspeh da do veza dođe nosi jedna osoba i to ona koja ima strah od privrženosti, te izbegava vezu kao način samozaštite. Takve osobe imaju snažnu želju za bliskim odnosom, ali ih strah navodi da izbegavaju baš one veze koje bi mogle da budu upravo ono za čime žude – ostavljaju ili se povlače da ne bi bili ostavljeni. Osim straha od privrženosti, postoji i strah od neuspeha, i ova dva straha mogu i ne moraju biti povezana. Kod ljudi koji se boje neuspeha ljubav čini da se osećaju ranjivo jer se boje nepoznatog. Takođe, oni se boje načina na koji će ta veza uticati na njihov život, i na posletku, boje se gubitka. Takvi ljudi veruju da što im je više stalo do nekoga, u većoj su opasnosti da budu povređeni.

Da li je neprimerno bojati se gubitka ljubavi? Nije – strah spada u jedne od osnovnih emocija koja su ljudska bića u stanju da osećaju. Međutim, treba se boriti protiv ovog osećaja, jer vas strah može sputati, izazvati pesimistički stav o budućnosti i sprečiti da date svoj maksimum i potom budete srećni sa nekim. U skladu sa tim vam donosimo nekoliko saveta koji vam mogu pomoći da se efikasno nosite sa neizvesnošću u međuljudskim (ljubavnim) odnosima:

- Suočite se sa svojim strahovima – razgovarajte sa nekim kome verujete o onome što vas plaši ili pišite u dnevnik, dakle, učinite bilo šta da reflektujete ono što osećate

- Prihvatite da je ljubav rizik - u ljubavi nema garancija. Čak i kad se venčate sve to više izgleda kao da potpisujete prazne papire jer vam niko ne može garantovati šta sutra donosi, niti vas istinski obavezati na bilo šta

- Pitajte nekog iz svog okruženja ko ima stabilnu vezu da li su se i oni ikada plašili i zasigurno će vam reći da jesu, barem u nekom trenutku njihove veze

- Imajte na umu da nova ljubav ili posvećenost može izazvati bolna sećanja iz prošlosti – kada ulazite u novu vezu, možete se setiti pret-

hodne povređenosti, gubitka ili odbačenosti i to je u redu sve dok ste svesni da je prošlost to: jednostavno prošlost

USPEŠNE VEZE

DOK NAS SMRT NE RASTAVI

PIŠE: JOVANA IVETIĆ

- Možda ćete se zapitati da li ste dovoljno dobri za osobu koja vam se dopada. Tada se fokusirajte na sve ono što ste u stanju da joj pružite

Dopustiti sebi da se zaljubite svakako da predstavlja krajnji rizik. Moraćete da otpustite kontrolu i prihvatite da će se stvari dešavati van vašeg uticaja. Moraćete i da pobedite vaš strah od povređenosti ili bilo koji drugi strah koji možete osećati, a koji utiče na vas i osobu koja vam se dopada. Moraćete i da se otvorite svom partneru i postanete ranjivi. Ali ukoliko se i sami osećate kao crvena lisica, sve ovo može biti vredno. Razna istraživanja su već dokazala da oni koji imaju skladne, srećne ljubavne veze žive duže. Razlog za to može biti odustajanje od loših navika, poput opijanja ili pušenja. Takođe, hemijski, zaljubljenost čini da ljudsko telo proizvodi više oksitocina i time bude manje podložno negativnim efektima stresa, anksioznosti i depresije. Još jedna interesantna činjenica – studija ponašanja pokazala je da je “prezentacija romantičnih slika partnera bila dovoljna da smanji eksperimentalno izazvan bol”. Nasuprot tome, prikazivanje subjektima nasumične fotografije privlačnih ljudi nije pokazalo smanjenje reakcije bola. Dakle, ljubavne veze nas čine srećnim, ali i održavaju zdravlje.

I dok je sve rečeno primenljivo i na hetero i na istopolne veze, da li se ova druga grupa

cija suočava sa nekim dodatnim izazovima? Svakako da da. U Srbiji nisu legalizovane ni bračne ni vanbračne zajednica istopolnih parova, te samim tim, želja za zajedničkim detetom predstavlja naučnu fantastiku s obzirom da ne mogu usvojiti zajedno. Kao rezultat toga, može se javiti smanjena motivacija, ili pak, jedna osoba može imati za cilj preseljenje u drugu zemlju, dok druga iz različitih razloga može želeti ili biti primorana na ostanak u Srbiji. Jednom mi je jedna devojkica pitala šta ću kada Španija bude imala samo čisto plavo nebo, koje mi se toliko dopada, a Srbija nju? Bila je to jedna od onih priča koja se nikada nije dogodilo usled različitih faktora, ali sam se prvi sledeći put kada sam se našla u Španiji, setila ovih njenih reči i naj-

ednom mi to špansko nebo i nije bilo toliko plavo. Upravo ona mi i predstavlja najveće žaljenje iz sad već odlazeće godine – nikada mi nije bila devojkica, ali mi je razmišljanje o njoj i onome što bi moglo biti dosta obeležilo godinu. Objasniću to ovako: Nedavno sam po prvi put igrala Block Puzzle na telefonu. Uporno sam gubila jer sam mislila da treba da se složi i po bojama, da sve, dakle, mora biti savršeno, dok nisam shvatila da samo treba uklopiti oblike. Tako je bilo i sa njom, čekala sam savršen trenutak, smišljala kako bih mogla da kažem ono što imam na savršen način... A sa svakim danom čekanja sam bila samo dalje od nas jer je na kraju upoznala neku drugu koja verovatno nije čekala da posloži i boje i oblike. Istina, jedva da je poznajem i uočila sam neke naše razlike, ali mi se i dalje čini da je to naše moglo biti nešto sjajno. Čak se i moj pas zaljubio na prvi pogled.

„Dok nas smrt ne rastavi” - više nego zavet, jeste ideja po kojoj dve individue biraju jedna drugu uprkos strahovima, uprkos zakonima. Ključ svega je konverzacija u kojoj možete shvatiti da imate iste ciljeve ili da ih nemate, i da možete ili da ne možete napraviti kompromise. Tačno, može da ne uspe... ali šta ako uspe?

Tekstospisateljica i frontmenka grupe Skank Anansi govori o odluci da se bavi muzikom, a da pritom ne prati pravila muzičke industrije. Takođe, dotakli smo se teme rase, seksualne orijentacije i toga koliko je važno biti jedinstven.

London je danas tih i u daljini se mogu čuti samo zvuci zvona crkve koji ulaze kroz prozor. Pet sati je ujutru i večina se tek sada budi i dočekuje novi dan. Čujem zvuke bubnjeva koji mi odzvanjaju u glavi dok sam svedok probe jedne od najposećenijih sahrana u istoriji. Kraljica nas je napustila.

U mom stanu, ekran se upalio i imam dolazni poziv.

Okružena DJ opremom, kao i raznovrsnom studio opremom, ona nosi svoje prepoznatljive naočare i ima obrijanu glavu. To je Skin, prva dama britanskog rok pokreta.

Kada je poziv otpočeo, prva stvar koju sam primetila jeste slika Grejs Džouns iz 1979. godine, koja krasi zid njenog stana u Njujorku. Njeno lice se ozarilo kada smo pričale o velikom broju afroameričkih bendova i umetnika koji počinju da dominiraju rok scenom. Pričale smo o emisiji „The Skin Show“ na Absolut radiju, koja će imati deset epizoda. Sa snimanjem prve epizode završila je samo nekoliko sati pre našeg poziva.

Teško je opisati koliko sam bila fascinirana njome. Tokom prethodne dve decenije osvojila je brojne nagrade kao što su „The Icon Award“, takođe je osvojila nagradu sa doprinos muzici u 2021. godini. Imala podkast „Skin Things“ i bila proglašena za jednog od 50 najuticajnijih umetnika u prethodnih 50 godina. Sada na ovaj spisak dostignuća može dodati i još jedno, a to je majčinstvo.

Debora En Dajer, poznatija kao Skin, proslavila se kao frontmenka grupe Skank Anansi. To je bend koji je uprkos pauzi koja je trajala 8 godina, izdao šest albuma koji su se prodali u više od četiri miliona izdanja širom sveta. Ono što je takođe obeležilo njenu karijeru jeste nastup sa Bjork i turneja sa Dejvidom Bouvijem (nekoliko puta), U2 i Lenijem

Kravicom. Možda jedan od najbitnijih dostignuća jeste da je bila prva crnkinja koja je 90-ih godina bila jedna od vodećih izvođača na festivalu Glastonberi.

Priseća se tog trenutka i zaključuje: „Možete reći da je Maksim iz Prodidžija bio prvi crnac koji je bio glavni izvođač 1997. godine, ali sam ja bila prva žena. Širom Evrope, bila sam prva žena crnkinja koja je bila na toj bini, na svakom festivalu na kom smo nastupali. Sada time možeš da se hvališ, ali tada to nije bilo nešto oko čega se dizalo mnogo prašine. Međutim, trebalo je skoro 20 godina da bi sledeći crni britanski umetnik nastupio na festivalu Glastonberi, a to je Stormzi.“

Može se reći da je njen uticaj dalekosežan. Razbijala je granice u muzičkoj industriji, da im to ne bismo morali da radimo. Odbijala je da igra po pravilima i da se povinuje stereotipima. Pitala sam je šta misli sada, kada se osvrne na sve ono što je ostavila iza sebe, i na činjenicu što je uzor generaciji queer muzičarki koje su crkinje. U svom odgovoru nije imala zadržke:

„To je divno čuti, ali ja o tome ne mislim na taj način. Shvatam da smo uticali na dosta bendova kao što su Nova Tvis ili Vilou, koja inače dosta liči na moju ćerku, i mnogo mi je drago zbog toga. Čini me srećnom što veliki broj crnih umetnika sarađuje sa popularnim rok bendovima. Ranije bi im produkcijske kuće rekle da je to loša ideja ili bi iz usluge pristali na saradnju.“

Rok muzika je u njenim venama još od malih nogu: „Svoje vreme sa provodila ili u crkvi ili baveći se muzikom. Odrasla sam okružena vrednim ljudima koji su u Englesku došli da bi radili

BOGINJA ROK MUZIKE

SKIN

IZVOR: ATTITUDE MAGAZIN

poslove koje Britanci nisu želeli da obavljaju. Te poslove su obavljali za upola cene i bili su tretirani kao robovi. Porodice koje potiču sa Jamajke su stalno bile okružene muzikom, tako da sam mogla da je čujem još dok sam bila u majčinom stomaku. Međutim, muzikom sam počela da se bavim zahvaljujući dedi. Živeli smo u kući u Birstonu i moj deda je u podrumu te kuće držao poznati noćni klub sa zasebnim ulazom. Stalno sam sedela na stepenicama do kasnih sati i gledala ljude kako igraju i uživaju u muzici. Bila sam fascinirana time.“

Skin je bilo teško da se uklopi među vršnjake u školi. Bila je muškarača, mršava i kosa nije mogla da joj raste. Ali kod kuće, mogla je da se iskaže uz pomoć papira i olovke. Pisala je poeziju i pesme ali ih tada nije pevala. „Može se reći da je pisanje došlo pre nego što sam se usudila da pustim glas. Znala sam da umem da pevam još sa šest godina. Nisam pevala ali sam znala da imam tu sposobnost. Moj mozak je znao da prepozna kada nešto nije u tonalitetu. Zato sam kao mala bila jako arogantna i nalazila mane brojnim ljudima koji su se bavili muzikom. Kada sam imala osam godina, počela sam da pišem pesme i do dvanaeste godina sam imala 24 napisane pesame. Neko mi je za rođendan poklonio prelepu kožnu fasciklu koju sam iskoristila za čuvanje pesama.“

Skin nikome nije rekla o tim pesmama. Ali se u toj stidljivoj devojčici krila besna rok zvezda koja je čekala trenutak kada će moći da se oslobodi. „Kada sam bila tinejdžerka, stalno sam sanjala jednu te istu stvar; da stojim na bini i pevam iz sveg glasa u mikrofon pred ogromnom publikom. Taj san mi je pokazao kako zapravo vidim sebe i kakva želim da budem. Spolja sam imala barijeru, ali iznutra sam vrlo dobro znala ko sam. Mislim da mi je podsvest tim snom govorila da treba da je pustim i oslobodim. Znala sam da je to smer u kom treba da idem.“

Skin se upisala na fakultet i počela da stvarati sopstveni identitet. „Za dve nedelje sam potpuno promenila izgled i postala gotičarka. Postala sam DJ sa 17 godina i puštala raznovrsnu muziku.“

Krajem 80ih Skin se preselila u Midsbro gde je otkrila gej scenu, politički aktivizam i studentski sindikat. Takođe je na kratko vreme bila član benda. „Pevali smo tuđe pesme, ja sam pevala Princa, Toking Heds i indi rok. Tada su mi se osladili

nastupi i pevanje. U početku je to bilo veoma strašno, bila sam neverovatno nervozna i imala tremu. Međutim, celo to iskustvo je bilo zarazno.“

Dok je bila na fakultetu, leto je provodila u Brikstonu. Osnovala je klub za queer crnce, što je utrlo put sličnim događajima u zajednici. Takođe je radila kao obezbeđenje u noćnom klubu Fridž kada bi organizovali „Venus Rising“ događaj, prvo dešavanje na kom su prisustvovali isključivo žene.

Jedne noći kada se vraćala sa tog događaja, nju su napali i seksualno zlostavljali. U mejlu nakon našeg intervjua, objasnila mi je da je nakon neuspele tužbe njen napadač počeo da je uhodi. Jednog dana taj čovek joj je prišao na ulici i šapnuo u uvo: „Znam gde živiš.“ Odjednom, hrabra devojka iz njenog sna se oslobodila i taj čovek je glavom bez obzira pobjegao kada se njen bes sručio na njega.

Priznaje da je taj deo njene ličnosti ostao skriven sve do tog događaja, i da ga je kasnije redovno oslobađala na sceni. „Uvek sam sebe tako zamišljala na sceni. Taj incident mi je pokazao kako da to postignem.“

Kada je završila fakultet, preselila se nazad u London i našla put do underground muzičke scene. „Mnogi su me zvali u džez bendove samo zato što sam crnkinja, visoka i mršava. Volim tu vrstu muzike ali ja nisam džez pevačica.“ Kako bi mi to pokazala otepevala je deo pesme „Autumn Leaves“ i počela da se smeje. „Možeš da čuješ da je pesma dobro otepevana ali da to nisam ja. Moj divni čisti glas, zvučim kao Džon Ledžend!“

Najzad, našla je svoju „ekipu“ u par pabova u Londonu. Tada je vreme provodila tako što je nastupala sedam dana u nedelji i radila kao pomoćni dizajner enterijera. „U to vreme si morao dosta da se pomučiš kako bi bio deo scene, kreativne zajednice i subkulture. Ako si hteo da budeš deo njih, morao si da poznaješ ljude koji će te preporučiti i reći – E da, Skin je pevačica, može postati član tvog benda.“

Zbog toga je Skin počela da posećuje klub Spleš, gde su nastupali rok muzičari koji nisu imali ugovor sa produkcijskim kućama. Naposljetku je osnovala svoj bend inspirisan bluz muzikom, pod nazivom Mama Vajld. To je za nju bio period eksperimentisanja gde je pokušala da se pronađe i osnuje sopstveni imidž.

„Na početku karijere bila sam potpuno izgubljena. Išla sam na sve strane i pokušavala da

nađem nešto sa čim mogu da se poistovetim i gde mogu da se pronađem. Mnogo puta sam pokušavala i grešila. Oblačila sam kožne uske pantalone i pokušavala da izgledam kao tipični roker. Međutim, bila sam crnkinja, žena, lezbejka, imala obrijanu glavu i imala androgini izgled. Nisam ličila niti na muškarca niti ženu, a u to vreme si morao da odabereš jedno ili drugo.“

„Kada sam bila tinejdžerka, otkrila sam rok muziku koju sam još od detinjstva zapostavila. Potom sam shvatila da bežim od onoga što će me zapravo odvojiti od drugih i pomoći mi da se istaknem. Nakon toga sam prestala da nosim rok&rol ‘uniformu’, nisam se tetovirala, uradila pirsinge, i sve je došlo na svoje. Shvatila sam da mi je originalnost najbitnije što imam i počela sam to da negujem. Postoji samo jedna Skin. Postoji samo jedna Grejs Džouns, samo jedna Dajana Ros. Mi smo drugačiji u odnosu na druge i to je najvažnija lekcija koju sam naučila.“

Mama Vajld je bio dobar bend ali je Skin je poznavala muzičare koji će oformiti još bolji bend. Godine 1994, nastao je Skank Anansi i britanski rok više nikada neće biti isti. „Već prvih 30 sekundi probe smo napravili dobru stvar. Svi smo to osećali jer je među nama postojala jaka hemija. Znali smo da imamo nešto magično i predivno i morali smo biti takvi, što ne kažem da bih zvučala arogantno. Kada je crnkinja frontmenka i kada imate tako raznolik bend, morate biti deset puta bolji od ostalih. Morate ih oduševiti isto onoliko koliko će ih oduševiti rok bend sastavljen od belih muškaraca.“

Skank Anansi je prvi nastup imao u klubu Spleš na koji su došli njihovi poznanici. „Drugi nastup smo imali na dan kada je Kurt Kobejn izvršio samoubistvo. Jedan čovek koji je inače veliki fan Nirvane je rekao da je zaboravio na taj događaj kada je došao na naš nastup. Tada sam shvatila koliko dobro sviramo. Taj isti čovek je došao i na naš treći nastup gde se ispostavilo da radi za produkcijsku kuću. Tako smo potpisali naš prvi ugovor.“

Od dana kada su nastali, Skank Anansi su nedvosmisleno prikazivali svoju estetiku. U svakoj prilici su pokazali koliko su nezainteresovani da igraju po pravilima muzičke industrije i normama društva. Sve ovo vreme Skin je bila otvorena kada je u pitanju njena seksualnost. „Nije to bila hrabrost, već

me samo nije bilo briga šta drugi misle. Mnogi ne shvataju da sam imala 26 godina kada sam potpisala prvi ugovor sa produkcijom kućom. Bila sam odrasla osoba. Iskusila sam negativne komentare na račun mog izgleda i seksualnosti. Postala sam deo gej zajednice, u njoj našla svoju porodicu i prijatelje, što se završilo dobro po mene. Početkom 90ih mislila sam da možeš biti gej ali da ne smeš da to ljudima otvoreno pokažuješ, već se moraš uklopiti. I mogu reći da nisam bila u pravu. Kada sam se javno deklarirala, gej zajednica je bila mišljenja da ne treba brinuti i plašiti se i da su gej ljudi u dobrom položaju. Sada, 2022. godine, ako ne prihvataš gej osobe onda treba da poradiš na sebi. Danas imamo potpuno drugačiji stav prema rodnoj politici. Više ne pokušavamo da se uklopimo, već queer zajednica uči ljude da treba da se osećaju bezbrižno i sigurno.“

Skank Anansi, čije je ime nastalo od pauka iz narodnih priča porekla iz Gane, stvorio je žanr pod imenom „kok-rok“ ili kako bi Skin rekla, „klit-rok“. To podrazumeva mešavinu hevi metala i feminističkog besa crnkinja. Uz pomoć ovoga su zadržali reputaciju u underground krugovima ali su svojim nastupima privukli pažnju mejnstrim publike.

Njihov početak bio kontroverzan a primer toga jeste njihova antifašistička himna „Little Baby Swastikka“, a potom i „Selling Jesus“ koja govori o rušenju religije i kapitalizma. Tu je i pesma „Yes, It’s Fucking Political.“

„Nikada nisam smatrala da su te pesme kontroverzne. One samo govore o našem iskustvu i kako je to biti raznolik bend. Kada ljudi koji pripadaju etničkim manjinama govore o svom životu onda je to odjednom kontroveržno. Ne, ja samo govorim o svom životu. Biti crna gej žena možda jeste kontroveržno za njih, ali za mene nije. To je moja životna priča. Belac može da govori o svom životnom iskustvu i svi misle da je to divno. Međutim, kada je govorim o svom, onda je to riskantno. Onda taj način razmišljanja postaje praksa, i predstavlja šansu da te stave u okvir u kom ćeš ostati.“

Autentični pristup muzici se ovom bendu isplatio jer su 1997. bili nominovani od strane MTV-a

za najbolji nastup. Rastali su se na kratko dok je Skin gradila solo karijeru. Međutim, ponovo su se sastali 2004. godine i bili proglašeni za jedan od najuspešnijih umetnika na britanskoj top listi od strane Ginisove knjige britanskih pesama i albuma, pošto su 142 nedelje bili na top listi singlova i albuma.

Da li Skin smatra da je Skank Anansi dobio priznanje koje zaslužuje? „Definitivno da ne! Mislim da 'establišment' u Engleskoj mora još mnogo da napreduje. Da, dobili smo razne nagrade i sada žele da crnci budu predstavnici svega i svačega, ali ne žele jednako da nas plate. Muzička industrija zarađuje kao nikada do sada i ima potražnju kao nikada pre. Ali ljudi štede na kvalitetu zarad kvantiteta da bi uštedeli novac, dok muzičari nikada nisu bili siromašniji! Odgovara im da crnci budu predstavnici nekog brenda ali na kraju dana, svi direktori i ljudi koji zapravo donose odluke su beli muškarci.“

Skin šalje hrabru i snažnu poruku izvan okvira muzike, i smatra da svaki umetnik ima odgovornost da to primenjuje. „Neki ljudi prave pesme za žurke i široke narodne mase jer to najviše odgovara njihovom senzibilitetu. Takvi nam i trebaju. Mislim da bi bilo užasno kada bi svi pisali političke pesme jer bi muzika imala samo jednu dimenziju. Ne želim to da slušam kada izađem u klub. Kada si umetnik bitno je da si potpuno svoj. Smatram da je veoma izazovno pisati političke pesme. Neki to rade ali su veoma loši u tome. Ne postoji ništa gore nego kada osoba radi nešto samo zato što misli da tako treba. Dobra pesma mora biti autentična. Lepota muzike počiva u različitosti koja dolazi sa svih strana i svi treba da pišu o svom ličnom iskustvu. Ako želiš da snimiš pesmu o seksu, super, tako nešto nam i treba. Ako svi pišu političke pesme onda je to veoma dosadno, zar ne?“

Ono što je sigurno jeste da njen život nimalo nije dosadan. Kada ne snima za „The Skin Show“ ili nastupa sa Skank Anansi, uživa u majčinstvu i provodi vreme sa svojom ćerkom. Takođe, ona je veoma uspešan DJ koji nastupa u brojnim klubovima.

Najponosnija je na činjenicu što se bavi nečim što voli i što to može da radi do kraja života. Kada sam je pitala šta je ključno da bi se ostalo u industriji, Skin je podelila savete za buduće generacije. „Ako želiš da budeš rok zvezda, treba da počneš odmah tako što ćeš nabaviti

sebi gitaru. Nemoj da brineš o tome kada ćeš odrasti jer to se možda ni ne dogodi. Kada ljudi pevaju pesme o ljubavi prema sebi pomislim – kako da volim sebe kada mi svi pričaju da to tako ne treba? Proces prihvatanja sebe i ljubavi prema sebi je dug i izazovan. Potrebno je dosta vremena da ojačaš kako bi bio to što jesi i razlikovao se od drugih. Što je najbitnije, ne treba da dozvoliš da te negativni komentari povrede. Morala sam da prođem kroz mnogo loših stvari da bih danas bila tu gde jesam. Kada ljudi govore negativno o meni, iskreno me nije briga, i odrastanje je doprinelo tome. Negativni komentari su me pogađali kada sam imala 21 godinu. Potrebno je vreme da bi naučio da ljudi mogu biti puni mržnje, da brzo osuđuju, da su negativni i da im smeta kada si jedinstven i jak, jer oni to nisu.“

Izgubila sam njenu pažnju u trenutku kada je njena ćerka počela da se smeška u pozadini.

Trenutno radi na novim pesmama za Skank Anansi. Intervju završavam pitanjem kakav će biti njihov nov album. „Biće veoma drugačiji, ali svideće vam se.“ ■

IN MEMORIAM

LESLIE JORDAN

29. APRIL 1955 - 24. OKTOBAR 2022.

**WELL, WELL, WELL. KAREN WALKER.
I THOUGHT I SMELLED GIN AND REGRET.**

LESLIE JORDAN KAO BEVERLEY LESLIE (WILL AND GRACE)

Ludi uglavnom uživaju u seksu, jer tokom te aktivnosti nervi šalju signale do mozga, koji dalje reaguje oslobađanjem hemikalija koje doprinose užtku. Međutim, primarno je istaći da osoba mora biti sigurna da li želi da ima seksualni odnos, bez da oseća pritisak partnera/ke. Drugim rečima, osoba ne treba da ima bilo koju seksualnu aktivnost ili čin ukoliko to ne čini da se oseća dobro fizički, emotivno ili i jedno i drugo. Dakle, seks je uvek izbor, a nikada obaveza, i svaka individua sama za sebe odlučuje šta voli, u kom trenutku voli, a šta nikako ne voli.

Pričajući o seksu između dve žene, neretko se spominju termini „pasivna i aktivna“, što bi značilo da jedna partnerka više voli da prima zadovoljstvo, a druga da ga pruža. Ipak, svaka veza je drugačija, i u jednom odnosu ne moraju nužno postojati uloge „pasivne i aktivne“, pogotovo jer se lezbejska veza ne može i ne treba uporediti sa heteroseksualnom gde su uloge nešto jasnije, mada ni heteroseksualni parovi nužno ne prate tu strukturu. Osim toga, čak i takozvane pasivne partnerke preferiraju da nekada i same penetriju partnerku prstima ili

seksualnim igračkama. Kako seks predstavlja izbor, osoba može odlučiti da ne želi da primi penetraciju u sopstvenu vaginu, što njena partnerka mora poštovati. Ali, isto tako, i ona ima prava da izabere da li želi da ostane u toj vezi, jer zdrav način podrazumeva da svi sledimo svoje preferencije, te i ona ima pravo da potraži vezu u kojoj će penetracija biti uključena. Ukoliko pripadate onima kojima se ne dopada osećaj vaginalne penetracije, sigurno se pitate da li je to uobičajeno? Na ovo pitanje je teško odgovoriti sa da ili ne, jer seksualnost predstavlja preširok spektrom.

Za početak, odgovorimo na pitanje da li seks podrazumeva penetraciju? Dosta ljudi veruje da da. Međutim, ovakvo verovanje potiče iz starog, zatvorenog društva, kada se u rečniku mogla naći definicija da seks znači prodiranje penisa u vaginu. Danas se javno priznaje da se seks može odvijati između istopolnih partnera/ki. Takođe, seksolozi objašnjavaju da seks može biti nepenetrativan i penetrativan i da se i jedan i drugi dele na tri glavne kategorije: vaginalni, analni i oralni. Osim ove tri glavne kategorije, u seks se ubrajaju i različite stimulacije genitalija, kao što je ručna, zatim razni vidovi obostrane masturbacije, pa i sajberseks. Bitno je razlikovati i seks od seksualnih aktivnosti.

Foto: FreePik

Seksualna aktivnost je ono što se radi u cilju da se izazove seksualna želja kod druge osobe, poput eksplicitnog flerta, ljubljenja, i slično. Pritom, moglo bi se reći da je „neobično“ nikada ne

zetno brojni, ali može se odnositi na nedostatak lubrikanta, što možete rešiti korišćenjem kupovnog lubrikanta ili sa dužom predigrom koja će vas više uzбудiti. Zatim, razlog može biti i oštećena koža vulve sa, na primer, kožnim ekcemom. Ali i razna stanja kao što je vaginizam, odnosno grčenje mišića vagine, itd. Svi ovi uzročnici su rešivi, te je od krucijalne važnosti da potražite pomoć vašeg ginekologa radi uspostavljanje dijagnoze i daljeg tretiranja.

DA LI SEKS DVE ŽENE NUŽNO UKLJUČUJE PENETRACIJU?

PRIČAJMO O LEZBEJSKOM SEKSU

PIŠE: JOVANA IVETIĆ

poželeti da eksperimentišete i otkrijete kakav je osećaj vaginalne penetracije, pa da nakon toga odlučite da li vam se to dopada ili ne. Eksperimentisanjem možete zaključiti da uživate u penetraciji, ali i da vam možda više odgovara seks koji nije ni isključivo penetrativan ni nepenetrativan. Kod seksa koji nije isključivo ni jedno ni drugo se može očekivati stimulacija vagine, vulve, klitorisa ili anusa prstima, jezikom ili vibratorom, gde se prst, jezik ili vibrator zadržavaju na površini i povremeno samo delimično ubacuju unutra. Svakako, neke žene preferiraju i potpuno nepenetrativan seks, u šta se ubraja široko popularan dry humping (trljanje genitalija o genitaliju, ili trljanje genitalija o druge delove tela partnerke), ali i ručna, jezična ili pomoću seksualnih igračkica stimulacija vagine bez ulaska unutra. Pritom, bitno je navesti da se pod eksperimentisanjem misli na višeputno isprobavanje, u različitim životnim dobima, pa i sa različitim partnerkama. Snažna odbojnost prema tome da se ikada proba penetrativni seksualni čin uglavnom ima pozadinski razlog, poput traume ili neprijatnog osećaja pokornosti. Neke žene, pak, probaju penetrativan seks, ali odustanu od njega jer je bolan. Tačno je da treba odmah stati sa seksualnim činom ukoliko je on neprijatno bolan, ali se tada preporučuje da budete iskreni sa svojim partnerkama i otvoreno im predočite da ne želite penetrativan seks jer vas povređuje. Razlozi zbog kojih vam se ovo može dešavati su izu-

zetno brojni, ali može se odnositi na nedostatak lubrikanta, što možete rešiti korišćenjem kupovnog lubrikanta ili sa dužom predigrom koja će vas više uzbuditi. Zatim, razlog može biti i oštećena koža vulve sa, na primer, kožnim ekcemom. Ali i razna stanja kao što je vaginizam, odnosno grčenje mišića vagine, itd. Svi ovi uzročnici su rešivi, te je od krucijalne važnosti da potražite pomoć vašeg ginekologa radi uspostavljanje dijagnoze i daljeg tretiranja.

Sada, vratimo se na situaciju u kojoj neko jednostavno ne želi ni da proba penetrativan seks. Naveli smo da jeste neobično da se neko suzdržava od eksperimentisanja, ali opet, queer ljudi bi više od bilo koga drugog trebali da budu svesni koliko je bitno da se svet oslobodi od „neobičnosti“, „normalnosti“ ili bilo čega drugog što uspostavlja norme za različite individue. Ne morate biti deo većine i možete odlučiti da određenu vrstu seksualnog čina nikada ne probate, bez obzira da li je ova odluka motivisana nečim ili nije, i to je sasvim u redu. Možda ćete kasnije u životu imati partnerku sa kojom ćete se osećati komforno da istražite apsolutno sve, no ovo nije nužni epilog. Svakako smo naučili da penetracija vagine nije jedini način za seksualni čin, pa čak ni za hetero parove, te dobar seks uopšte ni ne mora da uključi penetraciju, što i razna istraživanja potvrđuju.

Debby Herbenick, direktorka Centra za promociju seksualnog zdravlja na Univerzitetu Indiana, sprovela je anketu sa 1055 žena različitog starosnog doba, gde je većina odgovorila da često ne doživi orgazam kroz vaginalnu penetraciju što ruši stereotipe. Isto tako, terapeutkinja Laurie Mintzs napisala je u svojoj knjizi „Becoming Cliterate“, da je samo oko 18% žena u stanju da doživi vrhunac tokom seksa pukom vaginalnom penetracijom, te da im je potrebna dodatna stimulacija. Kada dve žene dobro međusobno komuniciraju, mogu iskusiti širok spektar seksualnih aktivnosti i činova koji su zadovoljavajući i kreativni. Seks je tu da nam pruži trenutno zadovoljstvo i zabavu, ali i da nam otkrije ko smo mi sami seksualno i ko smo zajedno sa drugim bićem, odnosno partnerkom. Na kraju krajeva, seksualno izražavanje je vrlo lično, baš kao i umetničko izražavanje, jer šta je način na koji dodirujemo telo, ako nije umetnost?

Predstava SITNICE KOJE ŽIVOT ZNAČE je na redovnom repertoaru Narodnog pozorišta u Beogradu (scena Raša Plaović), a nastala je u koprodukciji Centra za kulturu Tivat, Narodnog pozorišta u Beogradu i BeoArt produkcije, u režiji Andreja Nosova. Premijerno je izvedena na festivalu Purgatorije u Tivtu tokom leta i pre beogradske premijere (krajem oktobra) imala je uspešan festivalski život, koji nagovestava da je u pitanju sjajna predstava i koja će dugo uživati simpatije publike. Nastala je prema istoimenom romanu (The Temptation of Be Happy) italijanskog pisaca Lorenca Marone (1974, Napulj) jednog od najpopularnijih savremenih italijanskih pisaca; roman je doživeo 17 izdanja u Italiji, preveden na 14 jezika i ima filmsku adaptaciju (La tenerezza, 2017).

U predstavi igraju glumci iz ansambla Narodnog pozorišta na čelu sa Mladenom Andrejevićem. U pitanju je jedna topla ljudska priča džangrizavog i mrzovoljnog starca, koji je u 72. godini pronašao pravu životnu radost i pokušavajući da menja sebe, pokušava da menja i ljude oko sebe – prijatelje, komšije i svoju decu. Nadasve realna ljudska priča o posledicama otuđenosti savremenog društva, koja kroz crni humor govori o svima nama. O tome koliko su nerazumevanje, strah, patnja i skrivanja postali učestala pojava i svakodnevnica. A opet, svi težimo ka ljubavi, sreći i da budemo iskreniji. Gledanje ove predstave budi jedan vid alarma da se menjamo, da slušamo nama bliske ljude, da naučimo da je život jedan i da ga ne treba trošiti na prolazne sitnice, već nadograditi pozitivnu energiju koja će nas usmeravati da budemo jači u sagledavanju životnih problema. Većita tema sopstvenih preispitivanja, koja iako originalno smeštena u savremenoj Italiji, svakako je aktuelna i kod nas. Jedna topla ljudska priča o opraštanju i toleranciji i umeću da cenimo sitnice koje život znače, koje nas raduju.

I sam reditelj preispituje: „Šta ako ne bude vremena da svojim roditeljima kažem koliko mi je stalo do njih, i da sam im zahvalan za sve što su učinili za mene? Šta ako pobedim svoje muke, i pristanem na roditeljsku ljubav koja nekad izuzetno nervira, nekad je ograničavajuća, a često podrazumevana? Ko mi je bliži, stranac iz komšiluka ili sestra? Kako da se pozdravim sa onima koji će sigurno otići, uskoro, a da to nije samo iz straha od gubitka? Ima li mesta za radost kad se ostari? I zašto smrt nije najgora stvar koja može da zadesi čoveka? Ovo su samo neka od pitanja koja smo sebi postav-

SITNICE KOJE ŽIVOT ZNAČE I TURINGOV STROJ

TOPLE LJUDSKE PRIČE SA GEJ PRIZMOM

PIŠE: MARKO RADOJIČIĆ

ljali radeći na ovom komadu, preispitujući sopstveno nezadovoljstvo onim što zovemo običan život, i tragajući za konkretnim ljudima koji pokušavaju da žive punim plućima.“

Ono što nas najviše razoruža i privuče u ovoj predstavi su jednostavni, iskreni i realni i emotivno povezani likovi: poslovno uspešna ćerka u braku

Foto: Narodno pozorište

bez ljubavi; vremešna ljubavnica (prostitutka) koja je u stare dane pronašla ljubav, sin gej koji se jako dugo bori sa odlukom da se otvori (autuje) svom ocu, i to u trenutku kada je izabrao svog životnog saputnika. I to je ono što do skora nismo imali prilike videti u domaćem pozorištu, domaćem filmu ili domaćoj literaturi - život lgbt osoba i koliko je teško otvoriti se roditeljima. Dušan Matejić i Rade Ćosić u likovima Dantea i Lea, otvaraju novo poglavlje pominjanja i igranja gej para u jednoj predstavi. I zanimljivo je da je već normalno da su ih svi srdačno prihvatili, ali otac i dalje ima barijeru da se

suretne sa sinom i priča na tu temu. A to je danas našem društvu i najpotrebnije. Otvaranje i iskrenost života u kome živimo! Jer kroz razumevanje ovih likova, mi zapravo razumemo i prihvatamo i sebe i ispitivanja granice između ljubavi, poštovanja i odgovornosti koliko mi zaista jedni druge poznajemo. A život je jedna sasvim obična stvar ispunjena sitnicama, ništa više... preplitanje sumorne banalnosti svakodnevice i radosti življenja.

Predstavu **TURINGOV STROJ** u produkciji Mini teatra iz Ljubljane u režiji Ivice Buljana, domaća publika imala je prilike da pogleda na prvom izdanju međunarodnog festivala savremenog teatra **THREE FEST (3FEST)** u Novom Sadu početkom novembra. Korišćeno je više tekstualnih predložaka, poput drame *Hjua Vitermora* (Hugh Whitmore: *Breaking the Code*), romana *Andua Hodža* (Andrew Hodge: *Alan Turing - The Enigma*) i drame *Turingov stroj* (Benoît Solès: *La Machine de Turing*) koja je 2019. godine osvojila najveća (nagrada Molière) priznanja u Francuskoj te godine. Predstava je omaž velikom geniju, britanskom matematičaru Alanu Tjuringu koji je postavio prve vizije moderne informatike i dao temeljne uvide u ono što je danas poznato kao veštačka inteligencija. Bio je jedan od najuticajnijih pronalazača tokom

Foto: Nata Korenoskaia

Foto: Nata Korenskaia

Drugog svetskog rata (za dešifrovanje tajnih kodova), a njegova je kriptologija ubrzala savezničku pobedu. Nakon njegove smrti većina njegovih ratnih dostignuća ostali su skriveni od javnosti u naciji zahvaćenoj panikom zbog Hladnog rata. Tjuring, kao jedan od najinovativnijih i najmoćnijih mislilaca prošlog veka, 1954. godine doživeo je tragičnu sudbinu, da umre kao zločinac, bude osuđen prema viktorijanskim zakonima kao homoseksualac i prisiljen da prihvati kastraciju. Britanska vlada se tek 2009. godine javno izvinila za njegovo prisilno lečenje, a tek kasnije, 2013. godine, kraljica Elizabeta II je potpisala Tjuringu kraljevsko pomilovanje, 59 godina nakon što je domaćica pronašla njegovo beživotno telo u kući u Wilmslovu, blizu Manchestera. Alan je umro od trovanja. Pored njega je pronađena napola pojedena jabuka. Biografi su nagađali da je otrov progutao polivši jabuku cijanidom i pojevši je kako bi prikrio okus otrova. Drugi i danas tvrde da je otrovan. Legenda kaže da je Steve Jobs po toj jabuci oblikovao logo za Apple u čast svom genijalnom prethodniku. Tjuringovo ime povezuje se s najtajnijim ratnim operacijama britanskih dešifrovanja kodova koje je stvorio stroj Enigma nacističke Njemačke. Fascinacija Tjuringovom

pričom inspirirala je i nagrađivani film Igra kodova (The Imitation Game, 2014).

Tjuringa u Mini teatru glumi Nejc Cijan Garlati, istražitelja Rosa, ljubavnika Muraja, šahista Hughja Alexandera igra Timon Šturbej. Nika Korenjak glumi Majku, Snjeguljicu i Sudiju. Ova predstava koja se igra u malom i intimnom prostoru, okružena sa tri strane gledalištem daje jednu ličnu crtu o liku i delu ovog velikom uma, pored njegovih pronalazaka, pokušava da prođe u njegov mozak, i prikaže nam kako je on razmišljao, koje su bile njegove moralne i ljubavne dileme. Reditelj je skladno i umereno, sa minimalno scenskih elemenata (scenografije, kostima, muzike i pokreta) predstavio jedan uspešan fizički teatar igre tela i igre reči glavnih glumaca, da ne kažemo ljubavnika na sceni. I u toj emotivnoj i strastvenoj interakciji upotpunjuje sliku da pokušamo da razumemo i osvetlamo lice, ovog velikog naučnika, koji je tragično nastradao i patio samo zato što je bio gej. On postaje jedno ime, koje će zauvek biti obeleženo krupnim slovima u našoj istoriji, uz nadu da će naredne generacije, a posebno pripadnici lgbt populacije biti ponosni na njegova dostignuća. ■

Betmen je oduvek bio sumnjiv. Jednog od najpoznatijih stripских superheroja koji su 1939. stvorili crtač Bob Kejn i scenarista Bil Finger od samog početka su pratili glasovi da je gej. Dobro, ne od samog početka, ali svakako od 1954. godine kada je psihijatar koji je radio kao načelnik mentalno-higijenske njujorške bolnice Frederik Veltam objavio svoj kvazi-medicinski pamflet „Zavođenje nevinih“. Veltam je optužio autore i distributere stripova da decu guraju u „perverziju, nasilje i anarhiju“. Betmen i Robin su po njegovom mišljenju bili najočigledniji primer lošeg uticaja na decu jer su, kako je rekao, „Betmenove priče psihološki homoseksualne“.

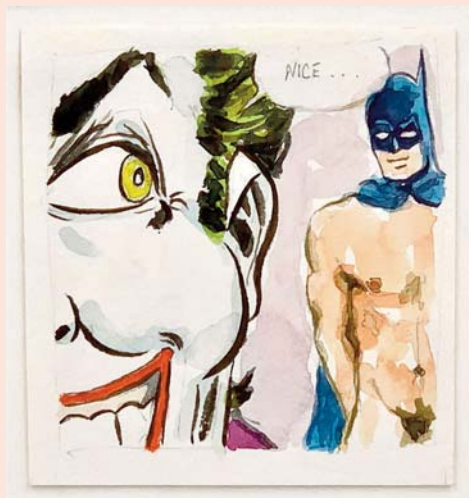
Na ovom tragu, mada bez ikakve zle namere ili homofobičnih motiva, bio je i jedan od savremenih najuglednijih scenarista priča o Betmenu, Grant Morison, koji je jednom prilikom rekao da su ovog superheroja uvek predstavljali kao da je strejt, ali da je „osnova celog koncepta totalno gej“.

Zanimljivo je da je i Džordž Kluni, koji je tumačio ulogu Betmena, rekao da je namerno igrao ulogu na način da ovaj ispadne gej.

Čini se da se izdavač stripova uzalud trudio da ispegla i dovede u red nesrećnog junaka. U strip su ubacili Betvumen (za koju se, dosta kasnije, ispostavilo da je lezbijka) koja je zamišljena kao Betmenova trajnija ljubav. Iz čuvene kemp serije iz šezdesetih godina su izbacili batlera Alfreda, a ubacili tetku koja je živela sa Brusom Vejnom i Dikom Grejsonom. Brus Vejn je, takođe, postao zavodnik koji je u svakom stripu imao novu devojkicu...

Ta izdavačka autohomofobija je bila živa veoma dugo vremena.

DC je 2000. godine odbio da Kristoferu Jorku ustupi panele nekih epizoda o Betmenu kojima je želeo da ilustruje svoju studiju „All in the Family: Homophobia and Batman Comics in the 1950s“. Pet godina doznije ovaj izdavač je pretio tužbom Marku Čemberlenu koji je izložio svoje akvarele u kojima su Betmen i Robin prikazani u eksplicitnim gej pozama. Posle nekoliko godina rada na stripu Betvumen dvoje

scenarista je dalo otkaz jer su im zabranili da u stripu prikažu istopolno venčanje. Ovo je bio samo vrhunac pritisaka koje su trpeli tokom svog rada kada su im skretali pažnju da malo „smanje doživljaj“ kada je u pitanju lezbo tematika. Gail Simone, scenaristkinja stripa Betgrl, imala je problema sa urednicima zbog trans junaka, nakon čega je ona i napustila rad na ovom stripu. Njene naslednike publika je zbog jedne epizode optužila za transfobiju i transmizogniju, te su bili prinuđeni da se javno izvine. DC je prestao da objavljuje i stripove o biseksualnim junacima Vudu i Konstantinu. A našli su se na udaru gej aktivista kada su, kao scenaristu stripa o Super-

KEVIN KONROJ

ŽIVOT I SMRT GEJ BETMENA

PIŠE: MILAN ARANĐELOVIĆ

menu, angažovali Orsona Skota Karda koji je poznat po svojim homofobičnim stavovima. >>>

Okruženje nije bilo nimalo prijateljsko i naklonjeno LGBT narativu i bilo je potrebno da prođe još neko vreme kako bi se stvari iz korena promenile.

O tome nam, iz prve ruke, svedoči i pravi gej Betmen. Dobro, ne baš pravi, ali neko koga većina milenijalaca i potonjih Z klinaca doživljava kao pravog Betmena. U pitanju je čovek koji se, najduže od svih, krio iza maske slepog miša. Čitave tri decenije, sve do smrti, američki glumac Kevin Konroj je nosio masku ove superherojske ikone. I ne samo tu masku.

Iako se većina glumaca trudi da ih ne određuje samo njihova najpoznatija uloga, Konroj je veoma rado prigrlio junaka sa kojim se i oduvek poistovećivao. Poput Brusa Vejna koji ceo život krije svoje pravo lice iza maske, tako je i Konroj krio svoju homoseksualnost.

Njegova iskustva pretočio je u scenario za strip „Finding Batman“ koji je ove godine objavljen u okviru antologije „DC Pride“. Ova antologija obuhvata stripove o LGBTQ+ junacima, ali i o autorima koji su kvir. Strip „Finding Batman“ predstavlja potresnu i duboko intimnu ispovest o Konrojevom životu u kojoj dovodi u vezu skrivanje pravog identiteta i fizičke bezbednosti.

„Često se čudim koliko je bilo prikladno da dobijem baš ovu ulogu“, kaže se u stripu. „Kao gej dečak koji je tokom pedesetih i šezdesetih godina odrastao u veoma pobožnoj katoličkoj

porodici postao sam vešt u skrivanju nekih delova svoje ličnosti.“

Okruženje u kome je odrastao takođe mu nije bilo naklonjeno. Porodica je bila toliko disfunkcionalna da je poslednju godinu srednje škole morao da provede kod rođaka. Otac mu je bio alkoholičar koji je jednom pokušao samoubistvo, a brat je imao mentalnih problema. Tek u poznijim godinama je uspeo da uspostavi prijateljske i normalne odnose sa porodicom.

„Stounvol je bio u svim vestima“, napisao je Konroj. „Uzbuđenje koje sam osetio kada sam video da gej ljudi uzvraćaju udarac, bilo je poljuljano podsmehljivim komentarima koje su dobili u štampi. Pomislio sam da je bolje nositi masku.“

Osim sa Betmenom sudbina ga je u to doba povezala sa još jednom ikonom superherojskog stripa. Naime, Konroj je išao u školu zajedno sa Kristoferom Rivom koji će docnije postati najpoznatiji filmski Supermen.

Konroj se seli u Njujork gde dobija stipendiju za čuveni Džulijard. Tamo mu je cimer Robin Vilijams, a u grupi je sa čuvenim Kejsijem Gramerom (danas poznatog pre svega po ulozi Frejžera Krejna u seriji „Frejžer“).

Nakon završene glumačke škole slede uloge u pozorištu. Uspeh na Brodveju je postigao poznih osamdesetih godina minulog veka sa predstavom u kojoj je tumačio producenta koji skriva da ima HIV.

„Išao sam na toliko sahrana, da sam osećao obavezu da tu ulogu odigram kako valja“, rekao je. „Svake noći bih preplakao osećajući sav taj bol. Nisam mogao da prenebregnem osećaj agonije. Bio je to naš vapaj za pomoć.“

Nakon pozorišta i nekoliko filmskih uloga Konroj odlazi na audiciju koja će obeležiti njegov život. Iako nije ljubitelj stripova i što je bio u konkurenciji sa još pet stotina glumaca Kevin Konroj dobija ulogu Betmena u novoj animiranoj seriji. Posebno je zanimljivo što je došao na audiciju za ulogu detektiva Harvija Buloka. Mislio je da bi igranje Betmena bilo dosadno i čitao je njegove replike samo zato što su ga članovi ekipe zamolili da proba i to.

„Srce je počelo snažno da mi lupa, osetio sam kako mi lice crveni, počeo sam da dišem duboko i da govorim glasom koji nisam prepoznao“, sećao se kasnije. „Bio je to grleni, hrapavi, tutnjavi zvuk koji mi je potresao telo. Bio je to urlik trideset godina frustracije, konfuzije, poricanja, ljubavi, čežnje... Čežnje za čime? Za usidrenjem, sigurnom lukom, osećajem

bezbednosti, osećajem identiteta. Da. Razumeo sam. Bio je to teren koji sam dobro poznao. Osećao sam kako se iz dubina uzdiže Betmen.“

I to je bilo to. Konroj je proveo više vremena iza maske Betmena nego bilo koji drugi glumac. Njegov izrazito dubok i hrapav glas doprineo je da se definiše Betmenov lik u više od šezdeset različitih produkcija. Bio je Betmen u petnaest animiranih filmova i isto toliko različitih serija sa ukupno četiri stotine epizoda, kao i u velikom broju video-igara.

Mark Hamil koji je pozajmljivao glas Betmenovom neprijatelju Džokeru kazao je da je Konroj bio idealan partner i da ga je voleo kao brata.

„Kevin je bio savršenstvo“, rekao je Hamil. „Bio je jedini Betmen za nekoliko generacija.“

Koliko je Hamil poštovao Kevina govori i to što je scenarija prihvatao bez čitanja, ako u projektu učestvuje i Konroj.

Tokom svog života Konroj je više puta bio diskriminisan od strane kolega i šefova zbog svoje seksualnosti. Iz istog razloga je bivao isključen iz nekih projekata. Upravo zbog toga je bio veoma pažljiv, pa se javno autovao tek 2016. godine.

Njegova nedavna smrt koja ga je zatekla u šezdeset i šestoj godini života bila je iznenađenje za sve. Javnost nije znala da boluje od raka. Vest o njegovoj smrti saopštio je njegov suprug.

Smrt je odmah postala globalna vest. Reč „Betmen“ počela je da se širi društvenim mrežama. Na Tviteru je za svega dvadeset i četiri sata spomenuta gotovo pola miliona puta. Kolege, prijatelji, poštovaoci njegovog lika i dela su počeli da se oprastaju. DC je na internetu dozvolio besplatno čitanje stripa „Finding Batman“, a neki su, u znak žalosti i poštovanja, počeli da ostavljaju cveće kod Betmenovog spomenika u Kaliforniji. ■

Naša publika je oduvek bila dobro upoznata sa italijanskom strip scenom. Gotovo svaki značajniji strip je našao svoj put sa Apeninskog na Balkansko poluostrvo. Setimo se samo stripa Alan Ford koji je u bivšoj Jugoslaviji imao kulturni status. Prevodilac stripa

Nenad Briksi je obavio tako dobar posao da se smatra njegovim, nezvaničnim, trećim autorom. Svaki ex-Yu izdavač zna da neće rizikovati ništa ako objavi stripove sa junacima kao što je Dilan Dog ili Zagor. Ali tu su nam i dalje veoma popularni i ostali Bonelijevi junaci, poput Bleka Stene, Martija Misterije, Komadanta Marka, Kapetana Mikija... Čak su i noviji stripovi, čija vrednost nije u sentimentu na ranije doba, nekako našli put do srca domaćih ljubitelja stripa. Dampir, Natan Never, Morgan Lost, Bred Beron, Napoleon...

Za one malo starije, ili (ne)ozbiljnije, tu su nam i stripovi poput Korta Maltezea, Koko Bila ili Drune. Iako mnogima to tada nije bilo jasno, većina Diznijevih stripova koji su objavljivani u SFRJ bili su italijanskog porekla. Zanimljivo je da su Dizniji stripovi jedini strani stripovi koji su objavljivani tokom fašističke diktature jer je Benito Musolini mnogo voleo Mikija Mause. Čak i pre Drugog svetskog rata jugoslovenska publika je znala za italijanske stripove koji su bili objavljivani u magazinima kao što su Politikin Zabavnik i Truba.

Stvari stoje malo drugačije kada su u pitanju grafičke novele. Možda je zato jubilej obeležavanja sto godina od rođenja Pjera Paola Pazolinija bio dobar povod da, kroz priču o slavnom italijanskom reditelju, pesniku, književniku, novinaru i političkom aktivisti, otkrijemo i jednu grafičku novelu koja nam dolazi sa susjednog poluostrva.

Grafička novela „Pazolini“ koju je, u prevodu Dušana Babića i uz podršku Italijanskog instituta za kulturu u Beogradu, objavila izdavačka kuća KOMSHE, predstavljena je na ovogodišnjem Sajmu knjiga u Beogradu u prisustvu samog autora Davida Tofola. Nešto ranije ove godine Ambasada Italije u Beogradu,

Italijanski institut za kulturu u Beogradu i udruženje Viva Comix organizovali su izložbu „Interju sa Pazolinijem“ u Italijanskom institutu za kulturu u Beogradu gde su predstavljene table iz ove novele.

Možda i ne bi trebalo posebno naglašavati da je i sam autor, poput ove novele, neobičajena i nesvakidašnja pojava. Rođen u gradu Pordenoneu i specifičnoj oblasti Furlaniji gde se italijanska kultura sudara sa susjednim uticajima (u blizini se nalaze Slovenija i Austrija), Tofolo kao da je bio predodređen da stvara na granicama uobičajenog.

Sa tri prijatelja osniva bend Tri vesela mrtva momka. Formiranje pank benda je možda i najmanje neobično, ako imamo u vidu da se u blizini nalazi vojna NATO baza, te se u Pordenoneu nalazila najjača pank scena u zemlji. Naravno da će se Tofolo postarati da ovi veseli momci ipak odstupe od očekivanog. Čak i kada je u pitanju pank. Tri vesela mrtva momka nastupaju sa maskama na licima. Inspiraciju traže u Pazoliniju, čije je lice, zajedno sa egzistencijom, bilo prepušteno igri javnosti što ga je na kraju i koštalo života. Tako su Tri vesela mrtva momka odličila da prodaju svoju muziku, ali bez prodaje sopstvenog identiteta. Kasnije je ova maska postala njihov zaštitni znak i poprimala je i druga značenja, ali osnovna ideja bila je duboko povezana sa Pazolinijem.

PAZOLINI - DAVIDE TOFOLO

POTRAGA ZA

PRAVIM PAZOLINIJEM

PİŞE: MILAN ARANĐELOVIĆ

Negde u to vreme Tofolo počinje da radi i na stripovima, odnosno na grafičkim novelama. I na tom polju unosi dozu inovativnosti. Novelama daje oblik „razgovara“ sa ličnostima koje su ga fascinirale i čije je živote proučavao. Tako je,

PAZOLINI

DAVIDE TOFOLO
autor crteža, storiborda i tekstova

na primer, nacrtao grafičke novele čiji protagonisti intervjuiše čuvene ličnosti poput boksera Prima Karnere, pa i Roberta Raviolu koji je nama poznat pod pseudonimom Magnus kojim je pisativao svoje čuvene stripove Alan Ford.

Negde između ove dvojice „intervjuiše“ i Pjera Paola Pazolinija. Tofolo je bio desetogodišnji dečak kada je Pazolini pretučen na smrt. To ubistvo pod nerazjašnjenim, ili makar veoma sumnjivim, okolnostima decenijama se nadvijalo nad Italijom, a u samom središtu svega toga nalazila se samo Pazolinijeva ličnost. Kako bi ga bolje razumeo i pronikao u ono što Pazolini jeste bio, počinje da radi na noveli. Bilo je potrebno dve decenije da konačno okonča započeto.

Ideja priče deluje jednostavno. Mladog pisca kontaktira izvesni gospodin Pazolini koji je slika i prilika tragično preminulog prezimenjaka. Ovaj Pazolini, za koga ne znamo da li je mitoman, prevarant ili duh, zakazuje razgovore sa mladim piscem po raznim mestima u Italiji koji su važni ne samo za Pazolinija, već i za samog autora. To su geografske tačke u kojima se, zapravo, prepliću njihove sudbine ili stvaralačka iskustva.

Takom intervjuja, Tofolo koristi odlomke iz Pazolinijevih dela, dnevničkih zapisa, intervjuja... Uporedo sa ovim i sam junak novele nam otkriva svoju povezanost za toponimima koja posećuje.

Versuta, Bolonja, Rim, Ostija, Etna, Grado... Mesta su na kojima Pazolini, pojavio se ili ne, pripoveda svoju priču. Ne samo autobiografske podatke iz svog života koji su na marginama ove grafičke novele, (i koje možemo pronaći brzom pretragom na internetu), već nam otkriva i priču o svojoj pravoj prirodi, idejama koje su ga pokretale, ciljevima kojima je težio i svemu onome što se nalazi skriveno iza maske koju nazivamo licem.

Junak novele počinje da traga za dušom samog Pazolinija, pokušavajući da nam, iz razgovora u razgovor, ali i kroz subjektivne kontemplacije istovremeno otkrije i samog sebe. U pitanju je autorovo putovanje u samo srce duše. Pitanje je samo čije. I da li, uopšte, postoji ikakva razlika.

Zanimljivo je da je Tofolo odlučio da ove godine, posle trideset godina, okonča svoj rad na grafičkim novelama. Njegova odluka ne znači da više neće crtati ili pisati, ali mu je jasno da je sa umetničkim izražavanjem kroz medij devete umetnosti završeno.

Zato je „Pazolini“ još značajnija posveta umetnika umetniku. U ovom svojevrsnom (auto)portretu jednog nekonformističkog stvaroca možemo pronaći samoću, patnju, bes, ali i prkos, hrabrost, odlučnost, nesalomivost kojima se oblikuje istinski Pazolini.

rski prozaista i esejista Kalam Toubin u baš nedavno na srpski jezik prevedenog knjizi „Ljubav u mračno doba – Gej životi od Oskara Vajlda do Pedra Almodovara“ (Love in a Dark Time – Gay Lives From Wilde to Almodovar, na srpski preveli Ivana Maksić, Goran Bojović i Goran Kapetanović, objavio loznički Karpos), uz obilje drugih potencijalnih problema i zamki, našao se na dodatnom iskušenju iz one dubine pripovednog i autorskog kadra – kako o drugosti upravo tog tipa pisati a ne lagati i žmuriti pred očiglednom? Gej životi su neretko obojeni i određeni i tugom i teskobom usled nerazumevanja i neprihvatanja od strane okoline, a to je onda siguran, ako ne i pravolinijski put ka onom što Toubin, sva je prilika, ovde ponajmanje želeo – da stvori zbirku ključnim motivom i tom značajnom i rečitom temom uvezanih eseja koja bi bila još jedna tragična i tragičarska tužbalica o tom, najčešće i gotovo sasvim opipljivim bolom života pod kao tuč teškom senkom atipičnosti i odbaćenosti. Uostalom, Kalam Toubin u kratkom uvodu i sam ističe: „Ali sve donedavno nisam znao da su ovi autori (Man Boldvin, Gan, Bišop) gej. Otud ova knjiga oslikava ushićenje usled tog otkrića i moje zanimanje za istraživanje njihovog lika i dela u svetlu tog novog saznanja. Ovo je takođe i pokušaj istorije napretka.“

I zaista – tragedije i tragičnog (ili barem dovoljno jasnih odraza ili samo odble-saka istog) ima u izobilju na stranicama ove značajne i uspele, a pritom, i veoma pitke studije, baš kao što ovom Toubinovom knjigom ipak provejava dominantno optimistički duh da stvari mogu biti bolje, da se ovaj svet da popraviti, da je napredak čak i na planu tihih i možda i neprimetnih istorija privatnih života i dalje moguć. Tome dosta pomaže i jasno izražena i zarad šireg i višeg cilja precizno „upregnuta“ spoznaja da je ovo „u suštini knjiga o gej ličnosti za koje je činjenica da su gej bila sekundarna u njihovom javnom životu, bilo kao posledica nužnosti ili izbora. Ali u čijim su ličnim životima, u dubini njihovih duša, zakoni žudnje izmenili skoro sve. Borba za gej senzibilitet počela je kao isključivo lična borba, a potom se po-

lako, ukoliko su se taj gej muškarac ili žena bavili pisanjem ili slikanjem, režijom ili inovacijama, uvukla u jezik, sliku i politike na čudesne i očaravajuće načine.“

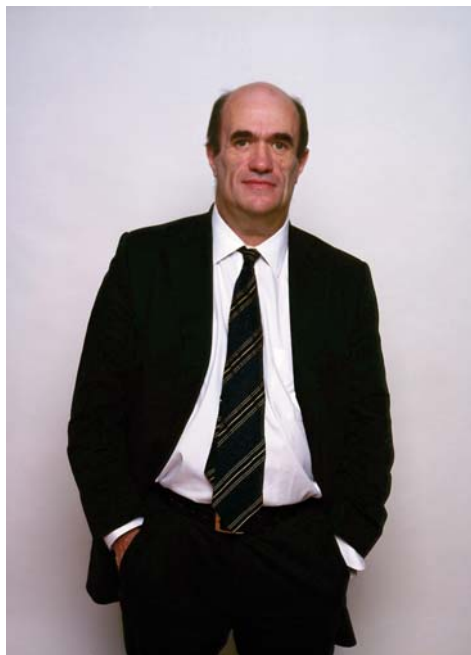
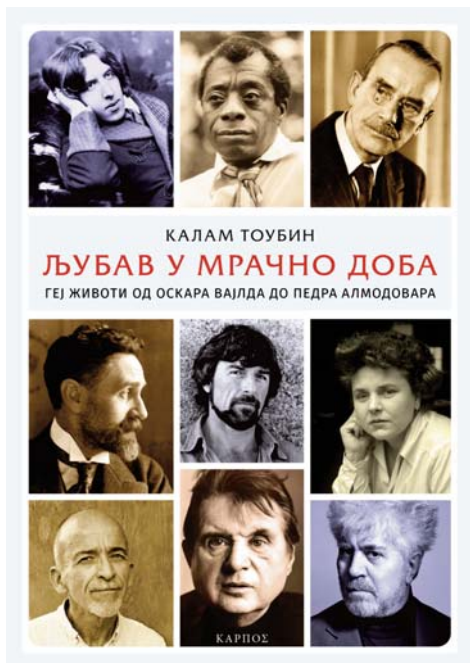
Naravno, sasvim prirodno i sasvim očekivano, stvari postaju u dovoljnoj meri relaksiraniji čak i na planu društveno poželjnog, proskribovanog, kao i onoga što su barem neka društva u nekom trenutku kadra da istrpe a tiče se drugosti upravo tog profila, što je, uostalom, naglašeno i u samom podnaslovu, gde su Vajld i Almodovar možda i epitomi i simboli posve oprečnih sudbinskih „zgoditaka“ – Vajld, koji je uprkos svom evidentnom i krajnje nesvakidašnjem spisateljskom daru i gotovo unisonim pohvalama kulturne javnosti i za to zainteresovane publike iz redova „mirjana“ ipak upravo iz

TAMA, MRAK, PONEKAD I MOŽDA I NA KRAJU IPAK SVETLO?

LJUBAV U MRAČNO DOBA

PIŠE: ZORAN JANKOVIĆ

razloga „skandalizovanja“ na pristojnost i umerenost usredsređene javnosti dospeo kazamata, dok je voljeni i cenjeni Pedro Almodovar, koji je na scenu stupio u sumraku Frankove totalitarne i sasvim bigotske vladavine, uspeo da svoj gej identitet izdigne do nivoa svoje kinestetske poetike, ubrzo prepoznatljive i opšte prihvaćene u ranim delovima (kinoljubivog) sveta. Upravo na tom tragu, Toubin u uvodnom eseju „Lutanje zelenim gajem“ je podsetio da je „gej prošlost u literaturi nekada eksplicitna, a nekada skrivena, dok je gej sadašnjost, u većini slučajeva, samo eksplicitna.“ U tom delu „Ljubavi u mračno doba“ Toubin podseća i na i dalje otrežnjujuće i zabrinjavajuće opake esejiste Džozefa Epštajna iz magazina Harper's: „Iskustvo mi govori da čak ni najslobodumniji i najprijenjeniji ljudi lično

ne prihvataju homoseksualnost. Homoseksualnost je možda još jedina tema u Americi povodom koje nema zvaničnog licemerja... Prokleti bez pravog razloga, napačeni bez očiglednog leka, homoseksualci su uvreda za našu racionalnost, živi dokaz našeg očajničkog pokušaja nalaženja ma kakve razumne, objašnjive namere na ovom svetu.“

Pomenimo ovde još da su u središtima Toubinovih eseja sledeći kreativci kroz epohe, vekove i naleta promena u ovoj našoj kakvoj-takvoj ali ipak dovoljno smisljenoj civilizaciji: Oskar Vajld, Rodžer Kejsment, Tomas Man, Frensis Bejkon, Elizabet Bišop, Džejms Boldvin, Tom Gan, Pedro Almodovar, Mark Douti, a tu je i kratak, završni esej simbolično i optimistički naslovljen „Zbogom katoličkoj Irskoj“. Najsrčaniji i možda najzujbudljiviji je esej o nepokorivom Frensisu Bejkonu, najkontemplativniji je svakako onaj o Tomasu Manu, najpoletniji o Pedru Almodovaru, dok je delikatno najilustrativniji onaj o Džejmsu Boldvinu, afroameričkom književniku koji se drznuo da pređe i dodatne granice. Kako je ovde navedeno, „pišući Đovanijevu sobu“, Boldvin je dodatno istakao da je dovoljno promišljen i odlučan da se proglasi nezavisnim

od onoga što su drugi mogli nazivati njegovim nasleđem i njegovom prirodnom tematikom. Odluka da jedan crnac napiše roman u kojem je većina likova bela i gej, i koji se odigrava u Francuskoj, bila je politički hrabra.“

Toubin je i u ovoj kreativnoj i spisateljskoj mu epizodi fokusiran i nadahnut pripovedač; znački i vrsno on mapira ključne identitetske tačke, lomove i prevrate, baš kao što i vešto uvezuje plan ličnog i plan profesionalnog/kreativnog. Na sve to, u „Ljubavi u mračno doba“ nailazimo i na ove mudre redove i rečenice: „Teško je izbeći pokušaj anahronog suđenja i postavljanja anahronih pitanja. Zašto se Tomas Man nije autovao? Zašto Forster nije objavio roman 'Moris' (Maurice) 1914. godine kada ga je i napisao? Zašto američki kritičar F. O. Matajasen nije napisao istoriju američke gej književnosti? Kako to da Lajonel Triling nije uvideo da je Forster bio gej? Zašto su životi gej ljudi u književnosti mahom predstavljeni tragično? Zašto gej pisci ne mogu napisati srećan kraj za svoje junake kao što je Džejn Ostin to činila za svoje heteroseksualne junake? Zašto je život gej osobe često predstavljen kao mračno senzacionalan?“

Desilo se i to. Prvi studijski gej rom-kom. Naravno, bivalo je efektnih gej likova u studijskim (dakle, prvoligaškim) romantičnim komedijama i ranije (najposle, setimo se Ruperta Evereta u „Venčanju mog najboljeg prijatelja“ a pored Džulije Roberts ili stotina simpatičnih ađutanata u manje ili više lako uočljivoj „dubini pripovednog kadra“, ali „Bros“ je ultimativni gej rom-kom nastao pod okriljem holivudskog mejdžor studija, koji je samim tim bio predodređen za što je širu bioskopsku distribuciju i medijsku pompu kakva i priliči ostvarenjima ili barem vešto upakovanim filmskim proizvodima koji ciljaju što širu kino-publiku i što veću posledičnu zaradu na bioskopskim blagajnama.

Što se drugopomenutog tiče, „Bros“ (Burazeri u srpskom prevodu) je podbacio u odnosu na inicijalna očekivanja – oko 12 miliona tamo-

šnjih dolara na matičnom, severnoameričkom tržištu i oko 15 miliona sveukupno u međunarodnim razmerama. To, naravno, ne govori preterano puno o kvalitetu, kao ni o krajnjoj sudbini i recepciji filma (jer tu je sada prilično dugovečan život iole ambicioznijih i prijemčljivijih filmskih naslova na brojnim striming-plattformama, a sve ih je više i sve su probitačnije), ali govori o trenutku kada je na scenu stupio ledolomac o kome će u ovom prikazu biti pomnije priče.

Naprsto, „Bros“ je ostao u zapečku možda i nerezonski optimističnih očekivanja i stvarnog stanja stvari kada su navike i filmske i svetona-zorske preference posetilaca bioskopa u pitanju, ali je u isti mah pokazao da i holivudski vrh ima pokrića da dalje ulaže u filmove poput ovog, što onda, doduše, znači i da će slični filmovi u budućnosti ostati bez aure prikazivačkih i nikada ranije viđenih ekstravaganci, a što onda može otvoriti širi manevarski prostor za kvir film koji neće morati da se neumitno oslanja samo na repertoarske komedije kao žanrovski i stilski okvir ukoliko namerava da dobaci do opsežnijeg i brojnijeg gledateljstva. A, dabome, iz sfere ne-

zavisnih i nezavisnijih produkcijskih kuća, i ranije je pristizalo dosta konsekventnih kvir filmova, kao što će se i nastaviti. „Bros“ je ledolomac, i dobro je što je tu. Tim pre što je reč o uspejoj komediji i sveukupno gledano dovoljno kvalitetnom filmu unutar tog korpusa komunikativnog filma bioskopske podfele.

„Bros“ je u suštini tipični i tipski rom-kom sa pričom ispriповедanom u poslovična tri čina (uvod i razrada – peripetije – naravno, srećno razrešenje), s tim što se tu radi o nedvosmislenom kvir ostvarenju gde su, kako su isprva tvrdili, svi tumači uloga deo LGBTQ zajednice (sa ostatkom filmske ekipe to bi, gle čuda, već išlo znatno teže). Nimalo iznenađujuće, priča je postavljena u preciznoj razmeri u odnosu na glumačku pojavu (a možda i javnu personu) Bilija Ajknera, koji je uz reditelja Nikolasa Stolera i scenarista pomenutog filma. Ajkner je ponajpre prepoznatljiv po televizijskoj skeč-komediji „Funny Or Die!“ (a onda i po gostovanjima po raznim i brojnim sitkomima, na čelu sa „Gradskim zelenilom“ (Parks and Recreation), i taj njegov „pedigre“ je i ovde jasno prisutan, sa jedne strane bivajući značajan doprinos oneobičavanju rom-kom formule, a sa druge i ograničavajući krajnje domete filmske celine. Preciznije i jednostavnije govoreći to izgleda ovako – Bili Ajkner je i ovde zadržao poziciju ciljano iritantnog i anti-šarmantnog protagonista, što donosi

dijama, poput „Funny Or Die!“ (u kojoj Ajkner nepogrešivo poentira), te u nekoliko navrata (kao u sceni zajedničke šetnje gradom u prvoj trećini) stiže se i utisak da tu gledamo film satkan od niza viceva (dakako, manje ili više uspehli i manje ili više vešto utkani u narećenu celinu). „Bros“ zbilja donosi brojnan glumački ansambl bez ijedne slabije karike, ali ovo ipak jeste film koji dominira i u kome je naglasak bespogovorno i temeljno stavljen na samog Ajknera, a osobenost njegove komičarske persone, uključujući tu i već pominjanu provokatorsku iritantnost, ostaje nešto što nužno ne mora da bude po volji većine čak i ako okvire svedemo na poklonike i konzumente kvir filma ovog ili možda i oprećnog tipa i profila. S druge strane, teško je i zamisliti „Bros“ bez Ajknerove drćnosti i prenaglašenosti. Kada se onome drugome povede reć, Nikola Stoler je pouzdan i vešt filmski pripovedać i „izvođać rediteljskih radova“ (u njegovoj filmografiji su i vrsne komedije „Get Him To The Greek“, „Forgetting Sarah Marshall“, „The Neighbors 1 & 2“), te nema sumnje da je ta fragmentarnost, ma koliko se činila nepotrebnom, ovde ipak svedena na najmanju moguću meru i da bi u manje veštijim rukama „Bros“ bio puki niz skećeva na teme iz života snađenijih i slobodnijih amerićkih gejeva.

Ukupno uzev, „Bros“ je dovoljno duhovita i dovoljno smešna filmska komedija, ima tu podosta toga u ćemu se može uživati (tu prednjaće segmenti sastanaka upravnog odbora LGBTQ muzeja), baš kao što ima još ponešto toga što se može spoćitati – na primer, doslovno pridržavanje formule rom-koma, a ponajviše klimavi i ne preterano ubedljiv i upećatljiv dramski sukob koji u finalu ima biti prevaziđen kako bi glavni junaci, dva skućena i posve emancipovana geja, svaki sa svojim problemima na polju vezivanja i života unutar posvećene i monogamne veze, stigli do zacrtanog i onda i neizbežnog srećnog kraja. A film, osmeravan kao celina, predstavlja srećan ishod, reklo bi se, dovoljno iskrene avanture jednog od udarnih holivudskih studija, a na to će se, kanda, nadovezati još novijih pokušaja tog kalibra. Nadajmo se, barem ovoliko uspehli.

SREĆAN KRAJ U TRI ČINA

BROS

PIŠE: ZORAN JANKOVIĆ

izvestan dašak svežine u celinu i „Bros“ posmatran kao ipak i „proizvod“ glavnotokovskog holivudskog studija, a sa druge strane film od početka do finiša završne rolne zadržava lako upadljivu epizodićnost svojstvenu skeć-kome-

A

ko ćemo iskreno i pošteno, ključni (a ne samo marketinški) adut pri najavama britanske retro-šik kvir drame „Moj policajac“ (My Policeman) bio je i ostao je Heri Stajls u jednoj od dve ključne uloge u pomenutom ostvarenju. Onda ni ne bi trebalo da

začudi ako je krajnji utisak o tom filmu kao celini u vidnoj meri saobrazan (naravno, ličnoj i individualnoj) proceni njegovih glumačkih dometa u tom ostvarenju. A utisak je ovde lako dostižan i posve jednostavan – u ovom trenutku Heri Stajls (ma koliko dobar solo-album isporučio ove godine) u ovom trenutku naprosto nije dostigao glumačkom zadatku koji mu je iz razumljivih ali ne i preterano ubedljivih razloga poveren u „Mom policajcu“. Što onda silno i sveobuhvatno utiče i na ukupan sud o tom filmskom ostvarenju – „Moj policajac“ je u većoj meri korektan, prihvatljiv i upotrebljiv kvir film upravo tog podtipa, doduše, lišen iskrene i upečatljive drame, koji će, pak, sasvim zaslužno, kada, ubrzo naći svoj siguran put ka razumno brzom zaboravu onih koji su poklonili poverenje i gledalačko vreme. Dabome, uz nešto postanije sećanje da je bio tamo neki gotovo pa solidan britanski kvir film u vreme striming-cunamija u kome je jednu od tri noseće uloge odigrao Heri Stajls. A koji, doduše, u glumačkom smislu, znatno više nije pokazao ni u holivudskom (takođe retro-šik) naslovu „Ne brini, draga“ (Don't Worry, Darling), pored, odlične Florens Pju. A, kad smo već kod toga, vrlo dobro se pokazala i Ema Korin, u liku skrajnutog kutka ljubavnog trougla u „Mom policajcu“.

Da pojednostavimo i zađemo u detalje – „Moj policajac“ (My Policeman) je britansko-američko filmsko ostvarenje zasnovano na romanu Betan Roberts, a priča nosi jasne i neprikrivene asocijacije na stvarnu epizodu iz života čuvenog britanskog pisca E. M. Forstera, autora knjiških klasika i vrlih romana „Put u Indiju“, „Soba sa pogledom“, „Hauards End“... i, naravno, „Moris“. U narečenom filmu to ovako izgleda – mladi policajac, isprva

zaljubljen u dobrohotnu i intelektualno i obrazovno superiorniju učiteljicu, nenadano stupa u, dabome (jer reč je o poratnom vremenu u Velikoj Britaniji kada je homoseksualni čin bio zakonski

UZALUD VAM TRUD, PREPISIVAČI

MOJ POLICAJAC

PIŠE: ZORAN JANKOVIĆ

zabranjen, a kada su „počinioci“ bili proganjani i sprovedeni na poduže zatvorske kazne), tajnu gej romansu sa vidno emancipovanijim kuratorom muzeja. U suštini, „Moj policajac“ (kao film) tokom gotovo dva sata trajanja ne uspeva da ponudi ni-

kakvo (pa čak ni neko „samo“ dramaturško ili, pak, rediteljsko) svežije rešenje mimo opsega tipskog i očekivanog, očitavajući, kanda, snažno uverenje autorske i producerske ekipe da su Stajls, očekivano tačna rekreacija ere, sveopšta solidnost (znanstvske) izrade dovoljno snažni aduti da publika pomnije razmotri tu i tako „upakovanu“ i predloženu njihovu ponudu. I, zaista, „Moj policajac“, film u režiji, kanda, rutini iskreno predanog reditelja Majkla Grendidža, pleni tom svojom upegla-nošću i uprizorenošću, koje, avaj, nisu kadru da u dovoljnoj meri i dovoljno ubedljivo prikriju poroznost suštine na kojoj počiva ovaj film i korenski pristup onih koji su ga stvarali i na njemu radili.

Da ne bude zabune, ovo je film koji ima rezona pogledati dovoljno otvorenog uma i bez predrasuda; međutim, krajnje dobronamernom gledaocu će brzo postati jasno da se između dve špice tu zapravo krije upravo samo puka rutina i nedovoljno prikriveno srednjačenje, pri čemu autori kao da su hrlili u susret tom otvorenom tipskom u prikazu jedne zabranjene ljubavi, ljubavi koja se našla na udaru neblagonaklone sredine ali i predrasuda i manjkavosti u karakterima sneveselih junaka te mini-tragedije. „Moj policajac“, doduše, može da posluži, kao mini-brevijar opštih mesta iz domena britanskih kostimiranih kvir drama upravo te fele, kao i podsetnik da neki autori i dalje veruju u moć ne baš suptilne prepisivačke derivativnosti, naravno, u produk-

cionom drugačijim i komotnijim okolnostima od onih u kojima su nastajala znatno hrabrija, kinestetski i sveukupno vrednija dela na koja „Moj policajac“ referiše, a u poređenju sa kojima gubi svaki analogijski ili poredbeni boj. Jer, zbilja, pitanje na koje „Moj polocajac“ ne uspeva da nam da smislen i osoben odgovor ostaje ogromna, ako ne i nesavladiva zapreka na putu pa i samo ličnih i individualnih recepcija ovog filma – zašto (osim kompletizma kao takvog) gledati ovog i ovakvog „Mog policajca“, ako su tu i dalje (pa sada još i dobrano remasterizovani/restaurirani) klasici tog soja kao što su besprekorni „Moris“ u režiji Džejmsa Ajvorija ili još potentnije i značajnije remek-delo – film „Žrtva“ Bejzila Dirdena?

Stiče se utisak da autori „Mog policajca“ tvrdoglavno nastoje da nas ubeđe da su i ne toliko često i ne ovako produkcijom ambiciozne filmske priče o zabranjenim ljubavima i osujećenim i progonjenim ljubavnicima i dalje dovoljno primamljiva mamipara, a da filmovi poput ovog prevashodno imaju biti posmatrani, a onda i vrednovani kao plodovi filma kao vazda zahuktale industrije, koja kao takva, a mimo tema samih i konkretnih filmova, nipošto ne mora preterano da mari za finese iz domena priča o tučak-teškim teretima drugosti. I tu ne pomažu ni pouzdani smokvini-listovi kao što je u slučaju „Mog polioicajca“ pojava Ruperta Evereta u roli ostarelog policajca. Jednostavno, nekada pomoći nema.

Moj tzu. gej život

Ime: **Jovan Ivanović (King of the Clouds)**
Godine: **24**
Zanimanje: **DJ / Ekonomista u turizmu**

Kada si prvi put znao da si...

Znao sam još u osnovnoj školi.

Tvoj izlazak iz ormana...

Moj izlazak iz ormana je bio postepen i trajao je duže vreme, polako sam se oslobađao pred prijateljima sve dok se nisam osetio sigurnim da budem potpuno otvoren po tom pitanju. Mislim da izlazak iz ormana ne mora da bude određen momenat, već jedan bitan proces.

Koji savet bi dao mlađem sebi...

Definitivno da se više opustim i da uživam u životu jer kad tad sve dođe na svoje.

Naj gej stvar koju si ikada uradio...

Ne volim da definišem stvari koje uradim kao gej ili strejt stvari, seksualna orijentacija je samo jedan deo naše ličnosti.

Tvoj prvi gej kafić/klub...

Smiley

Tvoj prvi poljubac...

Uhh, sa momkom prvi put 2015. u hodniku jedne zgrade.

Nevinost izgubio...

Sa 18 godina.

Šta za tebe danas znači biti gej...

Biti gej za mene znači biti iskren prema sebi i svojim osećanjima. To nije nešto što smo odabrali, već nešto što smo priznali sebi.

Tvoj naj gej muzički album bio bi...

Communion by Years and Years

Donji veš koji ti donosi sreću...

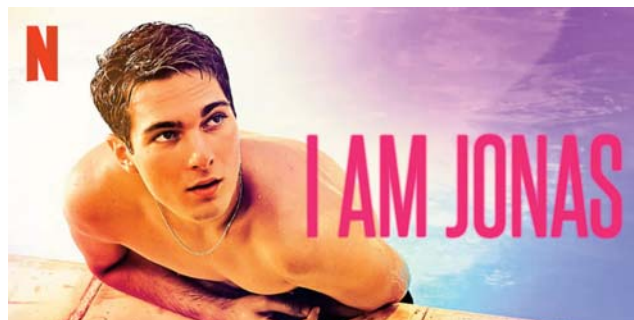
Sreću mi donosi moje samopouzdanje i moj neprestani rad na sebi.

Najviše se ložiš na...

Aron Piper

Gej film koji morate pogledati...

I am Jonas / The Weekend

U nedelju popodne naći ćemo te gde...

Verovatno u nekom od barova gde organizujem žurke

Tvoj stav o ljubavi i braku...

Uvek podržavam ljubav, a ako je istinska bilo bi divno krunisati je brakom.

TV serija koja je promenila tvoj gej svet...

Sense8 i Pose

Omiljena knjiga...

Sve što Donato Karizi napiše.

Tvoj gej heroj je...

Sami smo svoji heroji, we are the heroes of our time.

Omiljena gej ikona...

Lady Gaga

Grindr ili GayRomeo...

Grindr

Omiljena mreža...

Instagram

društvena

Predrag Azdejković @azdejkovic1

Jedan od najboljih srpskih gej romana napisao je Puriša Đorđević. U pitanju je "Ljubavna priča" po kojoj je uređena istoimena predstava u KPG. Počivaj u miru!

Boris Milićević @bvjmilicevic

Petoro ubijeno, 18 ranjeno u pucnjavi u noćnom gej klubu.

Marko Mihailović @PalpFiksn

Sam se sebi smejem što sam se drao na TV dok sam gledao utakmicu i navijao sa istom strašću kao da je Evrovizija, čak sam i pre dva dana gostovao na TVu povodom Mundijala - a ja pre mesec dana naučio šta je ofsajd

Spiderman @spiderman_bg

Volim kad ovako sednem da se šišam pa s frizerom opletemo po muškarcima i kako su ovakvi ili onakvi

zoomer @zoomer_rs

„Sloganom Acta, non verba odnosno Dela, ne reči festival želi da istakne da podrška LGBT+ zajednici koja se zasniva na rečima i lajkovima ne daje rezultate i više nije dovoljna. Vreme je za dela. Vreme je za akciju!" @merlinkafest

Virgo bez tacta @Virgointakta

Bitno: proseravanja Katarskih šeika su odvratna, ali "ja dolazim iz civilizacije i donosim slobodu u zemlju o kojoj nemam pojma" je štetan čin za domicilne LGBT. Kao kad su Army of Lovers izjavili "došli smo u Srbiju vas emancipujemo". Više Srbiju emancipovo Bora Drljača nego oni.

Svevidojka @svevidojka

Danska razmišlja o napuštanju Svetskog prvenstva i o izlasku iz FIFA zbog zabrane LGBT traka. Najava raspada sistema, nek se krene od profesionalnog sporta

Karmela @ajkarmela

Znali su kakvo je tamo stanje ljudskih prava i kad su odlučivali gde će se održati prvenstvo, teško da su očekivali da će se Katar naglo liberalizovati do njegovog početka, zato mislim da se radi o instrumentalizaciji lgbt+ u političke svrhe.

bilbord.net @bilbord_net

LGBT "vređaju" osećanja vernika.

Kačavenda, Filaret i Pahomije vređaju osećanja dece.

jujiteiross @ukilopov

Smetaju vam gej osobe al zato Zrenjanin skoro 20 godina nema pijace vode lol

Vezebez @Vezebez2

Više me je dirao urolog ovih dana nego žena. Dragi bravo da li sam sada gej?

twitter.com/LGBTSrbija

швабица @dukleinefotze
treba mi gej drustvo u bg hitnoe

Ime bez adrese @plmBoyD
Kažu "pederi su baš lepi". Ortak i ja najlepší u Smajliju pa vi vidite!

Tikolo By Tijana @ByTijana

Nikad nisam razumela ljude koji se bave time da li je nekog gej, brate koga briga --

Kristal Met Dejmon @good_neighbor

Nakon godina razmišljanja o gej seksu, Boško Obradović je počeo da razmišlja o uvozu sperme.

ACTA

NON VERBA !!

XIV MERLINKA FILMSKI FESTIVAL

8-11. DECEMBAR 2022. DOM OMLADINE BEOGRADA

9-12. DECEMBAR 2022. KULTURNI CENTAR NOVOG SADA

WWW.MERLINKA.COM